

DAKSHINĀMŪRTI'S

UDDHĀRA-KOŚA

A dictionary of the secret Tantric syllabic code

Text, Introduction, Appendices and Etymological Notes

8346

Library of the University of Tokyo

~~13284~~

22

4-2-39

~~xxvii-n~~

~~89/2048~~

~~89/2048~~

~~Bag. R. X. T.~~

SaIT-03
Dak/R.S.

Prof. Dr. Raghu Vira

AND

Shodo Taki, M. A.

(of Taisho University, Tokyo, Japan)

Japanese State Research Scholar at the International Academy
of Indian Culture, Lahore

Sarasvati Vihara Series

EDITED BY

Raghu Vira, M. A., Ph. D., D. Litt. et Phil.
*DIRECTOR, INTERNATIONAL ACADEMY OF
INDIAN CULTURE, LAHORE
IN COLLABORATION WITH
OTHER SCHOLARS*

Volume 4

DAKSHINĀMŪRTI'S UDDHĀRA-KOS'A

Rupees 10/-

Yen 12/-

Shillings 15/-

June 1938

Published by the Director

for

**The International Academy of Indian Culture,
Lahore, India**

*Printed by Mr. Sadhu Ram, M. A., at the Academy's
own printing works, the Arya Bharati Press
LAHORE*

सरस्वती-विहार-ग्रन्थाः

४

श्री-दक्षिणामूर्ति-विरचित

उद्धारकोशः

आचार्य-रघुवीरेण तद्-अन्तेवासिना तकि-वंशोद्भवेन
शोदवेन च परिष्कृतः

मूल्यं—रूप्याणां दश

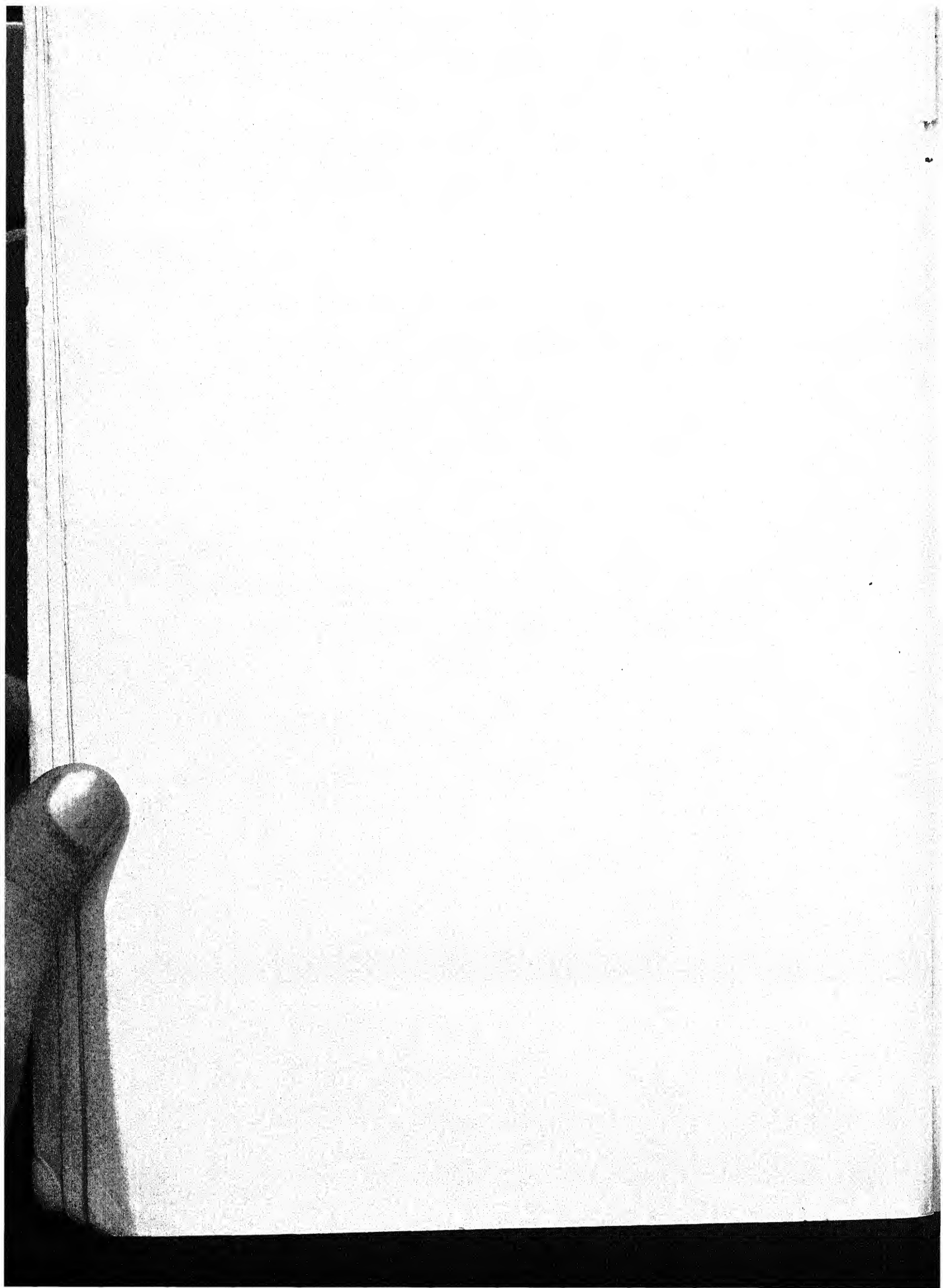
विक्रमाब्दाः १९९५

प्रकाशिता—सरस्वती-विहारः, लवपुरम्

एष कोशः सरस्वती-विहार आर्यभारत्य-अभिधे मुद्रण-गृहे मुद्रितः

A part of the cost of publication of this volume was contributed by Seth Jugal Kishore Birla and Mr. Wali Ram Taneja, to both of whom the Academy is highly thankful.

अस्य ग्रन्थस्य परिष्करण-काल-मध्य एव (१९९५ विक्रमान्दे
ज्येष्ठ-मासस्यैकादश्यां) स्वर्गं गतेभ्यस् तात-पादेभ्यस् तकि-
वंशजेभ्य आचार्य-होदवेभ्यो ऽयं श्रद्धाञ्जलिस् तत्-सूनुना शोदवेन
सप्रश्रयं समर्प्यते ॥

REGISTER OF CONTENTS

	PAGES
FOREWORD	5—6
INTRODUCTION	7—31
THE MANUSCRIPTS	7—8
SUMMARY	8—10
THE BIJAS	10—13
NOTES	13—31
THE WORKS OF DAKṢIṆĀMŪRTI	31
CONTENTS IN SANSKRIT	1—5
SANSKRIT TEXT	1—85
APPENDIXES 1—VIII	86—108
GLOSSARY	109—117

FOREWORD

Uddhārakośa of Dakṣiṇāmūrti is a chance discovery of rare value. It is the first work to give thorough insight into the secrets of the darkest section of Indian literature, the Tantra, which once flourished all over India and beyond, up to the farthest limits of Indianism. It provides a key to the interpretation of the monosyllables which conceal within them a whole world, a view and an evaluation of life unique in the history of human evolution. The monosyllables are no longer a gibberish. They have a meaning. Their combinations as *mantras* are not merely a string of isolated items, but they form an organic whole. The age of mechanical juxtaposition of syllables is the sign of degeneration. With the help of this marvellous dictionary we can at once separate the mechanical from the creative periods and localities of Tantra.

Bījas started with genuine monosyllabic words like *śrī*, *hrī*, *glau*, but their number being too small to allow of a whole code of thought being formulated, the Tāntrikas went ahead with abbreviations, the initial syllable being the most favoured to begin with, e. g. *ā* (*ākāśa*), *i* (*Indra*), *ma* (*maṇḍuka*). Letters, not far from each other in the speech of the people, sometimes served the purpose, as *ch* for *ś* (*śanaīścara*) and *s* for *ś* (*śakti*), *ś* being already allotted to *śam*. Characteristic finals, easy to recognize and remember, were also made use of, e. g. *ghnī* (*śataghnī*), *dra* (*candra*).

The author Dakṣiṇāmūrti is a legendary personage. Sometimes he is identified with Śiva himself. Unless his historicity is established, we must remain content with the belief that the real author has chosen to remain hidden.

Uddhārakośa is all quotations from authoritative Tantric scriptures, no less than forty-seven in number (See Appendix VII). Hence, though nothing can be stated with any semblance of scientific probability about the author, he is definitely to be placed at a period later than that of the authorities quoted. Here, as generally elsewhere in the domain of Indian history, both political and cultural, we get a chain, a sequence, but we cannot fix up the individual items or even the chain as a whole. We usually allow a vague and a vast span of

time, which is not of much use for the specialist. In absence of definite evidence we refrain from any kind of statement, especially because of the works quoted the major part is not available to us either in print or in manuscripts. That gives an added value to the Uddhārakośa, a repository of quotations from rare or lost works. Even the author of Uddhārakośa had had great difficulty in securing many of them. In the fifth chapter he makes many references to their rarity.

Our Uddhārakośa is at once a primer and a reference book, equally indispensable to the beginner and to the master Tāntrika. It enjoyed wide popularity in the Panjab and in Kashmir. That is how we can account for the large number of manuscripts discovered here. We believe that any collection of manuscripts in the Panjab, howsoever casual it may be, would bring forth more manuscripts of this book. Its past popularity is bound to be repeated in the future as Tantra comes into light again and is recognized as worthy a subject of study as any other branch of Indology.

At the end I may mention as to how this study was taken up. Mr. Shodo Taki, who was sent here at the Academy to carry on higher work in Indology, by the Japanese Government belongs to the Shingon sect of Japanese Buddhism. The Shingon sect is characterized and dominated by Tantrism. Now, howsoever distant and different the Shingon Tantra may be from the S'aiva Tantra, it cannot be denied that the two are united at the origin and that in the course of development also there are remarkable parallels. Moreover whether it is Japan, Korea, Mongolia, China and Tibet in the north or Bali in the south, the Tantra everywhere retains the common and immutable *Bijas*, which are its soul, but whose meaning is lost altogether. This sense of loss has ever weighed heavily on the intelligent explorer into the immense density of Tantra. Ever hopeful and zealous I set Mr. Shodo Taki to the task of ransacking the entire field of S'aiva Tantra, for I was confident that it is here the lost key would be found. And lo ! the first manuscript that I put into his eager hands was the very key. But the discovery that it is the key, came several weeks later, for the book revealed its true character slowly and gradually.

RAGHU VIRA

INTRODUCTION

THE MANUSCRIPTS

The manuscripts utilized for the constitution of the text are seven :

क Panjab University Library, Lahore, No. 1130. 31 leaves, each leaf 30×13 cm., the written space being 23×8½ cm. A page contains 8 lines, every line having from 36 to 44 syllables. The manuscript is not dated.

ख Panjab University Library, Lahore, No. 3355. 16 leaves, each leaf 24½×10½ cm., the written space being 21×8½ cm. A page contains 14 lines, every line having from 38 to 44 syllables. Dated Samvat 1853 Vaisākha Śuklā 14 = A.D. 1796, May 20. The manuscript has been revised and corrected by a second hand.

In this manuscript त is very often written as त्त, e.g. त्तपुरी.

ग Panjab University Library, Lahore, No. 590. 23 leaves, each leaf 28×15 cm., the written space being 20×11 cm. A page contains 13 lines (sometimes 14 lines), every line having from 32 to 37 syllables. Not dated. The provenance is Jammu (Kashmir).

घ Panjab University Library, Lahore, No. 882. 16 leaves, each leaf 31½×17 cm., the written space being 25×11 cm. A page contains from 13 to 15 lines, every line having from 38 to 45 syllables. Dated Samvat 1899 Āṣāḍha Vadi Mithunārka-bhukta-dināḥ १२ = A.D. 1842, August 3. From शर्मबीजौ (after I. 56) up to the end of Bheḍā-mantra (after I. 61) and from II. 16 to II. 20 this manuscript presents a different text.

ङ Panjab Public Library, Lahore, No. 532. 25 leaves, each leaf 35×19 cm., the written space being 25×12½ cm. A page contains from 11 to 13 lines, every line having from 32 to 40 syllables. Not dated.

च Lalchand Library, Lahore, No. 1622. 24 leaves, each leaf 27½×11½ cm., the written space being 23×8 cm. A page contains 10 lines, every line having from 36 to 44 syllables. Dated

Samvat 1735 Śrāvaṇa Śudi 1 = A. D. 1678, July 9. The worms have eaten and damaged the edges, but the text has remained safe.

७ Sanātana Dharma College Library, Lahore, No. 386. 46 leaves, each leaf 22×11 cm., the written space being 18×8 cm. A page contains 7 lines, every line having from 24 to 32 syllables.

The manuscript is incomplete, the later portion having been lost, from VII. 32 onwards.

All these manuscripts are written on Indian paper and in Devanāgarī script. Of the manuscripts which bear no date, none can be older than three centuries.

The manuscripts, except ७, show a persistent *v* in place of *b*, e. g. अवधि, कुब्जिका, पीतांबर, वद्ध, विभ्रती, वीज and ब्रह्म. Here and there the manuscripts ग, ड and च give the correct *b*.

Interchange of *kh* and *ṣ* is particularly noticeable in the manuscripts, except ७ and ८, e. g. व्यात for ख्यात, मुख for सुख, लिपित for लिखित, झख for झष, खण्मुख for षण्मुख and खोडश for षोडश.

Interchange of *ś* and *s* also is noticeable in the manuscripts, except ७, e. g. आसुग for आशुग, देवेसी for देवदेसी, संभू for शंभू, अनुश्वार for अनुस्वार, शर्व for सर्व and शुश्वरी for सुरेश्वरी.

Confusion of *śś* and *śc* in the manuscripts ग and ७ points to a Śāradā original, e. g. शक्तिश्चर्मापि for शक्तिश्चर्मपि.

The numbering of verses is sporadic.

SUMMARY

Chapter I. Once Śiva and his consort Pārvatī were standing on the summit of the quartz mountain surrounded by forests, busy thinking about the good of the mortals. Pārvatī started questioning Śiva about the beginning of the manifestation of Mahātripurasundarī among the common folk. Śiva disclosed the great secret, and related the tale of the revelation to Dakṣiṇāmūrti. It was on the banks of Revā. There was the city Śrīgarbhā, where resided a great sage, Dakṣiṇāmūrti, the boat to cross the ocean of all scriptures. While he was bathing in the River Revā, the Great Tripurasundarī, pleased by his previous noble deeds, appeared before him and instructed him in the secret lore of *Mantra*, which he put in the form of the book

Uddhāra-kośa. The basis of this book is formed by all the numerous S'āstras and Āgamas.

Here follow the mantras for the ten forms of the Goddess, Tripurā, Lakṣmī, Sarasvatī, Tārā, Bhuvaneśvarī, Mātāṅgī, S'ārikā, Rājñī, Bheḍā and Jvālāmukhī.

The author proceeds with quotations from different Āgamas, which give the mantras in code words. Dakṣiṇāmūrti explains the code words with the help of further quotations and then cites the actual mantra. The three stages, firstly the mantra in code words, secondly the explanation of code words and lastly the mantra, is the general scheme followed throughout, with the exception of chapters five and seven, which deal with synonyms and meditations respectively.

At the end are described the fruits of worshipping the ten Goddesses.

Chapter II. The second chapter gives the mantras for the six lady-friends of the Goddess Tripurā, Bhadrakālī, Turī, Chinnamastakā, Dakṣiṇākālīkā, Śyāmā and Kālarātrī.

Next follow the varieties of each of the preceding sixteen Goddesses with appropriate mantras.

Tripurā has twelve, Tripurā, Bhairavī, Hīṅgulā, Caṇḍikā, Cāmundā, Nārasiphi, Aindrī, Haimavatīśvarī, Mṛḍānī, Vāruṇī, Durgā and Mahātripurasundarī.

Lakṣmī has two, Lakṣmī and Rukmiṇī.

Sarasvatī has four, Vāk, Vāṇī, Sarasvatī and Analapriyā.

Tārā has five, Tārā, Tāriṇī, Ekajaṭā, Nilasarasvatī and Ugratārā.

Bhuvaneśvarī has four, Bhairavī, Bhīmarūpā, Bhīmā and Bhuvaneśvarī.

Mātāṅgī has four, Mātāṅgī (also designated Sumukhī or Sumukhā), Cakriṇī, Kubjikā and S'āmbarī.

Śārikā has two, Śārikā and Aparṇā.

Rājñī also has two, Rājñī and Khagagāmini (or Haimavatīśvarī).

Bheḍā has no variety.

Jvālāmukhī has three, Jvālāmukhī, Ambikā and Bhagarūpiṇī.

Chinnamastakā has two, Chinnamastakā and Vajravairocanīyā (or Vajravairocanī).

The rest, Bhadrakālī, Turī, Dakṣiṇākālīkā, Śyāmā and Kālarātrī have no varieties.

From Tārā onwards only the actual mantras are given. The first two stages, the mantra in code words and the explanation of code words, are missing.

Chapter III. Seven more Devīs are introduced: Vajrayoginī, Vārāhī, Śārādā, Kāmeśvarī, Gaurī, Annapūrnā and Kulavāgīśvarī.

Large space is allotted to Vajrayoginī, to the *phala* that accrues to the devotee by using the yantra and mantra.

Then follow the seven sons of the Devī: Gaṇeśa, Kumāra, Kārtavīryārjuna, Hanumat, Bhairava, Mahāmṛtyumjaya (or Mṛtyumjaya) and Sugrīva.

The chapter contains the mantras for every one of them with appropriate explanation of code words.

Chapter IV. This chapter deals with the nine *grahas*, Āditya (Sun), Budha (Mercury), Śukra (Venus), Brhaspati (Jupiter), Candra (Moon), Bhauma (Mars), Śanaīścara (Saturn), Rāhu and Ketu.

Chapter V. It is the *Ekākṣara-kośa*, a lexicon, containing significance, mystic or otherwise of all letters of the alphabet (whether standing as abbreviations or as regular words) taken singly in their regular sequence.

Chapter VI. It is the last instalment of four more Devīs and their mantras: Bhavānī, Bagalāmukhī, Indrākṣī and Khecārī.

Chapter VII. The mantras having been all given, the author proceeds to describe the physical form and certain characteristics of every one of the twenty-seven Devīs (their subvarieties having been ignored), the seven sons and the nine *grahas*, so that the Mantraman, be he professional or an amateur, be able to make a mental picture in his lotus-heart and meditate on it.

THE BĪJAS

The mystic syllables can be divided into monosyllables and polysyllables.

These fall into different groups:

- Bījas ending in a vowel,
- ending in an anusvāra,
- ending in a visarga, and
- ending in a consonant.

Only two bijas, viz., kili with vu, and svāhā end in a vowel.

Those ending in an anusvāra are the most numerous.

Only six end in a visarga, viz., aḥ, kraḥ, ṭhaḥ, saḥ, sauḥ and hmauḥ. Sauḥ and hmauḥ appear sometimes as saum and hmaum respectively in the manuscripts.

Phaṭ derived from ancient Vedic sources is the only one ending in a consonant. The Vedic literature had other syllables used as exclamations ending likewise, viz., baṭ, vaṣaṭ and vaṣaṭ.

Here is the complete list of bijas.

A Monosyllables.

I A vowel with an anusvāra:

am, ām, aim, om.

II (1) A single consonant with am:

kaṃ, gaṃ, ṇaṃ,
caṃ, chaṃ, jaṃ, jhaṃ, ñaṃ,
ṭaṃ, ḍhaṃ, ṇaṃ,
baṃ,
yaṃ, raṃ, laṃ,
śaṃ, haṃ.

(2) A single consonant with ām: rām, śām, hām.

(3) A single consonant with īm: gīm, vīm.

(4) A single consonant with um: juṃ, ruṃ.

(5) A single consonant with ūm: lūṃ, hūṃ.

(6) A single consonant with aim: bhaim.

III (1) Two consonants with am: blaṃ.

(2) Two consonants with ām: krām, drām, hrām.

(3) Two consonants with īm: krīm, klīm, khrīm, ghnīm,
chrīm, drīm, prīm, śrīm, hrīm, hlīm.

(4) Two consonants with um: truṃ, dhrum.

(5) Two consonants with ūm: krūṃ.

(6) Two consonants with em: preṃ.

(7) Two consonants with aim: kraim.

(8) Two consonants with om: trom, vrom.

(9) Two consonants with aum: kraum, glaum, traum, mlaum.

IV (1) Three consonants with am: hśraṃ.

(2) Three consonants with īm: bkhrīm, strīm.

- V A vowel with a visarga: aḥ.
- VI (1) A single consonant with aḥ: ṭhaḥ, saḥ.
 (2) A single consonant with auḥ: sauḥ.
- VII (1) Two consonants with aḥ: kraḥ.
 (2) Two consonants with auḥ: hmauḥ.
- VIII A single consonant with aṭ: phaṭ.

Among these great interest attaches to syllables which have two or three consonants at the beginning. Firstly all of them (except kraḥ and hmauḥ) end in anusvāra. Secondly here the second consonant is usually *r*. *L* which is interchangeable with *r* is found in klīp, glaup, blāp, mlaup and hlīp. Of these glaup is not a genuine bīja. Glau is a regular word, changed into a bīja by the addition of an anusvāra. *N* appears only once in ghnīm, which is an evident abbreviation of śataghñī. Hence *n* can not be considered here as having played a part in the formation of Tantric syllables. *M* also appears only once in hmauḥ.

Triple consonants are rare. The only examples being bkhrīm, strīm and hsrām. Among these strīm is merely stri with the anusvāra added to give it the proper form of a bīja (similar cases are śrīm and hrīm).

B Polysyllables are only three. Kili with vu is an imitative word for the monkey's sound. Svāhā is an ancient Vedic word added at the end of all mantras, just as om is added at the beginning. In Tantra the rule is not observed very strictly. So that out of eighty-five mantras in this book, sixty-one begin with om and fifty-three end with svāhā. Namaḥ is also an ancient word, from Ṛgveda downwards to the present day. Except two cases, whenever namaḥ comes at the end, svāhā finds no place there. The converse is also true.

The following chart demonstrates the frequency of the usage of om as the initial syllable and om, namaḥ, phaṭ, svāhā and hūm, singly or in groups as the finale of mantras:

om...om	only once
om...namaḥ	14 times
om...svāhā	27 times
om...namaḥ svāhā	twice
om...phaṭ svāhā	10 times
om...hūm phaṭ svāhā	4 times

om...	thrice
...namaḥ	thrice
...svāhā	7 times
...phaṭ svāhā	thrice
...	11 times

In eleven cases, as the last line shows, the mantras are bald both ways, showing neither the initial om, nor the finals, namaḥ and svāhā etc.

NOTES

CHAPTER I

2^d *Dayā-traiguṇya-mānasa*. The sense is not clear.

3 *Mahātripurasundarī*, not in MW. The goddess is the same as *Tripurasundarī*. So also in I. 8, II. 31 and on page 28, line 7.

Mark the adjective *krūra* "cruel" for the manifested world.

4^d *S'rīgarbhā*, name of a holy city. It is unknown to MW.

6^c Correct *nānā-śāstrābdhi poto* to *nānā-śāstrābdhi-poto*.

14^c *Vidyā* is used here and in sequel (I. 20, 22, 23, 31, 32, 33, 34, 35, 63², 67, II. 3, 18, 29, 30, 35, 45, III. 2, 11, 14, 48, VII. 1, 9) for *devī*. This is a unique usage. Cf. MW "Knowledge is also personified and identified with *Durgā*" and "*Mahā-vidyā*, pl. name of a class of personifications of the *Śakti* or female energy of *S'iva* (ten in number)."

16^d *Akṣobhya*, name of a disciple of *Dakṣiṇāmūrti*. MW gives it as the name of an author.

21 *Viparitatayā* "reversely". So also in I. 22, 23, 31, 36.

22^a *Kṣīroda-sambhavā* for *Lakṣmī* does not exist in MW. Instead there are *Kṣīroda-jā* and *Kṣīroda-tanayā*.

23^b *Kāma-rāja* "Cupid", not in MW. Instead there is *Kāma-deva*.

24 *Harinākṣī* and *Saroruha-nivāsini* for *Lakṣmī*, not in MW.

The code word for *Lakṣmī* is *śrīp*.

26 Among the synonyms of *lajjā* there is not a single word which is known to have ever been used in that sense. Further there is no community of connotation whatsoever among all of them. They

are far from each other, e. g. sakalā and samastā "whole" are quite distinct from kṛṣā and kṣāmā "emaciated."

Praṇava is known to us only as a synonym of om.

For hrīm MW simply says "an exclamation". He does not see that it is the common word hrī, made into a bija by adding the anusvāra.

Note that MW gives hli as hrī in the following derivatives : hlika, hliku = modest.

Devī in the fourth quarter remains doubtful. The vocative form is better intelligible, though weakly documented.

27 All the synonyms are well-known.

The code word for Cupid is klīm.

28 It is a new list of names for S'iva. Vāgbhava, Ūrdhva-bija and Cārvaṅgī are not registered in the dictionaries. Ūrdhva-bija can be equated to Ūrdhva-retas. (Correct Ūrdhva in Appendix VIII to Ūrdhva-bija) Other names of S'iva beginning with Ūrdhva are Ūrdhva-damṣṭra-keśā, Ūrdhva-liṅgin, Ūrdhva-śāyin, Ūrdhva-śrotas and Ūrdhvātman.

Cāraṇa "a dancer" and hence "S'iva." Cf. MW "ca = moving to and fro, L., S'iva, L.; Carcarika = a form of S'iva, L.; Naṭeśvara (lord of dancers) = name of Śiva." In II. 35 Carāṇa (with the first vowel shortened) appears for Cāraṇa.

Candra is "moon", which being a specific mark of S'iva has been used in the Tantric literature for S'iva. Or it might be an abbreviation of some compound like Candra-cūḍa, Candra-mauli, Candra-mukuta or Candra-śekhara, just as Carman of Carma-vasana.

Vāsanā and Cārvaṅgī are feminine words and hence rather unexpected. They stand really for Durgā. Vāsanā, if not a name of Durgā, might be equivalent to vāsana (= vasana "a garment"), and hence another abbreviation of Carma-vasana or Carma-vāsana.

The code word for S'iva is aim. MW knows ai as a name of Śiva from some lexicon.

The first five quarters are repeated in V. 17, 18.

29 The synonyms of S'akti are absolutely new. S'arman, S'arat and S'aṅkā in ordinary language are miles apart from S'akti.

✓ The code word for Śakti is sauh.

The first hemistich is repeated as V. 57^{ab}. Cf. note on V. 57 also.

30 Among the synonyms of om, praṇava and tāra are known. Tryakṣa and Tryambaka for om are new.

Tomā and its variants do not appear in dictionaries. Etymologically nothing can be suggested. Very probably it is a non-Sanskrit term.

Trāsa "fear" is a new conception attached to om.

Tāra (v. 1. tāra), not in MW. It must be an extension of tāra from tṛ "to cross".

The name of the Tantra, from which the stanza is drawn, must be derived from the preceding śloka. Cf. V. 19.

The first hemistich and two opening words of the third quarter are repeated in V. 19.

31 This single line is a repetition of the last line of I. 23. Its purpose is to resume and introduce the mantra.

The mantra as manifested above does not conform to I. 20-23. The first eight syllables ought to have been read in reverse order beginning with Śakti. That would also give the requisite number of syllables, sixteen. As the mantra stands there are eleven syllables in excess. Cf. II. 32-35.

S'ri as the name of Lakṣmī is well-known, but śrīp does not exist in MW.

Klīm "Cupid", aim "S'iva" and sauḥ "S'akti", not in MW.

Correct *sakala* to *sa ka la*, bis. So also in Appendix VIII.

32 Rājñī as a form of S'akti does not appear in MW. There it appears as the wife of the Sun.

Bhedā. The variant bhīdā is valuable. The Goddess is unknown to MW.

34 Turī as a form of S'akti is unknown to MW. There it appears as name of a wife of Vasudeva. Cf. note on II. 7.

For Dakṣiṇākālikā MW gives Dakṣiṇakālikā.

35^b *Yojitakākṣareṇa ca* needs elucidation. The mantras that follow do not afford any aid.

37 Tha-dvaya is given here as a synonym for water. Tha-dvaya also stands for svāhā. The question is, naturally, how does it come about? Let us analyse svāhā. It is composed of two elements *sva* and *ha* (the lengthening of the finals is immaterial in

Tantra for etymological consideration). Sva further stands for svar "heaven"; ha is already a code word for "heaven" or "sky." Tha, graphically is just a circle O, and represents "śūnya" a zero, or the void, the sky, the heaven. That is how svāhā comes to be equated to two ṭhas, to two heavens. The representation of heaven as ocean, and secondarily as water is also not a new idea.

MW knows neither our ṭha nor ṭha-dvaya.

Svāhā standing for water is also new.

38 Śiraḥ in *pañca-śiraḥ* is equivalent to akṣaram. So also elsewhere (I. 57, II. 14, III. 32, 34, 42, 55, 57, IV. 6, 13, 24, VI. 6, 16).

The mantra for Vāgdevī is repeated (with the variation of *Vāgdevatāyai* for *Vāgdevyai*) in II. 40.

39 The synonyms of namas are all new.

Sauṣmaka is not registered in dictionaries. In III. 27^c, 32^b and VI. 16^f it becomes doubtful whether the word is sauṣmaka or auṣmaka.

41 Vyoṣa "the burner (of enemies)" is a new designation of Skanda, the son of Śiva. So is Ḍimba, equivalent to Kumāra.

The code syllable hrām is here derived from the name of Ś'iva himself, the two separate elements ha and ra of his name Hara being joined on by removing the intervening vowel. It is also unknown to dictionaries.

42 Kamalākṣī, paramā, lambhā and lājā are the new synonyms for strī.

The code word for strī is strīm.

43 Kūrca by the law of association must mean "a bank (of a river)".

For kūrca "hūṃ" MW gives huṃ or hrūṃ.

44 Hara and turaga as the synonyms of phaṭ are new. Here hara stands for a horse. Cf. MW "stallion (?) " and "ass", both from some lexicon.

Phaṭ is the sound of the horse's hooves. The onomatopoeic character of the word is well established from its usage in Vedic literature. Cf. *aśmānas tasyāṃ...phaṭ karikrati*, Atharvaveda 4. 18. 3, etc.

Strīm as a bija of strī and hūm as a bija of kūrcā are not found in dictionaries.

The mantra for Ugratārā is repeated on p. 30.

45^f Turya "one fourth" in *turyākṣarābhidhaḥ* is used for the cardinal "four." So also elsewhere (III. 45, IV. 6, VI. 16)

46 Hara, hanu and vāla are the new synonyms for mantra.

The mantra for Bhuvaneśvarī is repeated on p. 31

47^c Rasa in *rasa-bijāni* denotes six, for flavours like seasons are six.

49 Kālī and Kuntī are originally names of tongues. Here they are simply synonymous with jihvā "tongue".

Kuntī as tongue is new.

Krīm is not recorded by MW.

50 Prīm, vāyupūjyā and vāntudāsyā are unknown to MW.

51 Cārvaṅgī, not in MW.

Ucchūna meaning beautiful is new.

Chrīm, not in MW.

52 Graphically ṭha (O in Brāhmī script) can very well represent the circular lotus, and that must have been the genesis for equating ṭha with it.

The first three quarters are repeated as V. 35^{abc}. Cf. note on V. 35.

Ṭhaḥ as lotus is new.

The mantra for Mātāṅgī is repeated on p. 31.

54 Ghoṇā for elephant is new. Actually the number is five and not four.

Hrām as a bija of elephant is new.

55 Ām for sky, not in MW.

Ām is an abbreviation of ākāśa, the anusvāra being primarily an indication of the fact of its being an abridgement. The usage of anusvāra or nasalisation in Pāṇini for technical purposes is well-known: *upadeśe aj anunāsika it* "In the formulations, a vowel that is technically designated *it*, appears nasalised," I. 3. 2. That must be the beginning of the prevalence of anusvāra in Tantric bijas.

Ha as sky is well-known.

The first quarter is repeated as V. 6^a.

56 The words are well-known.

Śam is already to be found in Vedic literature. Uddhāra-kośa uses śām also for śam. It is unknown to dictionaries.

The first hemistich is repeated as V. 55^{ab}. Cf. note on V. 55 also.

57^d Pallava "a leaf" is a correlative of bija "a seed." Pallava is the manifested word, usually the name of the deity and its adjuncts. It is a Tantric technicality unknown to dictionaries. So also elsewhere (II. 14, III. 27, 32, 34, 43, 55, IV. 6, 13, VI. 6).

59 Rām is new.

The source is not mentioned. It, however, must be S'yāmā-tantra. Cf. V. 52.

The first hemistich is repeated as V. 52^{ab}.

Rām "fire," not in MW.

60^a Vibhūti for hrīm, not in MW. I. 26 mentions only bhūti.

61 *Viṃśākṣaro* for *viṃśatyakṣaro*.

Hsram (combination of sky, power and fire) is not known to MW.

62^c The number of syllables is actually seven and not six.

67^a Here yathā is not necessary for the meaning. It is only a verse-filler.

CHAPTER II

6 Bhadrīkā and Bhāsvatī as the names of forms of Durgā are not known to MW. Cf. however MW "Bhadrā, name of a form of Durgā, of a S'akti."

Bhaim is also unknown to MW.

The first hemistich is repeated as V. 49^{ab}.

The mantra for Bhadrakālī is repeated in II. 46.

7 The Goddess Turī is connected with stars on account of the phonetic similarity (Tārakā, Tārā)

8 All the synonyms are well-known.

Trum, traum and trom are new. Apparently difference in vowels has no greater significance than creation of variety. Just as hrām is derived from Hara, so trum, etc. must be derived from tāra or tārā.

Mahātūrī, not in MW.

9 The mantra for Chinnamastakā is repeated on p. 34.

After this mantra add at the head, १३* अथ वज्रवैरोचनीया-मन्त्रोद्धारः.
Note that it does not occur in any manuscript.

10 Mātrā here = vowel.

Vajravairocanīyā, not in MW.

The mantra for Vajravairocanīyā is repeated (with the variation of *Vajravairocani* for *Vajravairocanīye*) on p. 34.

12 The mantra for Dakṣiṇākālīkā is repeated in II. 46.

13 Kraiṃ, krauṃ and kraḥ for tongue, not in MW.

15 Tyaktvā, here (*bis*) and elsewhere (III. 73) is used in the unique sense of "inserting."

Kāhneśvarī in the mantra is new. It is a Prakrit form of Kṛṣṇeśvarī, also unknown to dictionaries.

21^b For Analapriyā "a name of Sarasvatī" MW gives only "Agni's wife".

24 Sumukhī (Sumukhā on p. 31) as the name of a Goddess, not in MW. Cf. however MW "Sumukha, name of Śiva."

Cakriṇī as the name of a Goddess, not in MW. Cf. however MW "Cakrin, name of Śiva."

Śambarī (and its variants) as the name of a Goddess, not in MW. MW gives "Śambarī, jugglery, sorcery, illusion (as practised by Daitya Ś'ambara)".

26^b Khagagāminī (or Haimavatīśvarī on p. 32), not in MW. MW gives Khaga-pati-gamanā as the name of a Goddess.

28^b Bhagarūpiṇī, not in MW.

30 Hīṅgulā as a name of Tripurā, not in MW. MW gives as the name of the tutelary deity of the Dadhiparṇas.

Nārasimhī as a name of Tripurā, not in MW.

Hyaindrī is most probably to be resolved into hi and Aindrī, hi serving only one purpose, viz., that of avoiding the coming together of two vowels. In Appendix IV, Aindrī should replace Hyaindrī. Similarly in II. 33 and the following mantra on page 28, line 2.

Haimavatīśvarī, not in MW. MW gives only Haimavatī as a name of Pārvatī or Umā.

33 *Sakala* (*bis*) has to be split into *sa ka la*. So also in the mantras that follow.

35 The word S'rī in the third quarter hangs in the air.

We do not see how every mantra is to be made to conform to

the above specifications. Cf. I. 20-23 and I. 31.

In the mantra for Vāruṇī (page 28, line 5) the second *aiṃ* should be corrected to *e*.

40 The mantra for Vāgdevatā is repeated (with the variation of *Vāgdevatāyai* for *Vāgdevyai*) from I. 38.

P. 30 The mantra for Ugratārā is repeated from I. 44.

P. 31 The mantra for Bhuvaneśvari is repeated from I. 46.

The mantra for Mātangi is repeated from I. 52.

For Sumukhā cf. Sumukhī in II. 24.

Krām, not in MW.

Mahācakriṇī, not in MW.

P. 32 Preṃ, not in MW.

Here Haimavatiśvari must be the same Goddess as Khagagāminī in II. 26.

46 The mantra for Bhadrakālī is repeated from II. 6.

Bhadrakālī has no variety. This is not noted in Uddhāra-kośa.

The mantra for Dakṣiṇākālīkā is repeated from II. 12.

P. 34 The mantra for Chinnamastakā is repeated from II. 9.

The mantra for Vajravairocanī is repeated (with the variation of *Vajravairocani* for *Vajravairocanīye*) from II. 10.

CHAPTER III

2^d Akṣobhyaka appearing only here is the same as Akṣobhya, a disciple of Dakṣiṇāmūrti.

4 The names, except Mātanga, are all good Vedic names.

Lohita—Mādhyandinaśākhiya Śatapathabrāhmaṇa V. 3. 1. 11 etc.; Taittirīyāranyaka I. 6. 1 etc.; Śadvimśabrāhmaṇa III. 8; Kāṇvaśākhiya Śatapathabrāhmaṇa I. 6. 4. 6², 8²; Aitareyabrāhmaṇa II. 14; Aitareyāranyaka II. 3. 3 etc.; S'āṅkhāyanabrāhmaṇa III. 5, X. 3; S'āṅkhāyanāranyaka VI. 19, VIII. 1; Taittirīyabrāhmaṇa III. 2. 9. 2 etc.; Tāṇḍyabrāhmaṇa IV. 9. 21; Mantrabrāhmaṇa I. 8. 7.

Uddālaka—Aitareyabrāhmaṇa VII. 7; S'āṅkhāyanāranyaka XV. 1⁸; Mādhyandinaśākhiya Śatapathabrāhmaṇa XI. 4. 1. 1 etc.; Śadvimśabrāhmaṇa I. 6; Gopathabrāhmaṇa I. 3. 6², 4. 14.

S'āṅkha—Jaiminiya-upaniṣadbrāhmaṇa III. 7. 4. 1 etc.;

Mantrabrāhmaṇa II. 6. 8; Mādhyandinaśākhīya S'atapathabrāhmaṇa XIV. 5. 4. 7² etc.; Gopathabrāhmaṇa I. 2. 8.

S'āṇḍilya—Mādhyandinaśākhīya S'atapathabrāhmaṇa VII. 5. 2. 43 etc.; Jaiminiyabrāhmaṇa (Caland's Auswahl) 138²; Jaiminiya-upaniṣadbrāhmaṇa IV. 9. 2. 1³.

Gālava—Aitareyāranyaka V. 3. 3; Mādhyandinaśākhīya S'atapathabrāhmaṇa XIV. 5. 5. 22, 7. 3. 28.

13 Kulavāgīśvarī, not in MW.

27 Mark the variants of sauṣmakam !

28 Vārtālī (and its variants) for Vārāhī, not in MW.

Varāhamukhī, not in MW.

29 Ekatriṃśākṣaro for ekatriṃśadakṣaro.

30 Maṭha for asafoetida is new. MW gives ramaṭha (or rāmaṭha) as asafoetida.

Glaṃ in MW is " camphor." Glaṃ, not in MW.

31 Lam, not in MW.

The first hemistich is repeated as V. 53^{ab}.

32 Mark the variants of sauṣmakam !

33 Correct स्तन-बीजकम् to स्तन-बीजकम्.

34 Jṃbanā (and its variants), not in MW.

35 Vāṇadevatā, not in MW.

Dvāviṃśad-akṣaro for dvāviṃśaty-akṣaro.

36 All the synonyms are well-known.

The code word for moon is drām.

37 All the synonyms are well-known.

Baṃ for wave is unknown to MW. There it is given as vāri-bīja.

The Kālisarvasva-tantra ought to be the same as the Kālikāsarvasva. Cf. V. 48.

The first hemistich is repeated as V. 48^{ab}.

38 All the synonyms are well-known.

Jaṃ, not in MW. In III. 72 all manuscripts show jum (bis).

The first hemistich is repeated as V. 31^{ab}.

Drām, drīm for moon and blaṃ (combination of wave and darkness), not in MW.

Dra (in drām and drīm) is an abbreviation of candra.

40 The synonyms of S'iva are all well-known.

Gaṃ, not in MW. In IV. 11 S'iva = gṃ. It is unknown to dictionaries.

The first hemistich is repeated as V. 26^{ab}.

41' Viṃśākṣaraḥ for viṃśatyakṣaraḥ.

42 Correct *Tripurāsundarīsarvasve* to *Tripurasundarīsarvasve*.

Note that it is described as *svakṛti*. Cf. note on V. 22.

44 Jhaṣa-hastā, not in MW.

45^d Turyaviṃśākṣaraḥ for caturviṃśatyakṣaraḥ.

46 All the synonyms are well-known.

Jhaṃ is new.

Lipsā bījaṃ in the second quarter is a compound, *lipsā-bījaṃ*.

The first hemistich is repeated as V. 32^{ab}.

47 Atyugra as a synonym of nartaki is not very convincing.

It does not recur in Uddhāra-kośa.

Khrīṃ is new.

53 Mahāmṛtyumjaya as the name of the son of the Goddess, not in MW. In MW it is the name of a sacred text addressed to Śiva.

54 In MW Baṭuka (= Vaṭuka) is a form of Śiva (among the S'aktas) and Mṛtyumjaya is a name of S'iva.

56 Aṣṭaviṃśākṣaro for aṣṭaviṃśatyakṣaro.

Gaṇapataye vara vara-da cannot be the correct reading.

The manuscripts show great confusion.

58 All the synonyms are well-known.

Hāṃ is new. In III. 72 all manuscripts show haṃ.

The first hemistich is repeated as V. 58^{ab}.

60' Ekaviṃśākṣaraḥ for ekaviṃśatyakṣaraḥ.

61 All the synonyms are well-known.

Vrom and lūṃ are new.

64 Kilikili vuvu is an imitation of the monkey's noise. It is unknown to dictionaries. *Kilikili-vuvukāreṇa vibhīṣaṇāya* "who frightens others by making the noise *kilikili vuvu*."

67 Vaṭukaṃ ought to be vaṭuka, vocative form, as in the mantra, but it is not shown by any of our manuscripts.

Ante 'paḥ = ante āpaḥ. The exigencies of metre and grammar would require āpo 'nte.

68 Avala "cloud", not in MW. Instead there is vala "cloud".

Viṃ (= va) is new.

The first hemistich is repeated as V. 54^{ab}. Cf. note on V. 54.

69 Sāmbhavaṃ "ocean", not in dictionaries. It could possibly be a corruption of sām̐bhasaṃ (from sām̐bhas "ocean").

Ruṃ is new.

Ru is an abbreviation of some such word as varuṇa or peru ?

70 Kṣāmika, kṣuraka and kṣaudra all meaning "dissolution of the world" are new.

Dhruṃ is also new.

71 S'ataghñī as a form of Durgā is a new designation. Cf. however MW "name of S'iva".

S'ālikā, S'ādvalā and S'uṣkalā as the synonyms of S'ataghñī are new.

Ghñīm as an abbreviation of S'ataghñī, is not known to dictionaries.

72 Kha = haṃ.

Juṃ (bis) standing for ja and jam is new. Cf. notes on III. 38 and V. 31.

Saḥ standing for Śakti, Śaṅkā and Śarat is new. Cf. notes on I. 29 and V. 57.

Haṃ (= śobhā and kha), not in MW. Cf. note on V. 58.

P. 50 In the colophon ड and च rightly insert सप्त-विद्या before सप्त-कुमार.

CHAPTER IV

4^a Correct भौमाकिर् आहवश् to भौमाकिर् राहवश्.

6^a Turya-śiro = catuḥ-śiro "four syllabled." Also in VI. 16^a.

7^d Dvy-aṣṭākṣaraḥ "twice eight (i. e. sixteen)-syllabled."

8 Vastra, śakti, harita, harinī and haridrā for ambara "sky" are new. Cf. however "ambara, saffron" in MW, which is yellow in colour.

Hmauḥ is new.

The number of synonyms is seven and not six.

Correct haridra-bījam to haridrā-bījam. So also in Appendix VIII.

10 S'aligī "son of S'iva", is a feminine word !

Ṇaṃ is also new.

MW notes ṇa for S'iva (Bhairava) from some lexicon.

The first three quarters are repeated as V. 28^{abc}.

11 Gīṃ (= ga and gaṃ) is new. Cf. notes on III. 40 and V. 26.

12ª Saubhāgyā = Lakṣmī is new.

15° Correct *Saubhāgyam* to *Saubhāgyā*.

18 Pañcaviṃśākṣaro for pañcaviṃśatyakṣaro.

Bkhrīm (combination of wave and courtesan) is new.

20 All the synonyms are well-known.

For caṃ "dance" cf. MW "ca, moving to and fro."

The first hemistich is repeated as V. 29^{ab}.

22^t The number of syllables is sixteen and not fifteen.

23 All the synonyms are well-known.

Ka goes back to the Vedic period. There it means Prajāpati.

Kaṃ "Brahman", not in MW.

The name of the Tantra, from which the stanza is drawn, must be Chinnārahasya. Cf. V. 23, 24.

The first hemistich is repeated as V. 23^{ad}. And cf. note on V. 23, 24.

25, 27 Viṃśākṣarah for viṃśatyakṣarah.

26 Ṭaṅka-dhārin does not exist in dictionaries.

28 The synonyms are well-known.

For ṭaṃ "thunder" Cf. MW "ṭa, sound, L." and "ṭaṃ (=ṭāṃ)-kāra, sound; surprise, L."

The first hemistich is repeated as V. 34^{ab}. Cf. note on V. 34.

31 Vārṣika as hail-stone is new.

Kr (in *krūṇ*) might be derived from karaka.

Krūṇ is new.

32^d *Varṇānāṃ vacmi vai manūn* "I shall declare the meanings (*manūn*) of letters."

CHAPTER V

5 The deities of letters are a unique feature of our *Ekākṣara-kośa*.

The deity of a is Pitāmaha.

The meanings are new.

A might be an abbreviation of some such word as ātman, or antaḥkaraṇa.

6 The deity of ā is Viṣṇu.

The meanings are new.

Cf. note on I. 55.

7 The deity of i is S'iva.

I is an abbreviation of Indra. It is not known to dictionaries.

8 The deity of i is Indra.

Ī as intellect is new.

Indra is also the deity of i.

9 The deity of u is Sun.

The meanings of u are ruti, nandā, vāmana and vānta. As elsewhere here also we expect these to be synonyms, but it is not possible, as yet, to find any link between them.

10 The deity of ū is Moon.

Ū as hair is new.

11 The deity of ṛ is Maṅgala (Mars).

Ṛ as sin is new.

Kṛpkarī for sin is new. By the law of association it must mean sin.

12 Kārṣika is unintelligible. It may be hiding the deity.

Ṛ̥ as kindness, compassion is new.

13 The deity of ḷ is Guru (Jupiter).

Ḽ as the manifested world is new. Cf. however MW "ḷ, the earth" from some lexicon.

Vyakta as the manifested world does not exist in MW.

14 The deity of ḷ̣ is S'ukra (Venus).

Ḽ̣ as Gaṅgā is new.

Nāka-vāpī, not in MW. Instead there are Nāka-nadi, Nākā-pagā and Svar-vāpī.

15, 16 No deity is mentioned.

E as creeper is new.

Vārākī "creeper" is not in MW. Cf. however MW "vārāhī, a kind of bulbous plant" and "varāka, a kind of plant."

Correct allī-bījaṃ to vallī-bījaṃ. So also in Appendix VIII.

Kulacūḍāmaṇi is described as "composed by the best Māntrikas." Cf. notes on V. 26 and VII. 73.

17, 18 The deity of ai is Rāhu.

Tripurāsarvasva is described as "the work of Dakṣiṇāmūrti himself." So also in VII. 80. Cf. notes on V. 33 and VII. 54.

Cf. note on I. 28.

19 The deity of o is Ketu.

Cf. note on I. 30.

20 The deity of au is Agastya (the star Canopus).

Au as liberation and knowledge is new.

21 No deity is given.

Am as tree is new.

Am for tree may be derived from some such word as aga, agaccha, agama, aṅghripa or anokaha.

22 The deity of visarga is Dhruva (the polar star).

Aḥ, Bhāgya and Bhāvana as the Vāsuki snake, who supports the world, are new.

Tripurasundarisarvasva is described as *viśva-durlabha*. Cf. note on III. 42.

23,24 The deity of ka is Varuṇa.

Here the meanings ascribed to ka, viz., head and Brahman are well-known. Varuṇa would have been the appropriate deity, if the meaning "water" had also been given for ka.

Cf. note on IV. 23.

25 The deity of kha is Viṣṭaraśrava.

Kha as sky is well-known.

Cakravāluka for sky is new. Cf. however MW "cakravāla, circle."

Correct नमो-बीजं to नमो-बीजं. Also in Appendix VIII.

The author describes Āgamāmṛtamañjarī as *manāpi durlabhā*. So also in VII. 61. Cf. note on VII. 19.

26 Ga as S'iva is new.

Gaṃ and gīṃ as S'iva have occurred in III. 40 and IV. 11 respectively.

Kulacūḍāmaṇi is described as *tridive 'pi durlabha*. Cf. note on V. 15, 16.

Cf. note on III. 40.

27 Gha as Buddha is new.

28 Na as the son of S'iva is new.

Kubjikāsarvasva is described as *trailokya-pūjita*. Cf. note on VII. 16.

Cf. note on IV. 10.

29 Ca as dance is new.

Cf. note on IV. 20.

30 Cha, Sūti and Sundara and ja as the synonyms of Saturn are new.

Cha must be the abbreviation of some such word as Chāyā-putra, Chāyā-suta, Chāyā-tanaya or Chāyātmaja.

For Sūti the two manuscripts, ग and ङ, read Mūrti "beauty".

31 Ja as breast is new. In III. 72 jum = hrjja (bis).

The Āgamālamkāraṇa is the same tantra as the Āgamālamkāra. Cf. III. 38.

Cf. note on III. 38.

32 Jha as desire is new.

Vāmakeśvara is described as *trailokya-prathita*. Cf. VII. 31, 46.

Cf. note on III. 46.

33 Ña as Yama is new.

Tripurāsarvasva is described as *tri-jagad-durlabha*. Cf. note on V. 17, 18.

Ñam "Yama," not in MW.

Cham as Saturn is new.

34 For ṭa (here "thunder") MW gives merely "sound" from some lexicon.

Ṭa is an onomatopoeic word for thunder.

Cf. note on IV. 28.

35 Tha as lotus is new.

MW gives "moon's disk, disk, cypher" from some lexicon.

Lotus, moon's disk and cypher are all circular. So is this letter graphically.

Cf. note on I. 52.

36 Da for Simhikā and others is new.

MW gives dā for Dākinī from some lexicon, evidently an abbreviation.

Sarasī, Repukā and Añjanī as the names of Rākṣasī are not in MW.

37 Dha for wind is new.

Dham and yam for wind, and nam for arrow, not in MW.

38 Na for arrow is new

39 Ta for night and darkness is new.

Ta is an abbreviation of tamas or tāmasi.

40 Tha for hole is new.

Mark nāga-lokaka as one of the synonyms.

41, 42 Da for Serpent is new.

Da may be an abbreviation of dandaśūka or darvikara, or it may be derived from some such word as dīrghajihva, dīrghapṛṣṭha, dīrgharasana, dṛgviṣa, dṛkkarna, dṛksruti, dvija, dvijanman, dvijāti, dvijihva or dvirasana.

Sva-tantra is described as *Dakṣiṇāmūrtinā kṛta*.

43 Dha for flower and progeny is new.

Correct त्रिपुरातिलकं to त्रिपुरातिलके.

44 Na for salt is new.

Sūkara, vrka and vārāha as the synonyms of salt are new.

Tripurāśiromaṇi is described as *trailokya-prathita*. Cf. I. 53,

II. 19 and VII. 37.

45, 46 Pa for fish and tortoise is new.

Pha for fish is also new.

For the first time we are told that there is no difference in the matter of pronunciation and mantra-formulation between the aspirate and non-aspirate, *p*, *ph*. The only difference lies in the graphic form.

Bijārṇa "the bija letter" should be omitted from Appendix VIII s. v. *pa*, *pha*.

47 Pha for crab and tortoise is new.

S'ārādāpātala is described as *trailokya-prathita*. Cf. VII. 52.

48 Bha for wave is new.

Cf. note on III. 37.

49 Bha for Bhadrīkā and others is new.

Bha is evidently an abbreviation.

Cf. note on II. 6.

50 Ma for frog is new.

Ma is an abbreviation of maṇḍūka.

Duli for frog is new. MW quotes some lexicon: "duli (or duli), a small or female tortoise."

Our manuscripts show the forms *durdura*, *dardura* and *darduri*, but MW knows only *dardura*.

51 Ya for wind is known to MW.

Vāgmin, vācāla, vaiśya, vīrā, śārṇa and vāpī for wind are entirely new. S'ārṇa is doubtful.

52 Ra for fire is well-known.

Cf. note on I. 59.

53 La for darkness, physical or mental, is new.

Cf. note on III. 31.

54 Va "cloud" is new, probably an abbreviation of vala, or valāhaka. Cf. MW "air, wind, the ocean, water" only from some lexicon. In this case va for air and wind may be derived from vāyu or vāta, and va for ocean and water may be an abbreviation either from varuṇa or from vāri.

Va "earth" is also new. In this case va may be an abbreviation of some such word as vasudā, vasudhā, vasumatī or vasumdhārā.

Cf. note on III. 68.

55 S'am and its synonyms are well-known, coming down from the Vedic period.

S'a might be an early abbreviation of śarman and śubha?

Cf. note on I. 56.

56 Śa for lightning is new. So also rati.

57 Sa for Śakti and others is new.

S'akti, S'arman, S'arat and S'aṅkā in common parlance are quite different from each other. Here they are put down as synonyms, but it is uncertain as to what they stand for. Perhaps for Śakti "power." Sa is further extended to saḥ (III. 72 etc.) and sauh (I. 29 etc.), both new.

Cf. note on I. 29.

58 Ha for beauty is new.

Ha as sky is known to MW. In III. 72 all manuscripts show hap.

Siddhasārasvata is described as *nityaṃ māntrika-pūjita*.

Cf. note on III. 58.

59 Note that kṣa appears as a letter of the alphabet.

Kṣa as god is new.

Correct *Tridiśaṃ* to *Tridaśaṃ*. So also in Appendix VIII.

CHAPTER VI

1 Dvyakṣarāṇām can mean here only two consonants, the

vowels, anusvāra and visarga being ignored.

3 Bagalāmukhi = Vagalāmukhi.

Indrākṣī does not appear in MW.

8 Dvipaṇcāsākṣaro for dvipaṇcāsadaṣṭakṣaro.

9 Praśastikā for clay is new. It is to be inserted in App. VIII.

Hliṃ for clay is also new.

11 Aṣṭāvīmśākṣaro for aṣṭāvīmśatyakṣaro.

12 Puṣkara for peak is new. It is known to MW as the name of a mountain in Puṣkara-dvīpa.

Mlaum "peak" does not exist in MW.

15 Gīrvāṇād daśamaṃ varṇam = ma.

16 Mark the variants of sauṣmakam !

CHAPTER VII

7 Tantramuktāvali, *tri-dive 'pi durlabha*.

16 Kubjikāsarvasva, *mamāpy atyanta-durlabha*. Cf. note on V. 28.

19 Āgamāmṛtamañjarī, *janair durlabhā*. Cf. note on VII. 61.

Durlabham, which grammatically refers to dhyānam, but which is in reality intended for the book.

23 Correct -चारुर्क- to -चारुर्क-.

33 Viṣṇuṃ giriśam ari-kula-mathanam hangs in the air.

39 Bhayān does not fit in.

43 S'yāmā-tantra, *sakalāgama-sāgara*.

54 Tripurāsarvasva, *tantrakottama*. Cf. note on V. 17, 18.

58 Correct *mānasa-paṇkajāṃ* to *mānasa-paṇkaje*.

61 Āgamāmṛtamañjarī, *mamāpi durlabhā*. So also in V. 25. Cf. note on VII. 19.

63 Correct आगमार्णवपीयूषे to आगमार्णवपीयूषे.

Note that it is described as *bhuvane durlabha*.

64 Dvi-caturdaśa-varṇa-bhū-citaṃ is not clear.

73 Kulacūḍāmaṇi, *mantra-sāgara*. Cf. note on V. 15, 16.

Nirmitam might be as good as *nirmite*.

80 Tripurāsarvasva, *Dakṣiṇāmūrtinā kṛta*. Cf. note on VII. 54.

85 Correct द्वि-जयनं to द्वि-नयनं.

88, 99 Āgamoddyota, *nānā-dhyāna-sarīr-pati* and *mantra-sāgara* respectively. Cf. VII. 25, 65.

106 Bhairava-tantra, *tridaśārcita*. Cf. VII. 56.

113 Kailāsa is to be inserted in Appendix III.

In these notes MW stands for M. Monier William's Sanskrit-English Dictionary, 1899.

THE WORKS OF DAKṢIṆĀMŪRTI

In Uddhāra-kośa there are a large number of references to Dakṣiṇāmūrti as the author. But they are not all clear in their import. The following is a collection of such of them as are rather clear:

Āgamoddyota	VII. 25, 65 mayā svayaṃ viracita, mayā viracita, respectively.
Bhairava-tantra	VII. 56 mayā viracita.
Chinnāśiromaṇi	V. 19 mayā svayaṃ racita.
Jvālāśiromaṇi	VII. 29 mayā viracita.
Mantrasāgara	V. 14 sva-kṛti.
S'ārādāpaṭala	VII. 52 mayā svayaṃ racita.
Sundarisarvasva	IV. 16 sva-kṛti.
Sva-tantra	II. 7 ² , III. 17, 31, IV. 9, 28, V. 34, 42 (Dakṣiṇāmūrtinā kṛta), 51, 53.
Tripurāsarvasva	V. 18, VII. 80 Dakṣiṇāmūrtinā kṛta.
Tripurāśiromaṇi	I. 53, II. 19 sva-kṛti, VII. 37 sva-kṛta.
Tripurasundarisarvasva	III. 42 sva-kṛti.
Tripurā-ṭikā	I. 46 sva-tantra.
Tripurātilaka	III. 27 sva-kṛti.
Vāmakeśvara	VII. 31, 46 mayā svayaṃ viracita, mayā viracita, respectively.

At the end it is our pleasant duty to thank most cordially the authorities of the four Lahore libraries, who so kindly placed their manuscripts at our disposal.

उद्धारकोशस्य

विषयाः

प्रथमः कल्पः

भूमिका	श्लोकाः	१-१९
१ त्रिपुरा-मन्त्रः	२०-२३	
(१) लक्ष्मी-बीजानि	२४-२५	
(२) ह्रीं-बीजानि	२६	
(३) मदन-बीजानि	२७	
(४) वाग्भव-बीजानि	२८	
(५) शक्ति-बीजानि	२९	
(६) ओंकार-बीजानि	३०	
प्रकाशम्		
दश-विद्याः	३२	
षोडश-विद्याः	३३-३५	
२ लक्ष्मी-मन्त्रः	३६	
(७) नीर-बीजानि	३७	
प्रकाशम्		
३ सरस्वती-मन्त्रः	३८	
प्रकाशम्		
(८) नमो-बीजानि	३९	
४ तारा-मन्त्रः	४०	
(९) ह्रीं-बीजानि	४१	
(१०) स्त्री-बीजानि	४२	
(११) कूर्च-बीजानि	४३	
(१२) फट्-बीजानि	४४	
प्रकाशम्		
५ भुवनेश्वरी-मन्त्रः	४५	
(१३) मन्त्र-बीजानि	४६	
प्रकाशम्		
६ मातङ्गी-मन्त्रः	४७-४८	
(१४) काली-बीजानि	४९	
(१५) वागुरा-बीजानि	५०	
(१६) चारुक-बीजानि	५१	
(१७) पद्म-बीजानि	५२	

प्रकाशम्

७ शारिका-मन्त्रः	५३
(१८) सिन्धुर-बीजानि	५४
(१९) आकाश-बीजानि	५५
(२०) कल्याण-बीजानि	५६
प्रकाशम्	
८ राक्षी-मन्त्रः	५७-५८
(२१) अग्नि-बीजानि	५९
प्रकाशम्	
९ भेडा-मन्त्रः	६०-६१
प्रकाशम्	
१० ज्वालामुखी-मन्त्रः	६२
प्रकाशम्	
दश-विद्यानां गुणाः	६३-६७

द्वितीयः कल्पः

त्रिपुरा-षट् सख्यः	१-४
११ भद्रकाली-मन्त्रः	५
(२२) भद्रिका-बीजानि	६
प्रकाशम्	
१२ तुरी-मन्त्रः	७
(२३) तारका-ज्योतिस्- तारा-बीजानि	८
प्रकाशम्	
१३ छिन्नमस्तका-मन्त्रः	९
प्रकाशम्	
१३* वज्रवैरोचनीया-मन्त्रः	१०
प्रकाशम्	
१४ दक्षिणाकाली (-कालिका) -मन्त्रः	११-१२
प्रकाशम्	
१५ श्यामा-मन्त्रः	१३
प्रकाशम्	

१६ कालरात्री-मन्त्रः प्रकाशम्	१४-१५	३४ अनलप्रिया-मन्त्रः प्रकाशम्	४३
भेदाः		३५ तारा	पृष्ठं ३०
(१) त्रिपुरा-भेदाः	१६-१९	(आ कल्पान्तं न मन्त्रोद्धारः)	
(२) लक्ष्मी-भेदौ	२०	प्रकाशम्	
(३) सरस्वती-भेदाः	२१	३६ तारिणी	"
(४) तारा-भेदाः	२२	प्रकाशम्	
(५) भुवनेश्वरी-भेदाः	२३	३७ एकजटा	"
(६) मातङ्गी-भेदाः	२४	प्रकाशम्	
(७) शारिका-भेदौ	२५	३८ नीलसरस्वती	"
(८) राज्ञी-भेदौ	२६	प्रकाशम्	
(९) भेडा भेद-विहीना	२७	३९ उग्रतारा	"
(१०) ज्वालामुखी-भेदाः	२८	प्रकाशम्	
(११) त्रिपुरा-भेदाः	३०-३१	४० भैरवी	"
१७ त्रिपुरा-मन्त्रः	३२	प्रकाशम्	
१८ भैरवी-मन्त्रः	"	४१ भीमरूपा	पृष्ठं ३१
१९ हिङ्गुला-मन्त्रः	"	प्रकाशम्	
२० चण्डिका-मन्त्रः	"	४२ भीमा	"
२१ चामुण्डा-मन्त्रः	३३	प्रकाशम्	
२२ नारसिंही-मन्त्रः	"	४३ भुवनेश्वरी	"
२३ पेन्द्री-मन्त्रः	"	प्रकाशम्	
२४ हैमवतीश्वरी-मन्त्रः	३३-३४	४४ मातङ्गी	"
२५ मृडानी-मन्त्रः	३४	प्रकाशम्	
२६ वारुणी-मन्त्रः	"	४५ सुमुखा	"
२७ दुर्गा-मन्त्रः	३४-३५	प्रकाशम्	
२८ महात्रिपुरसुन्दरी-मन्त्रः	३५	४६ चक्रिणी	"
प्रकाशम्		प्रकाशम्	
२९ श्री-मन्त्रः	३८	४७ कुब्जिका	पृष्ठं ३२
३० रुक्मिणी-मन्त्रः	३९	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		४८ शाम्बरी	"
३१ वाग्देवता-मन्त्रः	४०	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		४९ अपर्णा	"
३२ वाणीभगवती-मन्त्रः	४१	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		५० हैमवतीश्वरी	"
३३ सरस्वती-मन्त्रः	४२	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		५१ अम्बिका	पृष्ठं ३३

प्रकाशम्		प्रकाशम्	
५२ भगरूपिणी	”	पञ्च बालकाः	४९-५२
प्रकाशम्		षट् कुमारकाः	५३
५३ भद्रकाली	श्लोकः ४६	सप्त बालकाः	५४
प्रकाशम्		६४ गणेश-मन्त्रः	५५-५६
५४ दक्षिणाकालिका	”	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		६५ कुमार-मन्त्रः	५७
५५ छिन्नमस्तका	पृष्ठं ३४	(३२) छवि-बीजानि	५८
प्रकाशम्		प्रकाशम्	
५६ वज्रवैरोचनी	”	६६ कार्तवीर्यार्जुन-मन्त्रः	५९-६०
प्रकाशम्		(३३) शुक्र-बीजानि	६१
तृतीयः कल्पः		प्रकाशम्	
भूमिका	श्लोकः १-१०	६७ हनुमन्-मन्त्रः	६२-६५
सप्त-विद्याः	११-१६	प्रकाशम्	
५७ वज्रयोगिनी-मन्त्रः	१७	६८ भैरव-मन्त्रः	६६-६७
प्रकाशम्		(३४) अन्न-बीजानि	६८
मन्त्र-यन्त्र-फलानि	१८-२६	(३५) अग्नि-बीजानि	६९
५८ वाराही-मन्त्रः	२७-२९	(३६) कल्प-बीजानि	७०
(२४) वाह्नीक-बीजानि	३०	(३७) शतघ्नी-बीजानि	७१
(२५) तमो-बीजानि	३१	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		६९ महामृत्युञ्जय-मन्त्रः	७२
५९ शारदा-मन्त्रः	३२	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		७० सुग्रीव-मन्त्रः	७३
६० कामेश्वरी-मन्त्रः	३३-३५	प्रकाशम्	
(२६) चन्द्र-बीजानि	३६	चतुर्थः कल्पः	
(२७) ऊर्मि-बीजानि	३७	नव-ग्रहाः	१-५
(२८) स्तन-बीजानि	३८	७१ आदित्य-मन्त्रः	६-७
प्रकाशम्		(३८) अम्बर-बीजानि	८
६१ गौरी-मन्त्रः	३९	प्रकाशम्	
(२९) शिव-बीजानि	४०	७२ बुध-मन्त्रः	९
प्रकाशम्		(३९) षडानन-बीजानि	१०
६२ अक्षपूर्णा-मन्त्रः	४१-४२	प्रकाशम्	
प्रकाशम्		७३ शुक्र-मन्त्रः	११
६३ कुलवागीश्वरी-मन्त्रः	४३-४५	प्रकाशम्	
(३०) हृच्छा-बीजानि	४६	७४ बृहस्पति-मन्त्रः	१२-१८
(३१) नर्तकी-बीजानि	४७		

प्रकाशम्		ग	२६
७५ चन्द्र-मन्त्रः	१९	घ	२७
(४०) नाट्य-बीजानि	२०	ङ	२८
प्रकाशम्		च	२९
७६ भौम-मन्त्रः	२२	छ	३०
(४१) वेधो-बीजानि	२३	ज	३१
प्रकाशम्		झ	३२
७७ शनैश्चर-मन्त्रः	२४-२५	ञ	३३
प्रकाशम्		ट	३४
७८ राहु-मन्त्रः	२६-२७	ठ	३५
(४२) गर्जित-बीजानि	२८	ड	३६
प्रकाशम्		ढ	३७
७९ केतु-मन्त्रः	३०	ण	३८
(४३) वृष्टि-बीजानि	३१	त	३९
प्रकाशम्		थ	४०
पञ्चमः कल्पः		द	४१-४२
सर्व-वर्ण-कोशः		ध	४३
भूमिका	१-४	न	४४
अ	५	प	४५-४६
आ	६	फ	४७
इ	७	ब	४८
ई	८	भ	४९
उ	९	म	५०
ऊ	१०	य	५१
ऋ	११	र	५२
ॠ	१२	ल	५३
ऌ	१३	व	५४
ॡ	१४	श	५५
ए	१५-१६	ष	५६
ऐ	१७-१८	स	५७
ओ	१९	ह	५८
औ	२०	क्ष	५९
अं	२१		
अः	२२	षष्ठः कल्पः	
क	२३-२४	द्वयक्षराणां पृथङ् नाम	१
ख	२५	तिस्रो भुवन-देवताः	२-४
		८० भवानी-मन्त्रः	५

प्रकाशम्	
८१ बगलामुखी-मन्त्रः	६-८
(४४) मृदु-बीजानि	९
प्रकाशम्	
८२ इन्द्राक्षी-मन्त्रः	१०-११
(४५) प्रस्थ-बीजानि	१२
प्रकाशम्	
८३ खेचरी-मन्त्रः	१४-१६
प्रकाशम्	
ध्यानानां भूमिका	१७-१८

सप्तमः कल्पः

ध्यानानि

त्रिपुरा-ध्यानम्	१-३
श्री-ध्यानम्	४-६
वाग्देवी-ध्यानम्	७-९
तारा-ध्यानम्	१०-१२
भुवनेश्वरी-ध्यानम्	१३-१५
मातङ्गी-ध्यानम्	१६-१८
शारिका-ध्यानम्	१९-२१
राज्ञी-ध्यानम्	२२-२४
भेडा-ध्यानम्	२५-२८
ज्वालामुखी-ध्यानम्	२९-३०
भद्रकाली-ध्यानम्	३१-३३
तुरी-ध्यानम्	३४-३६
छिन्नमस्ता (-मस्तका)-ध्यानम्	३७-३९
दक्षिणाकालिका-ध्यानम्	४०-४२
श्यामा-ध्यानम्	४३-४५
कालरात्री-ध्यानम्	४६-४७
वज्रयोगिनी-ध्यानम्	४८-४९
वाराही-ध्यानम्	५०-५१
शारदा-ध्यानम्	५२-५३
कामेश्वरी-ध्यानम्	५४-५५
गौरी-ध्यानम्	५६-५८
अन्नपूर्णा-ध्यानम्	५९-६०
कुलवागीश्वरी-ध्यानम्	६१-६२
गणेश-ध्यानम्	६३-६४
कुमार-ध्यानम्	६५-६६

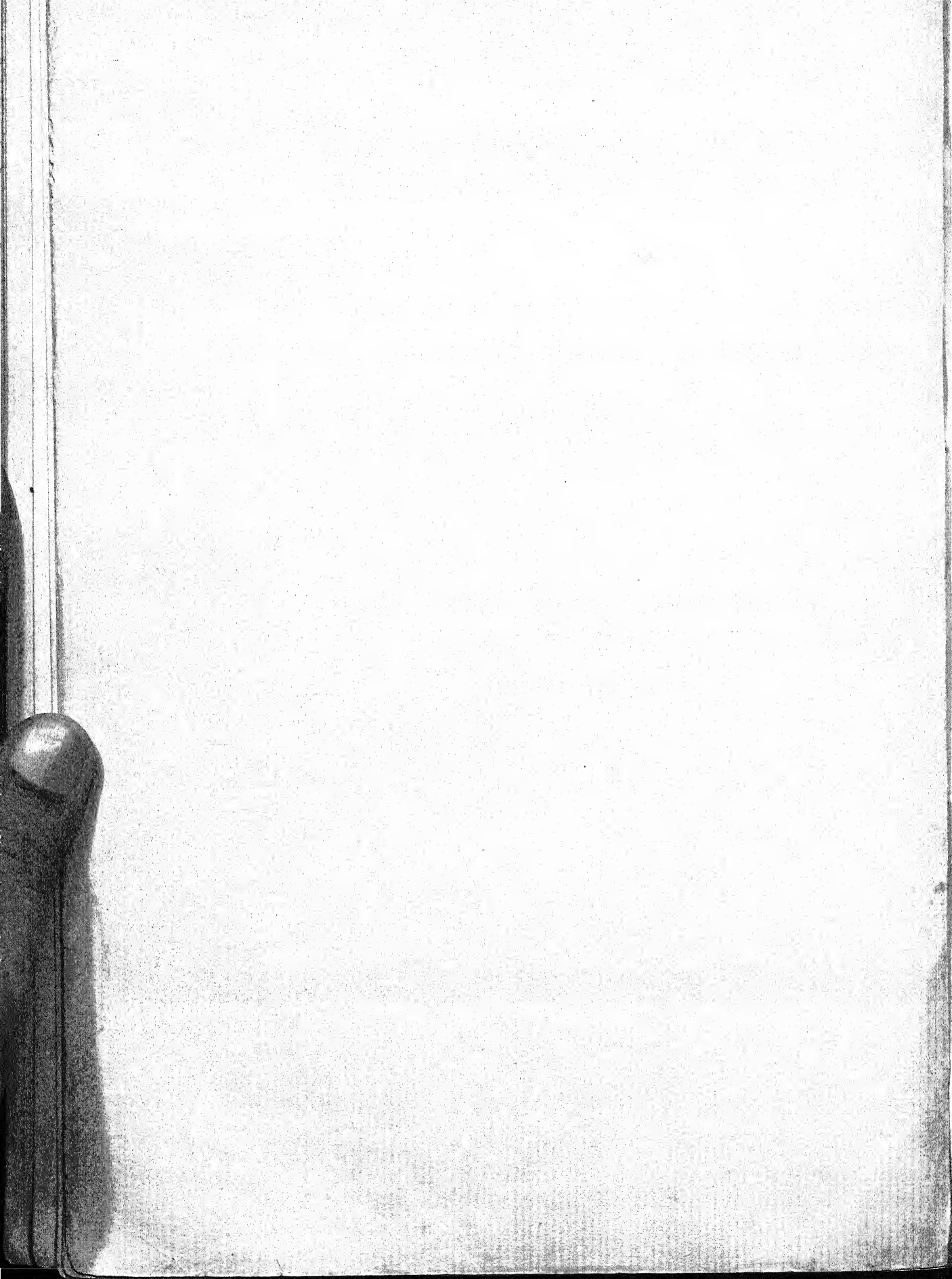
हैहय-ध्यानम्	६७-६९
मृत्युञ्जय-ध्यानम्	७०-७२
सुग्रीव-ध्यानम्	७३-७५
हनुमद्-ध्यानम्	७६-७७
भैरव-ध्यानम्	७८-७९
सूर्य-ध्यानम्	८०-८१
सौम्य-ध्यानम्	८२-८३
शुक्र-ध्यानम्	८४-८५
जीव-ध्यानम्	८६-८७
चन्द्र-ध्यानम्	८८-८९
भौम-ध्यानम्	९०-९१
शनि-ध्यानम्	९२-९३
सैहिकेय-ध्यानम्	९४-९५
केतु-ध्यानम्	९६-९७
भवानी-ध्यानम्	९८-९९
बगलामुखी-ध्यानम्	१००-१०२
इन्द्राक्षी-ध्यानम्	१०३-१०५
खेचरी-ध्यानम्	१०६-१०८
अवसान-वचनानि	१०९-११३

परिशिष्टानि

प्रथमं परिशिष्टम्	पृष्ठानि
त्र-हस्तलेखे पाठान्तरे	८६-८७
द्वितीयं परिशिष्टम्	
पुरुष-नामानि	८८
तृतीयं परिशिष्टम्	
नदी-पर्वत-नगर-नामानि	८८
चतुर्थं परिशिष्टम्	
मन्त्र-नामानि	८८-८९
पञ्चमं परिशिष्टम्	
बीज-नामानि	८९-९०
षष्ठं परिशिष्टम्	
ध्यान-नामानि	९०-९१
सप्तमं परिशिष्टम्	
तन्त्र-नामानि	९१-९२
अष्टमं परिशिष्टम्	
मन्त्रोद्गाराः	९३-१०८
संस्कृत-आङ्गल-शब्द-कोशः	१०९-११७

श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचित

उद्धारकोशः

१)

एकदा स्फाटिकोर्वी-भृत्-सानौ वन-समाकुले ।

संस्थितौ पार्वती-शंभू लोक-रक्षण-तत्परौ ॥१॥

१ मङ्गलवचनं क ख ग छ ओ (ख नास्ति) श्रीगणेशाय नमः ॥ ओ (छ नास्ति)
घ ओ नमः सरस्वत्यै श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ॥ ङ ओ नमो गुरवे श्रीसरस्वतीरूपाय ॥
श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीशारिकाभगवत्यै नमः ॥ ओ च स्व[स्]ति श्रीगणेशाय नमः ॥
२ ख 'वि' ३ ग 'शंभो' ४ क 'रक्षक'

पार्वती परमेशानं प्रोवाच वचनं हितम् ।

देव-देव सुर-श्रेष्ठ दया-त्रैगुण्य-मानस ॥२॥

१-१ क प्रोवैचानं हितं परं ग प्रोवाच परसंहितं घ प्रोवाच मंत्रसंहितं ङ प्रोवाच
परमं हितम् २ प्राक्पाठः ख श्रीपार्वत्युवाच

देवी भगवती देव महान्निपुरसुन्दरी ।

अस्मिन् चराचरे व्यक्ते क्रूरे केन प्रकाशितो ॥३॥

१-१ क (व्यत्यासेन) क्रूरे व्यक्ते २ क (अपपाठः) प्रकाशितो

ईश्वर उवाच

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि गोप्यं तव कुतूहलात् ।

रेवा-तटे महा-पुण्ये श्रीगर्भा नाम सत्-पुरी ।

अस्ति त्रैलोक्य-विख्याता सर्व-भू-तल-शेखरा ॥४॥

१ ङ नास्ति २ ख तत्पूरी ग सुन्दरी

तस्यां बभूव विप्रेन्द्र-देव-गन्धर्व-सेवितम् ।

पुण्यं तपो-वन-पदं नाना-वृक्ष-समाकुलम् ॥५॥

१ च देवेन्द्रं २ च देव

तस्मिन्स तपो-वने पुण्ये सेविते ऽपि मुनीश्वरैः ।

ऋषिः स्याद् दक्षिणामूर्तिस् तद्-आराधन-तत्परः ।

नाना-शास्त्राब्धि पोतो ऽपि सर्वागम-निधिर् अभूत् ॥६॥

१ ग सुरेश्वरैः ७ सुरेश्वरैः । मुनीश्वरैरित्यपि पाठान्तरं २-२ च छ ऋषिस्तु ३ क च छ पूतो

४ क त्वभूत्

एकदा स्नातुम् आयातो रेवां पुण्य-जलान्विताम् ॥७॥

प्राक्-पुण्य-कर्मणा तस्मै तुष्टा त्रिपुरसुन्दरी ।

जल-मध्ये स्थिता गोप्त्री महान्निपुरसुन्दरी ॥८॥

१-१ क नास्ति

स्व-मूलं शिक्षितो देव्यां शुद्धं चामृत-रूपकम् ।

स-त्वरं फल-दं गोप्यं स मुनीन्द्र-शिरो-मणिः ॥९॥

१-१ ग घ ङ मूलं च शिक्षितो ख स्वमूलं शिक्षितं २ ङ देव्याः

३ ग घ ङ च अमृतरूपिणम् छ अमृतरूपिणी

तदा प्रभृति तन्-मन्त्रं ध्यायन् स्तोत्रं जपन् हृदि ।

तन्-प्रभावान् महा-देवि ग्रन्थं कर्तुम् इयेष सः ॥१०॥

तद्-अनुग्रह-मात्रेण स मुनीश्वर-पूजितः ।

ग्रन्थम् उद्धारकोशाख्यं चकार मन्त्र-सागरम् ॥११॥

१-१ ख नास्ति २ क अकरोन्

अन्यान् नाना-विधान् ग्रन्थान् प्रेक्ष्य त्रैलोक्य-पूजिते ।

तदा प्रभृति देवेशि प्रसिद्धं भूमि-मण्डलं ।

ग्रन्थम् उद्धारकोशाख्यं सर्वागम-विनिश्चितम् ॥१२॥

१-१ ख नास्ति २ क ख प्रोक्त ३ छ विनिश्चयं

श्रीदेव्य उवाच

देव-देव जगन्-नाथ भक्तानुग्रह-कारकं ।

श्रोतुम् उद्धारकोशाख्यं नानागम-विनिश्चितम् ।

इच्छामि परम-प्रीत्या वक्तुम् अहंसि धूर्जटे ॥१३॥

१ घ श्रीपार्वत्य २-२ ग नास्ति ३ ख भक्त्या ४ क कारकः

५ घ ङ सर्वागमं ६ क अपरमं ग घ परया छ परमं

ईश्वर उवाच

शृणु पार्वति वक्ष्यामि ह्य उद्धारं त्रिपुरादितः ।

देवीनां दश-विद्यानां मन्त्रोद्धारम् अनुत्तमम् ॥१४॥

१-१ ङ श्रीईश्वरः २ ग घ ङ देवि ३ ग घ ङ प्रवक्ष्यामि ४ = विंश-इलोकादितः

ग्रन्थम् उद्धारकोशाख्यं सर्वागम-विनिश्चितम् ।

सर्व-ग्रन्थादि-पूज्यं च तच्च कृणुष्व ब्रवीम्य अहम् ॥१५॥

१-१ च छ नास्ति २ ख 'ग्रन्थाधिपूज्यं ३ ग कृण्वस्व

तद्-अनुग्रह-मात्रेण सर्वान् उद्धार-संचयान् ।

अब्रवीद् दक्षिणामूर्तिश्छात्रम् अक्षोभ्यै-नामकम् ॥१६॥

१ क घ 'संचयात् २ ग ङ शास्त्रम् ३ घ अक्षोभ'

शृणु छात्रं महा-भागिन् देवी-भक्ति-समन्वितं ।

रहस्यं सर्व-लोकानां देवानाम् अपि दुर्लभम् ॥१७॥

१ ग शास्त्र २ क ख ङ 'भाग ग 'भागि ३ क 'समन्वितः ग 'समन्वितं

देवि तस्मिन् अवसरे शिष्याय प्रिय-वादिने ।

सुनीन्द्रो दक्षिणामूर्तिर्ब्रवीद् ग्रन्थम् उत्तमम् ॥१८॥

१ प्राक्पाठः ग ङ च छ ईश्वर उवाच (ङ नास्ति) २ क 'वादिनेः ३ ग देवतामूर्तिर्

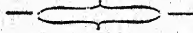
भाषितं यत् पुरा तेन तत्-प्रभावान् महेश्वरि ।

देवानां देवतानां च तच्च कृणुष्व ब्रवीम्य अहम् ॥१९॥

१-१ क पुराणेन २ ङ त्वत् ३ क ख सुरेश्वरी ४-४ ङ देवीनां दशविधानामित्यपि

पाठः च (व्यत्यासेन) देवतानां च देवानां छ देवतानां च ह्युद्धारं

५ क देवेनां ख ङ देवीनां

१

तैत्रादौ त्रिपुरा-मन्त्रोद्धारः

तैद् उक्तं वामकेश्वरे तन्त्रे—

लक्ष्मीः परा मदन-वाग्भव-शक्ति-युक्ता ।

तैरं च भूर्ति-कमला कथितापि विद्या ॥२०॥

१ प्रारम्भे क ख ईश्वर उच्चाव ड ओं २ ख नास्ति । ड छ अत्रादौ च आदौ ३ ख नास्ति
क त्रिपुरसुन्दरीमन्त्रोद्धारः ग त्रिपुरोद्धारणि मन्त्र घ ड त्रिपुरामन्त्रोद्धारणि च महाषोडशीमन्त्रोद्धारः
४-४ क ख च छ नास्ति ५ घ ड वामकेश्वर- ६ च छ लक्ष्मी ७-७ क द्विरुक्तिः

८ ख भूतिः ९ क (प्रथमवारम्) कथिताय च छ कथिता च

शक्त्यु-आदिकं चै विपरीततया चै प्रोक्तौ ।

श्रीषोडशाक्षर-विधिः शुभ-दौ ऽस्तु पूर्णः ॥२१॥

१-१ क द्विरुक्तिः २ क ग ड शक्त्याधिकं ३ ख च छ तु ४ छ तु ५ घ ड च छ
प्रोक्तं ग प्रोक्त ६ क ख च छ शुभम् ७ ग छ पूर्णा ८ अधिपाठः क छ इति वामकेश्वरे
ख इति वामकेश्वरे तन्त्रे ड च इति कामेश्वरे

उद्धारमरे च—

क्षीरोद-संभवा भूतिः काम-वाग्भवम् एव च ।

शक्तिः प्रणव-लज्जे ऽपि लक्ष्मीः शक्त्यु-आदिकं ततः ।

विपरीततया प्रोक्तौ विद्या श्रीषोडशाक्षरी ॥२२॥

१ ग भूति २ क ख च छ कामं ३ क ड च छ ति ४ ग च लक्ष्मी ५ च प्रोक्त
रुद्रयामले ऽपि—

हरिणाक्षी तथा माया काम-राजशै च वासना शरत् ।

त्र्यक्षं तथा क्षामा लक्ष्मीः शक्त्यु-आदिकं ततः ।

विपरीततया प्रोक्तौ विद्या श्रीषोडशाक्षरी ॥२३॥

१-१ क ख नास्ति २-२ ग नास्ति ३ च छ काममपि ४ क ख ग शरः घ ड शर
५ ग घ ड च लक्ष्मी ६ छ माया ७-७ च श्रीविद्या

[(१) अथ लक्ष्मी-बीजानि]

उक्तं च छिन्नारहस्ये—

लक्ष्मीः पद्मा हरिणाक्षी सरोरुह-निवासिनी ।

कमला रुक्मिणी चैव नारायण-प्रियापि च^३ ।

लक्ष्मी-बीजानि सप्तैर्वै कृत्रिमाण्य् अपराणि च^४ ॥२४॥

१ प्राक्पाठः सर्वेषु कोशेषु तत्राप्यस्मिन्नुद्धारकोशः (ग घ °कोशानि ङ °कोशे)

२ ग ङ च लक्ष्मी घ लक्ष्मी ३-३ ग नारायणप्रिया प्रिये ङ नारायणप्रिया प्रिये

४ ख घ सप्तैवं ५ ग ङ च तु

अपरं च त्रिपुरातिलके—

इमे द्वे कमला पद्मा हरि-कान्ता तथैव च ।

श्रियो बीजानि पञ्चैवम् अनृतान्यै अपराणि च^५ ॥२५॥

१ घ नास्ति २ क द्वि ३ क अपराण्य् ख ग च असृतान्य् ४ ङ च छ तु

५ अधिपाठः क ख च इति लक्ष्मीबीजानि ग घ श्री ॥ इति °बीजं ङ श्री ॥ इति °बीजं

॥ अथ श्री छ इति लक्ष्मीबीजं ॥ श्री

(२) अर्थ ह्रीं-बीजानि

उक्तं चागमालंकारे^६—

परा भूतिस् तथा लज्जा मायापि सकला कुशौ ।

समस्तापि तथा क्षामा देवी प्रणव-वीरकौ ।

वारणार्ण सुधा-बीजं कृत्रिमाण्य् अपराणि च^७ ॥२६॥

१ ङ नास्ति २ ग घ ङ ह्रींबीजनामानि च भुवनेश्वरीबीजानि ३ ख च छ चागमालंकारणे

४ ? क ख तथा छ कुशः ५-५ च छ नास्ति ६ ? ख देवि ७ ? ग °वीरकौ घ °मिरिता

८ क वारणार्ण ९ ङ च छ तु १० अधिपाठः ग घ ङ ह्रीं ॥ इति पराबीजं

(३) ततो मदन-बीजानि

उक्तं चैभैरवै-तन्त्रे—

कामः पञ्चेषु एव च मदनो मन्मथस् तथा ।

मारः प्रद्युम्न-कन्दर्पाव् अनृतान्यै अपराणि च^८ ॥२७॥

१ च नास्ति २ घ च नास्ति ३ क भैरवै° ख भैरवी° ४-४ ग पञ्चेष्व मदनो कन्दर्प-

५ ग प्रद्युम्नदर्पप्रो ६ च छ कृत्रिमाण्य् ७ ङ च छ तु ८ अधिपाठः ग घ ङ

छौ ॥ इति मदनबीजं

(४) ततो वाग्भव-बीजानि

उक्तं च त्रिपुरासर्वस्वे—

वाग्भवं चोर्ध्व-बीजं च चारणं चण्डिकेश्वरैः ।

चन्द्रो ऽपि चर्म-वसनं वासनापि तथैव च ।

चार्वङ्ग्यै अपि चै चर्मण्यम् असत्यान्य् अपराणि च^९ ॥२८॥

१ ग ङ त्रिपुरासारसर्वस्वे घ त्रिपुरासारसर्वस्वे २ ग छ ऊर्ध्वं घ छ मूर्द्धं ३ छ चातुण

४ ग ङ चन्द्रिकेश्वरः ५ च चन्द्रं ६ क चर्मण्य् ग चार्वङ्ग्य् घ चार्वङ्ग्य् ७ क नास्ति

८ क वर्माणम् ग ङ चर्माणाम् ९ घ ङ च छ तु १० अधिपाठः ग घ ङ ऐ
(घ एम्) ॥ इति वाग्भवबीजं

(५) ततः शक्ति-बीजानि^३

उक्तं छिन्नाशिरोमणौ—

शक्तिः शर्मापि विज्ञेये शरच्-छङ्गे तथैव च ।

शक्तेरु^३ बीजानि चत्वारि कृत्रिमाण्य अपराणि च ॥२९॥^१

१ ग घ अथ छ ततश्च २ ग घ ङ शक्तिबीजनामानि ३ च नास्ति । ग घ ङ उक्तं च
४ ग ङ चर्मापि छ शर्मणि ५ क ख विशोये घ विज्ञेयो ६ क ख घ च छ शरङ्गे
ग शरङ्गे ७ ख ग ङ शक्ति- ८ ग घ ङ तु ९ अधिपाठः ग घ ङ सौ (घ सौ) ॥
इति शक्तिबीजं

(६) ततः ओंकार-बीजानि^३

प्रणवं च तथौ तारं व्यक्षं तोमापि व्यम्बर्कः ।

त्रैसर्ष तारवं दैतानि बीजानि प्रणवस्य च ।

अपराणि ह्य^३ असत्यानि मर्या^{११} प्रोक्तानि पार्वति ॥३०॥^{१३}

१ च नास्ति २ ग ङ तारबीजनामानि घ तारबीजानि नामानि ३ ख ग घ ङ धनुस्
४ क च व्यक्षं ङ व्यक्ष ५ घ तोगोपि च छ तोमोपि ६ घ व्यंविः च व्यंविः छ व्यंविः
७-७ ग नास्ति ८ घ त्रास ९ ख ङ च तारक १० ग अपरा ११-११ च नास्ति
१२ घ सैमया १३ क घ पार्वती १४ अधिपाठः ग घ ङ ओ ॥ इति तारबीजं

विपरीततया प्रोक्ता विद्या श्रीषोडशाक्षरी ॥३१॥

प्रकाशम्

श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं सौः

ओं ह्रीं श्रीं

कै ए ई ल ह्रीं

ह सकल ह्रीं सकल ह्रीं^१

सौः ऐं क्लीं ह्रीं श्रीं ॥^४

१ क छि २ क ख सौः ग सौ ङ सौ ३-३ क स्तलीः स्त्रीः च क ५ ह ६ स ४
छ क्लीं क्लीं क्लीं ४ ङ नास्ति ५ ङ नास्ति ६-६ छ (व्यत्यासेन) ऐं सौः
७ ख ग सौ ८ अधिपाठः क ख ग ङ इति त्रि(ख श्रीत्रि)पुरामंत्रोद्धारकोशः(ग ङ कोशानि)
घ इति त्रिपुरामंत्रोद्धारणि

उक्तं चै३ गमलहर्षाम्—

त्रिपुरा श्रीश् च वाग्देवी तारापि भुवनेश्वरी ।

मातङ्गी शारिका राज्ञी भेडो ज्वालामुखी तथा ।

दश-विद्याः स्वयं चैर्त्ता भाषिताः कृत्ति-वाससा ॥३२॥

१ प्राक्पाठः क ख ग च ततो लक्ष्मीमन्त्रोद्धारकोशः ॥ अतः परं क उक्तं च दशविद्यावां
मन्त्रोद्धारणि ख उक्तश् च दशविद्यानां मन्त्रोद्धारः ग उक्तं च दशविद्यावां ॥ अथ दशविद्या
घ ङ अथ दशविद्या च उक्तं च दशविद्यानां २ च नास्ति ३ च आ ४ अधिपाठः
क ख अथ दशविद्याः(ख ०द्या) ५ क बीडा ख भिडा ग ङ भीडा ६ क एवा-
च छ एता

वामकेश्वरै षोडश-विद्याः—

एता दशैव षड् अन्या योजिता षोडशाक्षरी ॥३३॥

१ घ नास्ति । क ग वामकेश्वरी घ वामकेश्वरतंत्रे २ घ नास्ति । क ख ग ङ षोडशा-

क्षरी विद्या(ख विद्याः) च षोडश महाविद्या ३-३ च छ नास्ति

दश-विद्या भद्रकाली तुरी च छिन्नमस्तिका ।

दक्षिणाकालिका श्यामा कालरात्र्य् अपि सुन्दरि ॥३४॥

१ ख छिन्नमस्तिका २ क ख ग छ सुंदरी

एतासां मूल-मन्त्रेण योजितैकाक्षरेण च ।

ब्रह्मादि-दैवतैः पूज्या विद्या श्रीषोडशाक्षरी ॥३५॥

१ ख ०देवतै ग ०देवताः घ ०देवतै च छ ०देवता

२

ततो लक्ष्मी-मन्त्रोद्धारः

उक्तं चै रुद्रयामले—

हरिणाक्षी परा त्र्यक्षं लक्ष्मी-बीज-त्रयम् इदम् ।

विपरीततया प्रोक्तं स-स्वरं फल-दायकम् ।

क्षामो शङ्कापि नीरं तद्-अन्ते प्रोक्तं शिष्योत्तम ॥३६॥

१ च नास्ति २-२ च नास्ति ३ घ पारातं ४ क च छ लक्ष्म्या ५ क च क्षमा

(७) ततो नीर-बीजानि

उक्तं चोद्धारै—

आपो वनं तथा नीरं ठ-द्वयं च पयस तथा ।

जलं बीजानि प्रोक्तानि षड् असत्यान्य अपराणि च ॥३७॥^१

१-१ क ख च छ उक्तं (च नास्ति) चोड्डामरे (च उड्डामरे) ततः (च नास्ति) स्वाहाबीजानि
२ ग घ ङ नीरबीजनामानि ३ प्राक्पाठः ग घ ङ यद् ४ क च छ अपो ५ घ जल-
६ ग घ ङ ह्य ७ क ख अन्यानि ८ ग ङ तु घ षट् ९ अधिपाठः ग घ ङ
स्वाहा ॥ इति नीरबीजं

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं

लक्ष्मीं महालक्ष्मीं

सर्व-काम-प्रदे

सर्व-सौभाग्य-दायिनि

अभिमतं प्रयच्छ

सर्वे सर्व-गते सर्व-स्व-रूपे

सर्व-दुर्जर्यो-विमोचिनि

ह्रीं सौः स्वाहा ॥^२

१ क ख घ छ लक्ष्मी. २ क ख घ छ लक्ष्मी ३ क च छ नास्ति ४ ख दुर्जर्यया
घ दुःखं ५ क च छ सः ख सौ सः ६ अधिपाठः क ख ग घ ङ छ इति मूलं

३

ततः सरस्वती-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च शारदापटले—

तारं लज्जो वाग्भवं च परा प्रणवम् एव च ।

बीजं पञ्च-शिरो ज्ञेयम् अन्ते ज्ञेयं नम इति ॥३८॥

१ च नास्ति २ च सरस्वतीमन्त्रः ३-३ च नास्ति । ग य उक्तं च घ ङ यदुक्तं
४ च लज्जं छ लज्जां ५ क नास्ति ६ क प्रणव ७ क ख ज्ञेयो ग घ ङ प्रोक्तं

प्रकाशम्

ओं ह्रीं ऐं ह्रीं

ओं वाग्देव्यै नमः ॥

(८) ततो नमो-बीजानि

उक्तं चोगमालकारे—

नमो विश्वं तथा स्तम्भं सौष्मकर्म् अश्मरीं तथा ।

अन्यानि कृत्रिमाण्य् एवं सुरासुर-नमस्कृते ॥३९॥^१

१ ग घ ङ च नास्ति २ क नमो ग घ ङ नमोबीजनामानि ३ च नास्ति ४ च आ° ५ ख च छ चागमालंकरणे ६ ख सौष्मप्रोक्तेरेकम् छ सौकतम् ङ सौस्मकम् ७ ङ च अश्मरी ८ क ख छ एवं ९ अधिपाठः ग घ ङ इति मूलं

४

ततस् तारा-मन्त्र-निर्णयः

उक्तं चै भैरवसर्वस्वे—

तारं व्योषं तथा कान्तौ मायां वाग्भवम् एव च ।

कूर्चं चैव महेशानि ह्य् अन्ते फट् ठ-द्वयं तथा ॥४०॥

१ च नास्ति २ ग घ ङ तारमन्त्रनिर्णयः च तारामंत्रो ३-३ च नास्ति ४ क कांतं च छ कांतां ५ क छ मायां

(९) ततो^१ हां-बीजोद्धारः

उक्तं चै चाँगमसिन्धौ—

स्कन्दं व्योषं चै डिम्बं चै संयोज्यं ह-रम् इत्य् अतः ।

हां-बीजोद्धारम् एतद् धि चान्यद् अनृतम् आवदेत् ॥४१॥^२

१ च नास्ति २ ग व्योहांयबीजानि नामानि घ ङ व्योषबीजनामानि च हांबीजोद्धारः ३ च नास्ति ४ च आ° ५ क स्कंधं ख स्कंदं ६-६ ख घ चाँडिभं च ङ च डिभं च च छ तथा डिवं ७ क ख संयोज्यं ८ क चरम् ९ क च हां १० अधिपाठः ग घ ङ हां ॥ इति व्योषबीजं

(१०) ततः स्त्री-बीजोद्धारः

उक्तं चै वामकेश्वरे—

कान्ता च कमलाक्षी च प्रियापि परमापि च ।

लम्भापि^३ ललनां लाजौ ह्य् असत्यान्य् अपराणि च ॥४२॥^४

१-१ क ख ततस् स्त्रीबीजोद्धारणि ग ततः कास्त्रीतावीतनामानि तत स्त्रीबीजोद्धारणि घ तत कांतावीजनामानि ङ ततः कातावीजनामानि ततः स्त्रीबीजोद्धारणि च स्त्रीं बीजोद्धारः २-२ क ख च छ नास्ति ३ ? ख लंभीपिं ग लंवापि ४ च छ लतना ५ ? क च लजा ख लाय ङ छ लजा ६ अधिपाठः ग घ ङ स्त्री (घ नास्ति । ङ स्त्री) ॥ इति कांतावीजं

(११) ततः कूर्च-बीजोद्धारः

उक्तं च छिन्नारहस्ये—

कूर्चं कूलं तटं तीरम् असत्यान्य अपराणि च ॥४३॥^१

१ च नास्ति २ क ख कूर्चबीजोद्धाराणि ग ङ कूर्चबीजनामानि घ कुर्चबीजं नाम
 ३-३ च नास्ति ४ क ग च कूर्चं घ कुर्च ५ ग ङ च छ तु ६ अधिपाठः ग घ ङ
 हं (घ ङ ङ हं) ॥ इति कूर्च(घ ङ कुर्च)बीजं

(१२) ततः फट्-बीजोद्धारः

अस्मिन् एव—

फट् हरं तुरंगं चान्यद् असत्यं तु सुरेश्वरि ॥४४॥

१ च नास्ति २ क ख ग घ ङ द्दाराणि ३-३ ग ङ तत्रैव छिन्नारहस्ये घ तथा
 छिन्नार च छिन्नारहस्ये ४-४ ख फट् एव । ग घ ङ (व्यत्यासेन) हरं पट् ५ क तुरंगं
 च तुरंग ६ ख च ७ क सुरेश्वरी ग मदेश्वरि

प्रकाशम्

ओं हां स्त्रीं हीं ऐं हूं

उग्रतारे फट् स्वाहा ॥

१-१ क नास्ति २ च हीं

५

ततो भुवनेश्वरी-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च कुब्जिकासर्वस्वे—

प्रणवं च तथा माया कमला मन्मथस तथा ।

अन्ते विश्वं नाम मध्ये प्रोक्तं वै तु सुरेश्वरि^१ ।

प्रोक्तो ऽयं भुवनेश्वर्या मनुस् तुर्याक्षराभिधः ॥४५॥

१-१ क नास्ति २ च अथ ३ ख घ ङ भुवनेश्वरीमन्त्रोद्धाराणि ग भुवनीश्वरीमन्त्रोद्धाराणि
 ४-४ च नास्ति ५-५ ख महेशानि ६-६ ख नाम मध्ये सुरेश्वरि च छ सर्वदेवप्रपूजिते

(१३) अर्थ मन्त्र-बीजोद्धारः

उक्तं च स्व-तन्त्रे त्रिपुरा-टीकायाम्—

मन्त्रो मनुर् हरश् चैर्व हनुर वालं विदुर बुधाः ।

बीजान्य एतानि मन्त्रस्य कृत्रिमाण्य अपराणि च ॥४६॥

हर-बीजौ द्वौ मन्त्रः फट् च ॥

१ च नास्ति २ क ख मन्त्रबीजोद्धारणि ग ङ मन्त्रबीजनामानि घ मन्त्रबीजनाम
 ३-३ च नास्ति । ख घ उक्तं एव ४ ग ङ मंत्रे घ मंत्रं ५ क ग घ मन्त्र
 ६ ग छ चैवं ७ ग ङ छ तु ८ क मंत्र च छ मंत्रं ९ क पट

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं

भुवनेश्वर्यै नमः ॥'

१ अधिपाठः क ख ग घ ङ इति मूलं च छ मूलं

६

ततो मातङ्गी-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च कुलसिद्धसंताने—

तोमो काली तथा लक्ष्मीर्यै वागुरा-द्वयम् एव च ।

चारुकं रस-बीजानि ह्य आदौ प्रोक्तानि शंभुना ॥४७॥

१ च अथ २ क ग ङ मातङ्गीबीजोद्धारणि ख छ मातङ्गीबीजोद्धारः घ मातङ्गीबीजमन्त्रो-
 द्धारणि ३-३ च नास्ति ४ ग ङ हि ५ ख कूलसिद्धसंताने ग कुलसिद्धांते घ कुलसिद्धां-
 तसंताने ६ ग उमा च तोमः ७ क ग च छ लक्ष्मी ८ च सर्व'

अन्ते जिह्वा तथा पञ्च लज्जा नीरजम् एव च ।

वासना पङ्कजं चैव वनं प्रोक्तं तु शूलिनी ॥४८॥'

१ च शंभुना २ अधिपाठः क ख ग ङ छ इति मातङ्गी(ख 'गि)मन्त्रोद्धारः

(१४) अथ काली-बीजोद्धारः

उक्तं च कुलचूडामणौ—

काली कुन्ती रसज्ञापि जिह्वापि रसना तथा ।

क्रीं-बीजानि च ह्य एतानि कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥४९॥'

१ प्राक्पाठः ग घ ङ तत्र जिह्वाबीजनामानि २ क ख ग घ ङ कालीबीजोद्धारणि ३-३ च
 नास्ति ४ क रसज्ञापि ङ रसज्ञापि ५ क जिकापि ख त्रिजिकापि ६ अधिपाठः ग
 घ ङ क्रीं ॥ इति जिह्वाबीजं

(१५) अथ वागुरा-बीजोद्धारः

वागुरा वायु-पूज्यापि वान्तुदास्यै त्रि-बीजकर्म ।

प्रीं-बीजानि तु प्रोक्तानि ह्य असत्यान्त्य् अपराणि तु ॥५०॥'

१ घ च नास्ति २ क ख वागुरा(ख र)बीजोद्धाराणि ग ङ वागुराबीजनामानि घ
वागुराबीजनाम च वागुरा एव ३ ? क ङ च छ वातदास्य ख चातुचातदास्य वातुदाप्य
घ वातुदास्य ४ क प्रबीजकं घ त्रिबीजकं ५ क तथा घ च ६ क प्रोक्तम्
७ क नास्ति ८ क अनृतान्य ९ क ख च १० अधिपाठः ग ङ प्री ॥
इति वागुराबीजं घ प्रा

(१६) अथ चारुक-बीजोद्धारः^२

मुण्डमाला-तन्त्रे^३—

चारुकं चैव चार्वङ्गी चारुतोच्छूनं-बीजकम् ।

चतुष्टयं चै च्छी-बीजम् असत्यान्य अपराणि चै ॥५१॥

चार्वङ्गी-बीजौ द्वौ च्छी ऐं ॥

१-१ घ नास्ति २ क चारुकबीजोद्धाराणि ख चारुकच्छूनीबीजोद्धाराणि ग ङ चारुकबीजनामानि
३ क नास्ति ४ ख चार्वङ्गी ग चार्वङ्गी ५ क चारुतोच्छूनं ख ग चारुतोभुनं च चरुतो
छूनं ६ क क्ष ङ तु ७ ख श्रीं ङ च्छीं च छीं छ इछीं ८ ग श्रीं घ छं च छीं छ इछीं

(१७) ततः पद्म-बीजोद्धारः^२

उक्तं चै वामकेश्वरे^४—

पद्मं पङ्कज-पयोजै नीरजम् अम्बुजं तथा ।

पद्म ठकार-बीजानि इ अनृतान्य अपराणि च ॥५२॥^५

१ च अथ २ क ख पद्मबीजोद्धाराणि ग घ ङ पद्मबीजनामानि ३-३ च छ नास्ति
४ अधिपाठः च तन्त्रे ५ क ख घ पद्म ६ क ङ पयोजै ख पयोजो च पयो
७ ग घ ङ असत्यान्य ८ अधिपाठः ग घ ङ ठ (घ ठम्) ॥ इति पद्मबीजं

प्रकाशम्

ओं क्रीं श्रीं प्रीं प्रीं छीं

उच्छिष्ट-चण्डालिनि देवि महा-पिशाचिनि मातङ्गि देवि

क्रीं ठः ह्रीं ठैः ऐं ठः स्वाहा ॥^६

१ क क्रीं घ क्लीं छ क्रीं क्रीं २ च इछीं ङ इछीं ३ घ ङ चण्डालिनि (घ नीं)
४ घ मातङ्गी ङ मातङ्गिनि ५-५ ङ नास्ति ६ अधिपाठः सर्वत्र इति (च नास्ति)
मातङ्गी(ख ँगि)मूलं

७

अथ शारिका-मन्त्रोद्धारः

उक्तं चै स्व-कृतौ^१ त्रिपुराशिरोमणौ—

तारं मायां श्रियं कूर्चं सिन्धुरं शून्यम् एव च ।

कल्याणं शारिका-देव्या बीजं ससाक्षरं स्मृतम् ।

अन्ते स्तम्भं च विज्ञेयं शारिका-मूलम् उत्तमम् ॥५३॥

१-१ च नास्ति २ ङ छ नास्ति ३ ग छु° ४ ग घ तारा ङ तारां ५ ख घ
ङ माया ग मारा ६ क शिरं ग घ श्रिया ङ श्रियां ७ क घ ङ कूर्चं ८ घ सिंधुरं
९ ख वितथं १० ग घ ङ मंत्रम्

(१८) ततः सिन्धुर-बीजोद्धारः

उक्तं चैवामकेश्वरे तन्त्रे—

सिन्धुरं च गजं घोर्णा हस्तिनं द्विरदं तथा ।

हां-बीजानि चैव चत्वारि कृत्रिमाण्य अपराणि च ॥५४॥°

१ च अथ क ख सिंधुरबीजोद्धारणि घ ङ सिंधुरबीजनामानि घ सिंधुरबीजानि ३-३ च
नास्ति ४ च छ नास्ति ५ क सिंधुरं घ सिंधुरं ६ ? ख घोयोग घ योगा ७ क ख
च छ हस्तं च ८ ? ग ह्रींकांबीजानि घ ह्रींकांबीजानि ङ हांआंबीजानि च छ मुंवीजानि
९ ग घ छ नास्ति १० अधिपाठः ग घ ङ क्रीं (घ क्राम् ङ हां) ॥ इति सिंधुर-
(घ सिंधुर)बीजं

(१९) ततः आकाश-बीजानि

उक्तं चैव भैरवे तन्त्रे—

शून्यं खम् अम्बरं व्योम आं-बीजं च चतुष्टयम् ।

हकारं चैव विज्ञेयम् उक्तं च रुद्रयामले ।

असत्यम् अपरं ज्ञेयं तारा-भक्ति-समन्वितं ॥५५॥^८

१ च अथ २ ग घ ङ शून्यबीजनामानि ३-३ च नास्ति ४ क भैरवी-घ ङ च छ
भैरव- ५ ग घ ङ चापि ६-६ क नास्ति ७ क ख ग ङ समन्वितम् च समन्विते
८ अधिपाठः ग घ ङ आं (ग आ) ॥ इति शून्यबीजं

(२०) ततः कल्याण-बीजानि

अस्मिन् एव—

कल्याणं चैव शर्मापि शं शुभं च चतुष्टयम् ।

अनृतम् अपरं ज्ञेयं पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥५६॥

शैर्म-बीजौ द्वौ सौः शं च ॥

१-१ क नास्ति २ ग घ ङ कल्याणबीजनामानि ३ ख शर्माणि ४ ख घ श्रुभं ५-५ क
असत्यमपरं ग घ ङ (व्यत्यासेन) अपरमनृतं च अनृतं ह्यपरं ६ क सर्वतेश्वरं ग नन्दिने
च नन्दिनि ७ इतः प्रभृति घ-पाठः परिशिष्टे निवेशितः ८ क ख नास्ति

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं

ह्रूं ह्रां आं शां

शारिकायै नमः ॥^४

१ ग ह्रूं २ ? क हें ख फें ग फ्रां च छ पुं ३ ख शारिकाभगवत्ये ४ अधिपाठः क
ख ग ड छ इति (छ नास्ति) मूलं

८

ततो राज्ञी-मन्त्रोद्धारः

तारं लज्जां श्रियम् अग्निः कामं शक्तिः षट्-अक्षरः ।

बीजं च षट्-शिरो ज्ञेयं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ॥५७॥

१ च अथ २ क ख घ राज्ञीमन्त्रोद्धारणि । अधिपाठः च इयामातन्त्रे ३ च लज्जां
४ क नास्ति ५ ख ग शक्ति

भगवत्यै तथा राज्यै ह्रूं अन्ते मायां च ठ-द्वयम् ।

एभिः सहै मनुः प्रोक्तो राज्य्याः पञ्चदशाक्षरः ॥५८॥

१-१ च नास्ति २ छ मायां ३, ४ च नास्ति ४, ५ ग (व्यत्यासेन) मनुः सह
६ ख राज्ञः ग राज्ञी ड राज्ञा

(२१) ततो ऽग्नि-बीजोद्धारः

अग्नी रेफश् च वह्निश् च हुतभुग् हव्यवाहनः ।

रं-बीजोद्धारम् ऐतद् धि कृत्रिमम् अपरं स्मृतम् ॥५९॥^५

१ ग ड च नास्ति । छ अथा- २ च नास्ति । क ख अग्निबीजोद्धारणि ग ड अग्निबीजनामानि
३ क ख ग अग्नि च छ अग्निः ४-४ क एतं तु ह्यसत्य् ५ अधिपाठः ग ड रं ॥ इति
अग्निबीजं

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं

रां ह्रीं सौः

भगवत्यै राज्यै ह्रीं स्वाहा ॥^३

१ छ रा २ ख च सौ ३ अधिपाठः क ख ग ड छ इति (ग ड छ नास्ति)
राज्ञी(क राज्यो)मूलं इयामातन्त्रे

९

अथ भेडा-मन्त्र-निर्णयः

तद् उक्तं कुलचूडामणौ—

प्रणवं च विभूतिश्च हरिकान्ता तथैव च ।

वियच्च-लक्ष्य-अग्नि-बीजानि संयोज्य वाग्भवं तथा ॥६०॥

१-१ क ख छ कुलचूडामणौ भीडा(छ भेडा)मन्त्रनिर्णयः च भेडामन्त्रो कुलचूडामणौ

मदनं च तथा शङ्का बीजं सप्ताक्षरं वदेत् ।

ठ-द्वयेन समायुक्तः प्रोक्तो विंशाक्षरो मनुः ॥६१॥

१ छ शंख २ च छ स्मृतं

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं

ह्रस्वं ऐं क्लीं सौं

भेडामगवति हंसरूपिणि स्वाहा ॥^११ क ह्रं ख ह्रं ग ह्रां ङ रतुं २ ग सौ च सौ ३ क ख छ भीडामगवति(क^१ती)४ इतोऽवधिः घ-पाठः परिशिष्टे निवेशितः ५ अधिपाठः च-वर्जं सर्वत्र इति मूलं

१०

अथ ज्वालामुखी-मन्त्रोद्धारः

शारदातिलक-टीकायाम्—

तारं लज्जां श्रियं चैवम् अन्ते कूर्चं हरं पयः ।

बीजं षड्-अक्षरं देव्या ज्वालामुख्याः सुरेश्वरि ॥६२॥

१ घ नास्ति २ घ नास्ति । ख ग ङ छ ज्वालामुखी(ख^१खि)मन्त्रनिर्णयः च ज्वालामुखी-

मन्त्रः ३ क ख च छ शारदाटीकार्या ४ च खण्डितम् । क ख ग घ ङ लज्जा

५ घ कुर्चं ६-६ ? क अक्षरं ख ग घ च छ च अक्षरं ङ श अक्षरं

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं

ज्वालामुखि मम शत्रून् भक्षय भक्षय ह्रं फट् स्वाहा ॥^३

१ ख ग सर्वशत्रून् २ क नास्ति ३ क ग घ च छ ह्रं ४ अधिपाठः क ख ग घ

ङ च इति मूलं

दश-विद्या मया प्रोक्ता यथागम-विनिश्चिताः ।

साधकेष्ट-प्रदा देव्यो नाना-रत्न-विभूषिताः ।

एतासां दश-विद्यानां गुणान् वक्ष्यामि त्वं शृणु ॥६३॥

१ ग घ ङ ख्याता २ क ग ङ देव्या घ देवि छ देव्यौ

दक्षिणामूर्तिर् उवाच

मुक्तिं ददाति त्रिपुरा लक्ष्मीं लक्ष्मीर् ददाति च ।

विद्यां ददाति वाग् देवी प्रत्येकं जन्म-निश्चलाम् ॥६४॥

१ क नास्ति २-२ घ (व्यत्यासेन) लक्ष्मीलक्ष्मी ३ ? क छ °निश्चलं घ °निश्चलात् च °निश्चयं

तारा तारयते सिन्धुं ह्य ऐश्वर्यं भुवनेश्वरी ।

मातङ्गी राक्षसी शत्रु-भीतिं हरति नित्यशः ।

शारिका शं ददात्य एव राज्ञी राज्यं प्रयच्छति ॥६५॥

१-१ कखचछ नास्ति २-२ ग ज्ञानं तथा मोक्षं ३ ङ राक्षति च राक्षरी ४ घ ङ शत्रोर

भेडां देवी ददात्य एव संततिं विश्व-ख्यापिताम् ।

धनं ज्वालामुखी देवी भक्तेभ्यः सा प्रयच्छति ॥६६॥

१ क ख भीडा २ ख च छ एवं ३ क °ख्यापितं ग घ ङ °व्यापिनी(ङ °नी)

४ घ ङ छ सं-

दश-विद्या यथा एता भक्तेभ्यः फलम् इष्ट-दाः ।

प्रयच्छन्ति महा-देवि पूजा-होम-जपादिभिः ॥६७॥

१-१ ग नास्ति २ क ख चैता ३ घ इष्टदा अन्यत्र इष्टदं ४ ग °देव्यः घ ङ °देव्या

इति श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचित उद्धारकोशे

सर्वागमार्णवे दश-विद्या-मन्त्रोद्धार-कोश-गुणाख्याने नाम

प्रथमः कल्पः ॥

१-१ घ इति उद्धारकोशे दशविद्यामन्त्रनिर्णयः २ ग ङ श्रीदक्षिणामूर्तिमुनिविरचिते ३ क

ग छ उद्धारकोश- ४ क शोगनिर्णय च छ सर्वागमविनिश्चये ५ ङ °कोशे ६ क

°गुप्ताख्यं च °गुणाख्यं ७ ग ङ पटलः

ततम् त्रिपुरा-षट्-सखीनाम् उद्धार-गुणैः^१

ईश्वर उवाचै

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि त्रिपुरां परिवारिताम् ।

षट्-सखीभिर्^२ अहं तासां मन्त्रोद्धारं^३ ब्रवीमि ते ॥१॥

१-१ ग घ नास्ति २ क ङ उद्धारगुणानि ख उद्धारगुणाः । गुणेति मंत्रेति मंत्राणि नेयानि
च छ उद्धारः ३ ङ नास्ति ४ ख घ षण्मुखीभिर् ५ इतः प्रभृति क
नास्ति ६ ख मन्त्रोद्धारान् ७ घ अहं

अक्षोभ्य उवाचै

गुरो विधानु-संभूत नाना-शास्त्र-विचक्षणै ।

श्रोतुम् इच्छाम्य अहं मैत्रान् सर्वांश्चै^४ मुक्ति-हेतवे ॥२॥

१ घ नास्ति २ ग घ ङ विशारद ३-३ ख (व्यत्यासेन) सर्वान्मन्त्रांश् च तन्त्रान्सर्वा
४ ग घ ङ सं-

दक्षिणामूर्तिर् उवाचै

शृण्व् अक्षोभ्य महा-भागिने सर्वं वक्ष्यामि तत्त्वतः ।

दश-विद्या भद्रकाली तुरी चै छिन्नमस्तका^५ ।

दक्षिणाकालिका श्यामा कालरात्रीति सुन्दरि ॥३॥

१ ङ नास्ति २ घ भाग ३-३ ख तुरि च ग तुरीय घ तुरिया ङ तुरीया च तुरी
४ ख छिन्नमस्तिका ५ ग घ ङ सुन्दरी

षट्-सखीनाम् अहं तासां मन्त्रोद्धारं^६ ब्रवीमि ते ॥४॥

१ ख मन्त्रोद्धारान्

११

तत्रादौ भद्रकाली-मन्त्रोद्धारैः^७

कैली-त्रयं कूर्च-युग्मं लज्जा-युग्मं च भद्रिका ।

भद्रकालि-पदं ब्रूयार्द् बीजानि प्रतिलोमतः ।

ठ-द्वयेन समायुक्तो भद्रकाली-महा-मनुः ॥५॥

इति श्यामा-तन्त्रे ॥

१ च अथ २ ख घ भद्रकालि° ग ङ °मंत्रोद्धाराणि च °मंत्रो ३ प्राक्पाठः
च मुंडमालातंत्रे छ उक्तं च मुंडमालातंत्रे ४ घ कुर्व° ५ घ भद्रकाली° च भद्रकालि°
६ घ तथा ७ ख भद्रकालि° ८-८ घ च नास्ति

(२२) अर्थ भद्रिका-बीजोद्धारः

उक्तं च मुण्डमाला-तन्त्रे—

भद्रिको भास्वती भीमा भै-बीज-त्रितयं स्मृतम् ।

अनृतम् अपरं ज्ञेयं ब्रह्मान्वय-समुद्भवं ॥६॥

१ ग घ च नास्ति २ घ नास्ति । ख °बीजोद्धाराणि ग ङ °बीजनामानि
३-३ घ च छ नास्ति ४ ख ग ङ च भद्रिका ५ ख भास्वति च भवति ६ ग
भैभीबीजत्रयं घ छ भैरबीजत्रितयं ७ ख °समुद्भवः ग घ °वं च °वे

प्रकाशम्

क्रीं क्रीं क्रीं

हूं हूं ह्रीं ह्रीं

भै भद्रकालि भै

ह्रीं ह्रीं हूं हूं

क्रीं क्रीं क्रीं

स्वाहा ॥१॥

१ छ हूं २ ग नास्ति ३ घ हे छ हूं ४ घ हूं छ हूं ५ ग घ च नास्ति
६ अधिपाठः ख ग घ ङ छ इति भद्रकाली(ख घ °लि)मूलं

१२

अथ तुरी-मन्त्रोद्धारः

उक्तं चै स्व-तन्त्रे—

प्रणवं तारको ज्योतिस् तारा ह्य् अन्ते नम इति ।

तुर्या मूलम् इदं प्रोक्तं स्व-तन्त्रे शंभुना स्मृतम् ॥७॥

१ ख तूरिमन्त्रोद्धारः च तूरीमंत्रः २ च नास्ति ३ ग घ च नास्ति ४ ख तारकं
घ तारिकं ५ ख तुर्या

(२३) अथ तारका-ज्योतिस्-तारा-बीजोद्धारः

उक्तं चै वामकेश्वरे तन्त्रे—

ऋक्षं भं तारको ज्योतिस् तारा बीजानि पञ्च च ॥८॥

१ ख छ तारक(छ तारा)ज्योतिस्तारामंत्रोद्धारणि(छ उद्धारः) ग घ ङ तारका(घ तारिका)-
ज्योतिस्तारवीजोद्धारणि च तारावीज २-२ च नास्ति ३ ग घ कामेश्वरे ङ च छ
कामेश्वरी- ४ ग च व्यक्षं ५ ख घ तारिका ६ ग तार-

प्रकाशम्

ओं त्रुं त्रौं त्रौं महातुयै नमः ॥५॥

१ ग घ ङ नास्ति २ ख वृ ग तं घ ङ त्रूं ३ ग नास्ति । ख त्रां ४ छ त्रौं
५ अधिपाठः ख इति क्षुरिमंत्रोद्धारः ग घ ङ इति मूलं छ इति तुरीमूलं

१३

अथ छिन्नमस्तका-मन्त्रोद्धारः

उक्तं चै छिन्नाशिरोमणौ—

त्र्यम्बकैः सकला पद्मा चारुकं च सुरेश्वरि ।

अन्त उच्छृण्वन्-बीजं च फट् ठ-द्वय-समायुतम् ॥९॥५॥

१ ख ग घ ङ छिन्नमस्ता(ङ मस्तिका)मंत्रोद्धारः च छिन्नमस्तकोद्धारः २ च नास्ति
३ ग घ ङ च नास्ति ४ ग च छ त्र्यविकः घ त्र्यविका ङ त्र्यविकास ५ ख
उच्छृण्वन् ग तच्छृण्वन् घ उच्छृण्वन् ङ उच्छृण्वन् च तच्छृण्वन् छ उच्छृण्वन् ६ ग छट् ङ छट्
७ घ संयुतं ८ अधिपाठः ख इति उद्धारः छ उद्धारः

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं छिन्नमस्तके ह्रीं फट् स्वाहा ॥५॥

१ च इछी २ ख छिन्नमस्ते ३ च इछी ४ अधिपाठः ग घ ङ इति छिन्नमस्ता-
(ङ छिन्नमस्तिका)मूलं

अथ द्वि-भेदात्मकं ॥

उक्तं चैगमलहर्याम्—

लक्ष्मीं लज्जां तथा मायां मात्रां द्वादशकाम् अर्थं ।

वज्रवैरोचनीये द्वे मार्ये फट्-स्वाहया युते ॥१०॥५॥

१ ग त्रिभेदात्मके घ द्विभेदात्मके २ च नास्ति ३ च आ ४ ख ग घ लक्ष्मी
५ ग ङ लज्जा ६ ङ माया ७ घ अपि ८ ग नास्ति ९ अधिपाठः ख ग घ ङ छ
इत्य(ख नास्ति) उद्धारः

प्रकाशम्

श्रीं ह्रीं ह्रीं ऐं वज्रवैरोचनीये ह्रीं ह्रीं फट् स्वाहा ॥

१ ग छ नास्ति २ प्राक्पाठः ख ओं ह्रीं ३ ख ङ नास्ति

१४

अथ दक्षिणांकाली-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च श्यामारहस्ये—

कुन्ती-त्रयं तीर-युगं क्षामा-युगं ततो ऽभिधर्म ।

दक्षिणं कालिकेत्यु एवम् अन्ते काली-त्रयं पुनः ॥११॥

१ ख व दक्षिणं २-२ च नास्ति ३ घ श्यामात्रे ४ इतोऽवधिः क-लोपः
५ ग त्रयी ६ ग छ मिधां ७ ङ च छ दक्षिण- ८ = कालिके इत्यु

कूर्च-युगं परा-युगं पयश् चैव सुरेश्वरि ।

दक्षिणांकालिकायाश्च च मनुर्द्वाविंशद्-अक्षरः ॥१२॥

१ क च छ कूलं ग कूर्चां घ ङ कुर्वं २ ग ङ दक्षिणायाः ३ क छ हनुर

प्रकाशम्

क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं

दक्षिणे कालिके

क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं

स्वाहा ॥

१५

अथ श्यामा-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च श्यामा-तन्त्रे—

हरिणाक्षीं तथा लज्जां कालीं जिह्वा-चतुष्टयम् ।

ततः सुधा-रसे श्यामे कृष्ण-शापं विमोचय ।

अमृतं स्नावय स्वाहा श्यामा-मन्त्रम् उदाहृतम् ॥१३॥

१-१ घ च नास्ति २ घ नास्ति ३ क ग घ ङ च हरिणाक्षी ४ घ ङ लज्जा

५ ख कालिं ग घ ङ काली ६-६ ग नास्ति ७ क ख च तंत्रम्

प्रकाशम्

श्रीं ह्रीं क्रीं

क्रीं क्रीं क्रीं क्रः

सुधा-रसे श्यामे
कृष्ण-शापं विमोचयं
अमृतं स्नावर्यं
स्वाहा ॥^१

१ ग च नास्ति २-२ ग नास्ति ३ ख च छ क्रां ४ घ क्रौं । अधिपाठः च क्रूं
५-५ ख नास्ति ६ घ श्रावय ७ छ स्नावय ८ अधिपाठः क ग छ छ इति श्यामामूलं

१६

अथ कालरात्री-मन्त्रोद्धारः

उक्तं चै कालरात्री-कल्पे—

प्रणवं वासना साया मन्मथः कमला तथौ ।

बीजं पञ्च-शिरो ज्ञेयं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ॥१४॥^१

१-१ ख नास्ति २-२ घ च नास्ति ३-३ क ख छ मन्मथः कमलोद्भवम् इति दोषः । मन्मथः
कमला तथा ग घ छ मन्मथः कमलोद्भवम् इति दोषः । मन्मथः कमला तथा इत्ययं पाठो
रम्यतरः ४ क पंचाक्षरं ५ अधिपाठः ख घ छ छ इति (घ ततो) छिन्नारहस्ये

ततो मध्ये ऽभिधां त्यक्त्वा^१ ब् अन्ते सर्वं वश्यं^२ कुरु ।

कुरु नीरो देहि-युग्मं^३ मध्ये त्यक्त्वाभिधां पुनः ।

गणेश्वर्यै तैथा चान्तै विश्वं च समुदाहृतम् ॥१५॥

१ क बिधांस् ग घ बिधा २ ख कृत्वा ३ सर्वत्र वशं ४-४ ख ग घ छ च छ नीरो
(च नीर) देहियुग्मं(ग युगो घ छ युग)मध्ये ५-५ च छ नास्ति । ग घ छ त्यक्त्वाभिधा(घ छ
धां) च कामिनि ६ क ख भिधं ७-७ क ख तथांते च

प्रकाशम्

ओं ऐं ह्रीं क्लीं श्रीं

काङ्क्षेवरि सर्व-जन-मनो-हैरि

सर्व-मुख-स्तम्भिनि

सर्व-राज-वशं-करि सर्व-दुष्ट-निर्दलिनि

सर्व-स्त्री-पुरुषाकर्षिणि

वन्दी-शृङ्खलासं त्रोटय त्रोटय

सर्व-शत्रून् भञ्जय भञ्जय द्वेषान् निर्दलय निर्दलय

सर्वासं स्तम्भय स्तम्भय मोहनास्त्रेण द्वेषिणम् उच्चाटय उच्चाटय

सर्वं वश्यं कुरु कुरु स्वाहा ॥

देहि देहि सर्वं^{१३}

काल-रात्रि कामिनि^{१२}

गणेश्वर्यै नमः ॥^{१३}

१ क नास्ति २ ? क काहेद्वरी ग कहेद्वरि घ काहीश्वरि ङ कामेश्वरि ३-३ घ नास्ति
४ ग वंधी शृखलां ङ वंधीशृखलां ५ ग सर्वदेषान् ङ सर्वशेषां छ शत्रून् ६ क हेषिणो
च द्वेषी ७ ख ग द्वेषणम् च द्वेषिणाम् ८ घ नास्ति । क ख ग ङ सर्व ९-९ घ नास्ति
१० क नास्ति ११ छ-वर्जं सर्वत्र सर्व- १२ क कामनि ख कागामिनि च नामिनि
१३ अधिपाठः क ख ङ छ इति कालरात्रि(ङ व्री)मूलं ग इति रात्रिमूलं घ इति मूलं

अथ भेदाः

(१) [अथ त्रिपुरायाः]

देवेशि त्रिपुरा-वालं विज्ञेयं द्वादशात्मकम् ॥१६॥

१ इतः प्रभृति घ-पाठः परिशिष्टे निवेशितः २ क ख भेदानि ग भेदः
३ ख छ देवि त ४ अधिपाठः क त्रिपुरामन्त्रमुत्तमं

उक्तं च मुण्डमाला-तन्त्रे—

द्वादशात्मकं विज्ञेयं त्रिपुरा-मन्त्रम् उत्तमम् ।

केवलं मुक्तये देवि यत् प्रोक्तं तच्च ह्युभं स्मृतम् ॥१७॥

१-१ च नास्ति २-२ ख देवि त त्रिपुरामनुं ग देवि त त्रिपुराहनुं ङ देवि तन्त्रपुराहनुं
ङ-प्रान्ते त्रिपुरामन्त्रमुत्तमं

अथोद्दामरे—

अष्टादशात्मका ज्ञेया विद्या श्रीषोडशाक्षरी ।

परं यत् सूचितं देवि सद्यो-मुक्ति-प्रदं स्मृतम् ॥१८॥

१ क ततोद्दामरे ख अतोद्दामरे च उद्दामरे २-२ ग अष्टात्मिका च विज्ञेया ङ अष्टात्मिका
ज्ञेया च छ अष्टादशात्मिका ज्ञेया(छ ज्ञेय)

तथा स्व-कृतौ त्रिपुराशिरोमणौ—

अष्टात्मकम् इदं बीजं त्रिपुरायाः स्मृतं यथौ^१ ।

अष्टभिर् वत्सरैर् वापि मासैर् अष्टभिर् एव च^१ ।

अष्टभिर् दिवसैर् वापि जानीयान् मुक्ति-लक्षणम् ॥१९॥

१-१ क तथा च स्वकृतो मंत्रो त्रिपुरा च शिरोमणौ ख तथा च स्वकृतो त्रिपुराशिरोमणौ
ज्ञेयं च त्रिपुराशिरोमणौ २-२ च छ प्रोक्तं त्रिपुरायास्तु बीजकं ३ ख ङ तथा
४-४ क नास्ति

(२) [अथ लक्ष्मी-भेदाः]

लक्ष्मी-भेद-द्वयं ज्ञेयं भाषितं कृत्ति-वाससा ।

लक्ष्मीश् च रुक्मिणी चैव त्रिभिर् वर्षैः फलं लभेत् ॥२०॥

१ ख लक्ष्मीबीजद्वयं ग लक्ष्मिभेदद्वयं २ क देवि ३ इतोऽवधिः घ-पाठः
परिशिष्टे निवेशितः । ख भवेत्

(३) अथ सरस्वती-भेदाः

उक्तं च कामिनीकल्पे—

वाग्देवी च तथा वाणी सरस्वत्य् अनलप्रिया ।

भेदास् ते ते तु विख्याताः फलं वर्ष-चतुष्टये ॥२१॥

१ क ख सरस्वती(ख) भेदानि २-२ घ च नास्ति ३ घ नास्ति ४ क अनिल-
प्रियः छ प्रियं ५-५ क ख भेदान्येतानि ख्यातानि ग भेदास्तैस्ते तु विज्ञेयाः ङ च छ
भेदास्ते(ङ भेदास्ते) तु(छ नास्ति) विख्याताः ६ क ग चतुष्टयं

(४) ततस्तं तारा-भेदाः

उक्तं च वामकेश्वरे—

तारापि तारिणी चैव एकजटापि तथैव च ।

नीलसरस्वती चैवम् उग्रतारा प्रकीर्तिताः ।

तारा-भेदास् तु पञ्चैवम् अक्षोभ्येन प्रकाशिताः ॥२२॥

१ च अथ २ क ख ताराभेदानि ३-३ च नास्ति ४ ग घ ङ भैरवतंत्रे च वामकेश्वरतंत्रे
५ ख तारणी ग छ तारिणे ६ ग च चैवम् ७ घ स्वैकजटापि ८ क ङ नीलसरस्वती
९ घ चैव १०-१० क च ताराभेदानि ११ क अक्षोभ्येन ग घ ङ अक्षोभ्यं मे
१२ क ख प्रकाशितं घ ता

(५) अथ भुवनेश्वरी-भेदाः

उक्तं च भैरवे तन्त्रे—

भैरवी भीमरूपा च भीमापि भुवनेश्वरी ।

भक्त्या फल-प्रदा देवी नित्यं वर्ष-चतुष्टये ॥२३॥

१ क ख भेदानि ग भुवनेश्वरी च भुवनेश्वरीमंत्राः २-२ क च नास्ति ३-३ क
नास्ति । च छ भैरवतंत्रे ४ क घोरं ५ क चतुष्टयं

(६) अथ मातङ्गी-भेदाः

उक्तं च रुद्रयामले—

मातङ्गी-सुमुख्योर् ऐक्यं मतङ्ग-मुनिनो स्मृतम् ।

मातङ्गी चक्रिणी देवी कुब्जिका शाम्बरी तथा ।

देव्या भेदास् तु चत्वारः फलं वर्ष-चतुष्टयं ॥२४॥

१ क ख भेदानि २-२ ख-वर्जम् अन्यत्र नास्ति ३ क ग नास्ति ४ क मातङ्गी-
स्वमुखेर् ग घ मातङ्गसमुख्योर् (घ मुखेर्) छ मातङ्गीसुमुख्यार् ५ ख मातङ्गीमत्तममनु-
निना घ छ मातङ्गमुनिना ६ ख मातङ्गि ग छ मातङ्ग ७ ? क वांभरी ख शांभरी
घ शांभडी ८-८ क बीजानि ख भेदानि ९ क ख ग छ चत्वारि घ चत्वारि
१० घ वर्षद्वये तथा

(७) अथ शारिका-भेद-द्वयम्

शारिकापि तथापणो फल-दापि द्वि-वर्षके ॥२५॥

१-१ क मातङ्गी-भेद-पूर्वं निविष्टम् २ ग शारिकाबीजद्वयं घ शारिका ३ ग घ च
द्विवाषिके

(८) ततो राज्ञी-भेदौ

राज्ञी-भेद-द्वयं प्रोक्तं राज्ञी च खर्गगामिनी ।

द्वि-वर्ष-मध्ये भक्त्या च राज्ञी राज्यं प्रयच्छति ॥२६॥

१ ग घ छ नास्ति । च अथ २ क ख भेदानि अन्यत्र भेदाः ३ क ख च राज्ञा
छ राज्ञ्या ४ छ उक्तं ५-५ च च पगं छ चापगं ६-६ घ भक्तेभ्यः ७ ख राज्ञा

(९) [भेडा भेद-विहीना]

भेडा भेद-विहीना च प्रजा-भाग्य-विवर्धिनी ॥२७॥

इति कुलिकार्णवे ॥

१ क ख छ भीडा २ च छ तु ३ क ग घ छ नास्ति ४ घ नास्ति

(१०) अथ ज्वालामुख्याः

उक्तं च ज्वालाशिरोमणौ—

ततो ज्वालामुखी चैवम् अम्बिका भगरूपिणी ।

यथेष्ट-फल-दं प्रोक्तं ज्वाला-भेद-त्रयम् इदम् ॥२८॥

१ क ख ज्वालभेदानि । अधिपाठः च भेदाः २-२ च नास्ति ३ ग घ छ तारा ४ घ चैव
५ छ अम्बिका ६ घ दा ७ घ प्रोक्ता

एतासां दश-विद्यानां नाना-भेदम् उदाहृतम् ॥२९॥

(११) तत्रादौ त्रिपुरा-भेदाः

उक्तं च मुण्डमाला-तन्त्रे त्रिपुरातिलके च—

त्रिपुरा भैरवी विद्या हिङ्गुला चण्डिका तथा ।

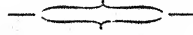
चामुण्डा नारसिंही च ह्येन्द्री हैमवतीश्वरी ॥३०॥

१ च अथ । अधिपाठः क ख छ त्रिपुरातिलके २ क भेदानि ३-३ घ नास्ति । ग
 छ (व्यत्यासेन) त्रिपुरातिलके मुंडमालातंत्रे च (ग नास्ति) च त्रिपुरातिलके ४ ग घ छ
 चामुंडी ५ ? क ह्येद्रि छ ह्येद्री

मृडानी वारुणी दुर्गा महात्रिपुरसुन्दरी ।

देव्या द्वादश भेदास् तु प्रोक्ता इ एते त्रिशूलिनी ॥३१॥

१-१ क ख भेदानि प्रोक्तान्येतानि शूलिना

१७-२८

[अथ त्रिपुरा-मूलम्]

श्रीं ह्रीं सौः त्रिपुरे ऽपि चर्मवसनं कामः शरद् भैरवि ।

ओं ह्रीं श्रीं हिङ्गुले तथैव कर्मला क्षामां त्र्यक्षं चण्डिके ॥३२॥

१ प्राक्पाठः सर्वत्र प्रकाशं २ क ग सौ ख सौः ३ ख चंद्रवसनं ग चंद्रवाससे घ
 चंद्रवादनं छ चंद्रवससे ४-४ क नास्ति ५ घ नास्ति

चामुण्डे हे सकल ह्रीं सकल ह्रीं श्रीं नारसिंहि तथा ।

ह्येन्द्र ? चारणम् एव ह्रीं च मदनः कामं परा रुक्मिणी ॥३३॥

१-१ क नास्ति २ घ नास्ति ३-३ ग नास्ति । ख घ छ च छ ह्रीं च सकल (ख १लं)

४-४ ग (व्यत्यासेन) श्रीं ह्रीं

देवि हैमवतीश्वर्यं अपि कमला लज्जा तथा मन्मथः ।

चन्द्रो वारुणि वा के ऐ ह्रीं ल परा दुर्गे स्मृता शंभुना ॥३४॥

१-१ क नास्ति । ख हैमवतीश्वर्यापि ग हैमवतीश्वर्यापि घ हैमवतीचश्वर्यं छ च छ हैमवति-
 श्वर्यापि (छ १षि) २ क नास्ति । ख क ग का ३-३ च (व्यत्यासेन) ई ए

श्रीं ह्रीं ह्रीं चरणं शरद् अपि तथा त्र्यक्षं परा रुक्मिणी ।

विद्या श्री विपरीत-भाव-सहिता स्यात् षोडशास्मा विधिः ॥३५॥

१ क च छ सत्

[प्रकाशम्

श्रीं ह्रीं सौः त्रिपुरे ॥

ऐं ह्रीं सौः भैरवि ॥

ओं ह्रीं श्रीं हिङ्गुले ॥

श्रीं ह्रीं ओं चण्डिके ॥

चामुण्डे ह सकल ह्रीं ॥

सकल ह्रीं श्रीं नारसिंहि ॥
 ह्यैन्द्रि ? ऐं ह्रीं ह्रीं ॥
 ह्रीं ह्रीं श्रीं देवि हैमवतीश्वरि ॥
 श्रीं ह्रीं ह्रीं [मृडानि] ॥
 ऐं वारुणि क ऐं ई ल ह्रीं ॥
 दुर्गे श्रीं ह्रीं ह्रीं ऐं सौः ॥
 ओं ह्रीं श्रीं [महात्रिपुरसुन्दरि] ॥^१

१-१ सर्वेषु कोशेषु नास्ति

^३देव्य उवाच

महेश्वर त्रि-काल-ज्ञै शरणागत-वत्सल ।

भेदैर युतानां^१ देवीनां^२ मनु^३ त्वं वक्तुम् अर्हसि ॥३६॥ -

१-१ घ नास्ति २ ख ग ङ श्रीदेव्य ३ च त्रिकाल ४ ख युक्तानां ५ क ग च मनुस्

^३ईश्वर उवाच

दयया तव देवेशि तद् वक्ष्यामि समासतः ॥३७॥

१-१ घ नास्ति २ ङ नास्ति

२९

अथ श्रियः

यद् उक्तं भैरवै^३ तन्त्रे—

ओं ह्रीं^३ श्रीं हरिणाक्षी-बीज-द्वयं फल-प्रदं सद्यः ।

ज्यक्षं ह्रीं शक्ति-नीरम् अन्ते प्रोक्तम् अपि^६ धूर्जटिना ॥३८॥

१-१ क ख छ (व्यत्यासेन) यदुक्तं भैरवै(क 'बी-') तन्त्रे । अथ श्रियः घ अथोक्तभेदानां
 मंत्राः च अथ भैरवीतन्त्रो श्रियः २ ग ङ भैरव- ३ क हां ४ क च छ हरिणाक्ष्या

५-५ घ नास्ति ६ ग घ नास्ति

३०

अथ रुक्मिण्याः

ओं ह्रीं^१ चैवं तु रुक्मिण्यास् तारं लक्ष्मीं पयस्यै तथा ।

अन्ते प्रोक्तं महेशानि लक्ष्म्या^१ भेद-द्वयम् इदम् ॥३९॥

१ घ नास्ति २ क च छ मयस् ख घ परस् ग ङ रपस् ३ ग घ ङ लक्ष्मी-
४ ग ङ त्विदं च स्मृतं

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं लक्ष्मीं ओं ह्रीं सः स्वाहा ॥

ओं ह्रीं रुक्मिणि ओं श्रीं स्वाहा ॥

१ क ख ग ङ लक्ष्मी घ लक्ष्मी २ क ख घ च छ नास्ति ३ ख श्री ४ क ग्री
ख च ह्रीं

३१

अथ वाग्देवतायाः

तोमो परौ वाग्भवम् एव क्षामा तारं च प्रोक्तं परमेश्वरेण ।

वाग्देवतायाः फल-दं हि वालं नृणां नमो भक्ति-परायणानाम् ॥४०॥

१ क सरस्वतीभेदानि अन्यत्र सरस्वतीभेदाः २ च तोमः ३ ग ङ पर ४ घ च ङ वि
५ ग ङ परो

प्रकाशम्

ओं ह्रीं ऐं ह्रीं ओं वाग्देवतायै नमः ॥

१-१ ङ-वर्जम् अन्यत्र नास्ति

३२

अथ वाणीभगवत्याः

तारं लज्जोर्ध्वबीजं च ह्र् अन्ते स्तम्भम् उदाहृतम् ॥४१॥

[प्रकाशम्]

ओं ह्रीं ऐं वाणीभगवत्यै नमः ॥

१ ख वाणिं छ वाण्यै २ अधिपाठः च-वर्जं सर्वत्र इति मूलं । अतः परं ग अथ
सरस्वतीमंत्रः ओं ह्रीं ऐं ह्रीं ओं वाग्देवतायै नमः ॥ घ अथ सरस्वतीमंत्रः ङ अथ सरस्वतीमंत्रः
प्रकाशं ओं ह्रीं ओं सरस्वत्यै नमः ॥

३३

[अथ सरस्वत्याः]

चार्वङ्ग्यं अपि विभूतिश्च च त्र्यक्षं सरस्वत्यै ततः ।

नमो ऽन्ते परमेशानि मया प्रोक्तं नगात्मजे ॥४२॥

१ ख तथा ग घ ङ छ नमः

[प्रकाशम्]

[ऐं ह्रीं ओं सरस्वत्यै नमः ॥]

३४

अथानलप्रिया-मूलम्

तारं लज्जा वाग्भवं च मध्येऽनलप्रिये तर्तः ।

व्यक्षं विश्वं तथान्ते च पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥४३॥

१ ख च छ तथा २ ग च पर्वतेश्वर(च पार्वतेश्वर)नन्दिनि

[प्रकाशम्]

ओं ह्रीं ऐं अनलप्रिये ओं नमः^१ ॥

१-१ क ख घ च छ नास्ति । ग ओं ह्रीं ऐं अनलप्रिये गेः नमः व्यक्षं विश्वं तथान्ते च

देव्या भेदास् तु चत्वारः सरस्वत्या वरानने ॥४४॥

१-१ क ग घ ङ चत्वारि भेदानि ख चत्वारि बीजानि

३५-३९

अथ तारायाः

प्रकाशम्

ओं ऐं ह्रीं^३ तारे फट् स्वाहा ॥ओं ह्रीं^४ ऐं ह्रीं^५ तारिणि फट् स्वाहा^६ ॥ओं स्त्रीं^७ ऐं ह्रीं^८ एकजटे फट् स्वाहा ॥ओं ह्रीं^९ ऐं ह्रीं^{१०} नीलसरस्वति फट् स्वाहा ॥ओं ह्रीं^{११} स्त्रीं^{१२} ह्रीं^{१३} ऐं ह्रीं^{१४} उग्रतारे फट् स्वाहा ॥^{१५}

१ क ख ताराभेदानि अन्यत्र ताराभेदाः २ घ हुं । अधिपाठः ग ङ ह्रीं ऐं ह्रीं ३-३ घ

नास्ति ४ ख नास्ति ५ क नास्ति ६ क ताराणि ग ङ उग्रतारे ७ ग ङुं ङ ङं

८ क नास्ति । छ हां ९ ग ह्रीं १० क ह्रीं ११ ग घ नास्ति १२ छ हुं

१३ अधिपाठः क ग घ ङ छ इति ताराभेदाः (क^१भेदानि) ख अथ रागभेदाः

४०-४३

अथ भुवनेश्वर्याः

[प्रकाशम्]

ओं भैरव्यै नमः ॥^१

ओं ह्रीं भीमरूपायै नमः ॥^१

ओं श्रीं भीमायै नमः ॥

ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं भुवनेश्वर्यै नमः ॥^२

१ क ख भुवनेश्वरीभेदाः २ अधिपाठः ग घ ङ छ मूलं ३ अधिपाठः ग घ ङ छ मूलं
४-४ ग नास्ति । अधिपाठः घ छ मूलं ङ इति मूलं ५ अधिपाठः ग घ ङ छ इति मूलं

४४

अथ मातङ्ग्याः

प्रकाशम्

ओं क्रीं श्रीं प्रीं प्रीं ह्रीं

उच्छिष्ट-चण्डालिनि^१ देवि महा-पिशाचिनि मातङ्गि देवि

क्रीं ठैः ह्रीं ठः ह्रैः ठः स्वाहा ॥

१ क मातङ्गीभेदानि ख मातङ्गिभेदाः २ घ नास्ति ३ ग इछीं घ फीं ४ क घ ङ
°चांडालिनी(ङ °नि) । अधिपाठः घ सुमुखे ५-५ घ नास्ति ६ घ नास्ति । अधिपाठः
ग ङ द्वाविंशत्यक्षरं मंत्रः घ द्वाविंशत्यक्षरं

४५

[अथ] सुमुखायाः

स्वाहान्ते वा ॥

[प्रकाशम्]

ओं उच्छिष्ट-चण्डालिनि सुमुखे देवि

महा-पिशाचिनि ह्रीं ठः ठः^१ ॥^२

१-१ क घ च छ नास्ति २ ख नास्ति । ग सुमुखायाः ३-३ ख नास्ति
४ ख °चांडालिनी ५ अधिपाठः ख ग ङ द्वाविंशत्

४६

अथ चक्रिण्याः

[प्रकाशम्]

ओं क्रीं ह्रीं महाचक्रिणि ह्रैः ठः स्वाहा ॥

१ ? ख छां ग घ वीं छ छ कीं च क्रीं

४७

ततः कुब्जिकायाः

[प्रकाशम्]

ओं श्रीं प्रीं कुब्जिके देवि ह्रीं ठः स्वाहा ॥

१ ग ङ च अथ २ ख ह्रीं

४८

अर्थ शाम्बर्याः

[प्रकाशम्]

ओं प्रीं देवि शाम्बरिं क्रीं ठः स्वाहा ॥

१ ग घ ङ ततः २ क सांवरीमंत्रः ख शांभरीमंत्रः छ शांभर्याः ३ क घ सांवरी
ख छ शांभरि

अथ शारिका-भेद-द्वयम् ॥

१-१ ग नास्ति

४९

ततोऽपर्णा-मूलम्

[प्रकाशम्]

ओं हूं प्रे ओं शां देव्यै अपर्णायै नमः १ ॥

१-१ ग नास्ति २ क ख पर्णा घ पर्णमूलं ३ ? क हं ङ छीं च फुं छ फं
४ क ख शं ५ घ अपर्णयै ६ ख स्वाहा

५०

अर्थ हैमवतीश्वरी-मूलम्

[प्रकाशम्]

ओं ह्रीं श्रीं हैमवतीश्वरि ह्रीं स्वाहा ॥

१-१ ग नास्ति २ क घ नास्ति ३ क ख हैमवतीश्वरी च हैमवतीश्वरमंत्रः
४ ख हिं घ क्रीं

भेडाँ भेद-विहीनेत्य् अलम् ॥

१ प्राक्पाठः क अथ २ क ख छ मीडा

५१

अथाम्बिका-मूलम्

[प्रकाशम्]

ओं ह्रीं मातर् अम्बिके हूं फद् स्वाहा ॥

१ क ख अथांबिका घ अंबिकामूलं २ क घ हूं

५२

अर्थ भगरूपिण्याः

[प्रकाशम्]

ओं श्रीं देवि भगरूपिणि हूं फद् स्वाहा ॥

१ छ नास्ति २ छ नास्ति । क ख च भगरूपिणी(ख ँणि) ३-३ छ नास्ति

४ अधिपाठः छ इति भगरूपिण्याः

एतानि भेद-मन्त्राणि^१ मया प्रोक्तानि पार्वति ।

एतासां दश-विद्यानाम् अन्यासां^२ शृणु वच्म्यै^३ अहम् ॥४५॥

१ ग भेदमात्राणि घ भेदरूपाणि २ ग अन्यानां ३ छ वदाम्य्

५३-५४

भद्रकाली यथा देवी^१ दक्षिणाकालिका तथा ॥४६॥

१ क ख च छ देवि

प्रकाशम्

क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं

ॐ भद्रकालि ॐ

ह्रीं ह्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा ॥

१-१ छ नास्ति २ अधिपाठः ग हूं ३ क घ च नास्ति

क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं

दक्षिणे कालिके

क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वाहो ॥

१-१ घ ङ च नास्ति २-२ ग घ च नास्ति ३ ख ङ दक्षिण- ४ घ च नास्ति

तुरी भेद-विहीनास्ति यथेष्ट-फल-दायिनी ॥४७॥

१ च ङ विहीना तु

५५-५६

अथ छिन्नमस्तका द्वि-विधौ ॥

१ क ङ छिन्नमस्तिका ख छिन्नमस्ता २ क द्विविधाः ख द्विविधा घ द्विधा

[तत्र प्रथमा]

[प्रकाशम्]

ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं छिन्नमस्तके ह्रीं फट् स्वाहा ॥

१ च ह्रीं २ अधिपाठः ग ङ ह्रीं ३ क ख छिन्नमस्तिके ४ घ ह्रीं । अधिपाठः ग हूं

द्वितीयां

[प्रकाशम्]

श्रीं ह्रीं ह्रीं ऐं वज्रवैरोचनीं ह्रीं ह्रीं फट् स्वाहा ॥

१ च ङ नास्ति । क घ द्वितीय ग ङ द्वितीयः २-२ प्राक्पाठः ख ग घ ङ ओं ।

ङ (व्यत्यासेन) ह्रीं श्रीं ३ ङ नास्ति । ग श्रीं घ च ह्रीं ४ क च वज्रवैरोचनी (च ँ नि)

घ वज्रवैरोचनीये

दक्षिणाकालिका श्यामा कालरात्रिः सुरेश्वरि ।

एता भेद-विहीनाश्च यथा-काम-फल-प्रदाः ॥४८॥

इति श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचित उद्धारकोशे

सर्वांगमसारं षड्-देवी-मन्त्रोद्धार-कोश-भेद-सूचको नाम

द्वितीयः कल्पः ॥

१-१ घ इति उद्धारकोशे उमामहेश्वरसंवादे देवीभेदानामध्यायः २ ख ङ सर्वांगमसागरे

३ क ख षड्(क नास्ति) देवीमन्त्रोद्धारसूचको (ख सूचनं) ङ मन्त्रोद्धारकोशे भेदसूचको

ईश्वर उवाच

अर्थं देवि प्रवक्ष्यामि देवानां मन्त्रम् उत्तमम् ।

शृणुष्वैकाग्र-मनसा ब्रवीमि त्वत्-कुतूहलात् ॥१॥

१-१ क घ च छ नास्ति । ख श्रीभैर उवाच २ क ख ततो

दक्षिणामूर्तिना तस्मिन् काले ऽन्ते-वासिने तदौ ।

भाषिता षोडशी विद्या ननन्दाक्षोभ्यको मुनिः ॥२॥

१ प्राक्पाठः क ख ईश्वर उवाच २ छ खण्डितम् । ग घ ङ तथा

तस्मिन् काले मुनेस् तस्य चाश्रमं मुनि-सेवितम् ।

आययुर् मुनयस् सर्वे सोत्सुका मन्त्र-काङ्क्षिणः ॥३॥

लोहितोद्दालकौ शङ्ख-मातङ्गौ पुण्डरीक-जौ ।

शाण्डिल्य-गालवौ चैवम् एते तस्याश्रमं ययुः ॥४॥

१ च तं चाश्रमं छ तमाश्रमं

सर्वे मिलित्वा मुनि-पुंगवं ते श्रीदक्षिणामूर्तिम् इदं तम् ऊचुः ।

परस्परं वै सर्व-कुलेष्ट-देवी-मन्त्रांश् च वन्द्यान् शुभदान् पप्रच्छुः ॥५॥

१ ख च श्वं ग घ सुं २-२ क ख च छ मन्त्रानवद्या(ख 'धा च छ 'धान्) घ मन्त्रा-
श्ववक्ष्या ङ मन्त्रांश्चवद्या

श्रीदक्षिणामूर्तिर् उवाच

शृणुष्वं मुनयः सर्वे वक्ष्याम्य आश्रयम् उत्तमम् ।

चराचरे ऽस्मिन् जगति देवी त्रिपुरसुन्दरी ॥६॥

नैवं तादृक् कचिद् अस्ति देवी सीमन्त-शेखरा ।

तस्याश् च वदनाम्भोजात् सप्त देव्यः श्रुता मया ॥७॥

१ क ख छ न वै च न चै-

यथेष्ट-फल-दायिन्यः सर्व-रोग-भयापहाः ।

अचिरेणैव कालेन फल-दास् तन्-मुखात् छुताः ॥८॥

ऋषय ऊचुः

का देव्यः कानि नामानि कीदृशानि मनूनि च ।

प्रसादं कुरु विप्रर्षे चेद् अस्मासु दया तव ॥९॥

मुनिर् उवाच

देवीनां परमं प्रीत्या मन्त्रान् शृणुध्वम् अग्रतः ।

येन श्रवण-मात्रेण हय-मेध-फलं लभेत् ॥१०॥

१ घ दक्षिणामूर्तिर २-२ च नास्ति ३ ग घ ङ परया

ईश्वर उवाच

मुनीश्वरान् मनून् देवि दक्षिणामूर्तिर अग्रवीत् ।

सप्त विद्याः पुरा प्रोक्ता वज्रयोगिन्य-आदि-देवताः ॥११॥

१-१ च नास्ति २ क ख वज्रयोग्यानि (ख योगिनि) देवताः (ख ता) घ वज्रयोगिमुख्याका

तासां नामानि वक्ष्यामि पर्वतेश्वर-नन्दिनि ।

दक्षिणामूर्तिना देवि प्रकाशितानि च तत्त्वतः ॥१२॥

१-१ ग घ ङ (व्यत्यासेन) वक्ष्यामि नामानि २ ग घ ङ तेषां

श्रीवज्रयोगिनी देवी वाराही शारदा तथा ।

कामेश्वरी तथा गौरी ह्य अन्नपूर्णा तथैव च ।

कुलवागीश्वरी ह्यै एताः सप्त देव्यः श्रुता मया ॥१३॥

१ क ङ कामेश्वरी २-२ च नास्ति । छ एताः

दक्षिणामूर्तिना तेभ्यः सप्त विद्याः प्रकीर्तिताः ।

एतासां बलम् आश्रित्य देवि त्रिपुरसुन्दरी ॥१४॥

१ ग घ ङ तेषां च श्रेभ्यः २ ग श्रुता मया

ससृजे जगद् एतच्च च पालयते च सुरेश्वरि ।

हरते ऽपि तर्था विश्वं चराचर-समन्वितम् ॥१५॥

१ घ कल्यादौ २ क हि च छ पि ३ घ च ४ घ पुनर्

ऋषिर् उवाच—

पैतद् वाक्यामृतं तस्या मुखाम्भोजाच्च छुतं मया ।

एतासां मन्त्राणि वक्ष्यामि शृणुध्वं मुनि-पुंगवाः ॥१६॥

१-१ घ छ नास्ति २-२ घ नास्ति ३-३ ग (व्यत्यासेन) वक्ष्यामि मन्त्राणि

५७

अथ [वज्रयोगिनी-]मन्त्रोद्धारः

उक्तं च स्व-तन्त्रे—

प्रणवं सकला चैव बीजौ द्वौ फल-दायकौ ।

मध्ये ऽपि वज्रयोगिन्यै ह्य अन्ते नीरम् उदाहृतम् ॥१७॥

प्रकाशम्

ओं ह्रीं वज्रयोगिन्यै स्वाहा ॥

अस्यां मूलं समुच्चार्य यः संग्रामं प्रविश्यति ।

सै निजित्य रिपून् सर्वान् कल्याणीं गृहम् आविशेत् ॥१८॥

१ क ङ यस्या २ ग घ मंत्रं छ मंत्र ३ क च छ अपदिश्य ख समुच्चार्य सुपादिश्य

४ क ग ङ च छ प्रविशति घ प्रविशेन्नर ५-५ घ जित्वा स सकलान्शत्रून्कल्याणैर्

अस्या बीज-द्वयं देवि जपते हृदि मानवैः ।

द्वादश दिवसांसि तावत् सिद्धिर् भवति वाञ्छिता ॥१९॥

१ क ख जप्यते च जापते २ ग घ मानवाः छ मानसः ३ ग दिवसं च दिवसै

अस्या बीजाव् अपदिश्यै ह्य एकान्तै प्रजपेन् नरः ।

ऋतु-स्नातार्यो भार्यार्यो मैथुनं कुरुते नरः ॥२०॥

१ ख बीजम् घ बीजां २ ख च उपदिश्य घ छ उपादिश्य ३ क च छ एकांतं

४ क स्नाता च या ख स्वाताय घ स्वातायदा ङ स्नाताया ५ क ग घ भार्या

शुक्लेण सह देवेशि सप्तभिर् औषधैर् लिखेत् ।

लिखित्वा संभवेद् राजा अस्या यन्त्रं समन्त्रकर्म ।

लिखित्वा धारयेन् मूर्ध्नि त्रैलोक्य-विजयी भवेत् ॥२१॥

१ क च छ मंत्रं ख मंत्र २ छ सयंत्रकं ३ क विजयै ग ङ विजयो

अस्याः संभोग-काले तु मन्त्रं जपेत् सुरेश्वरि ।

कान्ताया मैथुनं कुर्याद् बहु-पुत्र-युतो भवेत् ॥२२॥

अस्या यन्त्रं समन्त्रं च बाहौ यो धारयेन् नरः ।

यावज् जन्म भवेत् तस्य तावच्च छत्रुरै न जीवति ॥२३॥

१ च छ मंत्रं २ छ स्वमंत्रं च छ सयंत्रं ३-३ क च छ (व्यत्यासेन) शत्रुस्तावन्

अस्या यन्त्रं समन्त्रं च हृदि यो धारयेन् नरः ।

यावज् जन्म भवेत् तस्य तावच्च लक्ष्मीर् भविष्यति ॥२४॥

१-१ क नास्ति २ च छ मंत्रं ३ च छ सयंत्रं ४-४ क ख घ नास्ति

अस्या यन्त्रं समन्त्रं च कुक्षौ यो धारयेन् नरः ।

अनुवादैर् सै शत्रूणां वाक्यज्ञः सहसा भवेत् ॥२५॥

१-१ क ख घ च नास्ति २-२ च नास्ति ३ ख अनुवादि ४ क इ स घ श

तस्यासै त्रिपुरसुन्दर्या मुखाम्भोजान् मेया श्रुतम् ।

फलम् एतर् महाश्चर्य-कारकं मुनि-पुंगवैः ॥२६॥

१ ग ङ अस्यास् छ अस्या २-२ ख छ (व्यत्यासेन) छुतं मया ३ ग घ ङ अस्या

४ क ग पुंगव ५ अधिपाठः क इति योगिनीमंत्रं ख ग ङ च छ इति वज्रयोगिनीमंत्रः

५८

अथ वाराही-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च स्व-कृतौ^२ त्रिपुरातिलके—वासना चैव वाह्नीकं^३ तमो-बीज-समन्वितम् ।वारभवं^४ सोष्मकं^५ चैव ततः पल्लवम् उद्धरेत् ॥२७॥

१-१ ग ङ नास्ति २ घ नास्ति ३ क वामकं ख वन्हीकं । अधिपाठः क ग च घ व
४ क ख ङ च वारभव ५ क च मौद्गमकं ख ङ सोऽवमं ग मद्गमकं घ सोष्मक
छ सोमकं

भगवति च वार्तालि^१ ततो^२ वाराहिं^३ देवते ।वराहमुखि चैवं तु वासनां^४ च मठं तथा ॥२८॥

१ ख वात्ताली ग ङ वातालि घ वार्त्तक्षि छ वांतालि २ ग घ ङ तथा ३ घ राकादि
४ ख च छ वासानां

ततः पङ्कज-पयोजौ^१ हरं नीरं^२ महेश्वरि^३ ।

भगवत्याश् च वाराह्या एकत्रिंशाक्षरो मनुः ॥२९॥

१ ख तथा २ क ख महेश्वरी घ सुरेश्वरी ३ क ख च छ द्वाष्टाविंशाक्षरो

(२४) अथ वाह्नीक-बीजोद्धारः

वाह्नीकं मठ-संज्ञं च हिङ्गु-बीजं मुनीश्वराः ।

ग्लौ-बीजोद्धारम्^१ एतद्^२ धि चान्यद् अनुत्तम् आवदेत् ॥३०॥

मुण्डमाला-तन्त्र उक्तम्

१ क वाराहीबीजोद्धारणि ख^१ बीजोद्धारणि घ^२ बीज २ क घ झौ(घ ग्लौ)बीजोद्धारम्
ग ग्लौबीजोद्धारमंत्रं ३ ग तद् ४-४ क ख^३ मन्त्रोक्तं अन्यत्र^४ तन्त्रोक्तं

(२५) अर्थ तमो-बीजोद्धारः

स्व-तन्त्रे^३—

तमो-बीजं तथा ध्वान्तं मोहं तिमिरम् एव च ।

लं-बीजोद्धारण्य् एतानि^४ कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥३१॥

१ घ नास्ति २ क ख ग घ ङ तमोबीजोद्धारणि च बीजोद्धारः ३ घ नास्ति
४-४ घ लंबीजस्यमिदं प्रोक्तं

प्रकाशम्

ऐं ग्लौं लं ऐं

नमो भगवति वार्तालि^१ वाराहिं^२ देवते^३ वराहमुखि

ऐं ग्लौं ठः ठः फट् स्वाहा ॥^४

१ ख ग ङ वातारि घ वार्ताली घ वांतालि २ ग घ दैवते ३ क ग्लौ ग ङ ग्लौ
४ अधिपाठः घ-वर्जम् अन्यत्र इति वाराहीमूलं

५९

अथ शारदा-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च शारदापटले—

तारं मायां^१ च मदनं शरद् विज्ञेयं सौष्मकम् ।

मन्त्रं च षट्-शिरो ज्ञेयं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ।

भगवत्यै शारदायै चान्ते लज्जा च ठ-द्वयम् ॥३२॥^६

१ ख शारदामंत्रः च छ शारदायाः २-२ क नास्ति । ख उक्तं च शारदातिलके
३ ख ग घ माया ४ ? क ग औश्मकं ख ओश्मकं घ ङ औश्मिकं च ओष्मकं
छ ओयकं ५ प्राक्पाठः ख ततो ६ अधिपाठः क ख इत्युद्धारः

प्रकाशम्

ओं ह्रीं क्लीं सैः

नमो भगवत्यै शारदायै

ह्रीं स्वाहा ॥^३

१ क शः ग ङ सौः २ प्राक्पाठः घ ऐं ३ अधिपाठः क ख इति शारदा
च छ इति मूलं

६०

अथ कामेश्वरी-मन्त्रोद्धारः

मायां^३ च हरिणाक्षीं च चन्द्रः शीतांशुर् एव च ।

मदनम् ऊर्मि-ध्वान्तौ द्वौ संयोज्य स्तन-बीजकम् ॥३३॥

१ क कामीश्वरीमन्त्रोद्धारः घ कामेश्वरी २ क ख घ ङ छ मायां ३ क घ ङ छ
हरिणाक्षी ४-४ क मदनमूर्ध्नि ख ग मदनभूमिं घ मदनभूमिं छ मदनमूर्ति

मनुः सप्त-शिरो ज्ञेयस् ततः पल्लवम् उद्धरेत् ।

जृम्बनाख्ये^४ ततो देवि कामेश्वरी तथैव च ॥३४॥

१ ? क च वंजनाख्ये ख जंवनाखे घ जंवनाख्यस् ङ छ जंवनाख्ये

ततो वाणदेवते ऽपि ह्य् अन्ते नीरम् उदाहृतम् ।
कामेश्वर्या महादेव्या द्वाविंशद्-अक्षरो मनुः ॥३५॥
चन्द्र-बीजौ द्वौ ऐं द्रां च ॥

१ च छ चंद्रस्य

(२६) अथ चन्द्र-बीजोद्धारः

उक्तं च कालीसर्वस्वे—

चन्द्रः शीतांशुर् इन्दुश्च च शर्वरीपतिर् एव च ।

ताराधिपः सुधारश्चिमः कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥३६॥

१ क ख ग छ ^१बीजोद्धाराणि घ ^२बीजनाम २-२ घ नास्ति

(२७) तथोर्मि-बीजोद्धारः

अस्मिन् एव—

ऊर्मिर् वीचिस् तथा चैवं तरङ्गस् त्रितयं स्मृतम् ।

ब-बीजोद्धाराण्य् एतानि कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥३७॥

१ क ख छ तथोर्मि(ख तथोर्मि छ अथोर्मि)बीजोद्धाराणि ग ^१बीजोद्धारनामानि घ अथोर्मिबीजः

छ अथोर्मिबीजोद्धारः २ ख छ छ चैवं ३ ग लं घ लं छ लं

(२८) अथ स्तन-बीजोद्धारः

उक्तं चागमालंकारै—

स्तन-बीजं कुचं चैवम् उरोजो^१ हजम् एव च ।

ज-बीजान्य् एवम् एतानि कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥३८॥

१-१ घ नास्ति २ क ख ग छ ^१बीजोद्धाराणि ३ ख ग च छ चागमालंकरणे

४ क उरोजं ग उरजो

प्रकाशम्

ह्रीं श्रीं द्रां द्रीं ह्रीं लं जं

जुम्बनाख्ये^१ कामेश्वरि वाणदेवते^२ स्वाहा ॥^३

१-१ घ नास्ति २ प्राक्पाठः क ओं ३-३ क ख छ ह्रीं ह्रीं (ख प्रान्ते द्रां द्रीं)

४ क छ च जं वनाख्ये ख जवनाख्ये छ जं वनाख्ये ५ क वाणदेवताये ग वाणदेवते

६ अधिपाठो घ-वर्जं सर्वत्र इति(ख अथ) भैरव(च नास्ति)पटलोक्त- (छ च ^१क्तं) मूलं

६१

अथ गौरी-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च त्रिपुराशिरोमणौ—

प्रणवं कमला चैव माया^१ वाह्नीकर्म^२ एव च ।

शिव-बीजं तथा देवि गौरि^३ शर्वश्च^४ च ठ-द्वयम् ।

भगवत्या महागौर्या^५ वालस् तु द्वादशाक्षरः^६ ॥३९॥

१-१ घ नास्ति २-२ ग नास्ति ३ ग-वर्जम् अन्यत्र मायां ४ ग वह्नीकम्

५ क ख छ गौरी ६ क च छ षोडशाक्षरः

(२९) अथ शिव-बीजोद्धारः

उक्तं च कुलचूडामणौ—

शिव-बीजं च शंभुश्च^१ च शर्वः^२ शंकर एव च ।

गं-बीजानि च चत्वारि कृत्रिमाण्य^३ अपराणि च^४ ॥४०॥

१-१ घ नास्ति २ क °बीजोद्धारणि ३ क सर्वः छ शिवः

[प्रकाशम्]

ओं श्रीं ह्रीं

ग्लौं^१ गं देवि गौरि गं स्वाहा ॥^२

१ क ग ग्लं घ च ग्लौ २ अधिपाठः च छ इति मूलं

६२

अथान्नपूर्णा-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च वामकेश्वर^१े तन्त्रे—

तारं परापि कमला मीनकेतन^२ एव च ।

विश्वं ततो भगवति माहेश्वरि^३ ततः पुनः ।

अन्नपूर्णे ठ-द्वयं च मनुर् विंशाक्षरः स्मृतः ॥४१॥

१ क छ कामीश्वरी- ग कामीश्वरे अन्यत्र कामेश्वरी- २ ग °केतन्य घ °केतनम्

३ ख माहेश्वरी च छ महेश्वरि

मीन-केतन इति दोषः । उक्तं च स्व-कृतौ त्रिपुरासुन्दरीसर्वस्वे^१—

न्यक्षं मायापि पद्मा च कामं विश्वम् उदाहृतम् ।

बीजं तु षट्-शिरो ज्ञेयं विश्वेन सह भामिनि ॥४२॥^२

१-१ घ नास्ति २ छ त्रिपुरासर्वस्वे ३ छ माया च ४ ख घ च ५ अधिपाठः

ग छ च छ इत्युद्धारः

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं

नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा ॥^१

१ अधिपाठः ग ङ च छ मूलं

६३

अथ कुलवागीश्वरी-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च मुण्डमाला-तन्त्रे—

प्रणवं मदनं चैव स्कन्दं नारायणप्रियाम् ।

तटं चैवम् इच्छा-बीजं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ॥४३॥

१ क नास्ति

झष-हस्ते ततः पश्चात् कुलवागीश्वर्य एव च^२ ।

अन्ते च वासना-बीजं पद्मं काङ्क्षापि नीरजम् ॥४४॥

१-१ क ख ग ङ च कुलवागीश्वरी(ग °रे च °रो) ह (ख च व ङ वि) च

घ कुलवागीश्वर्यौ तथा

नर्तकी-बीजम् अम्भोजं पयश् चैव सुरेश्वरि^३ ।

कुलवागीश्वरीदेव्यास तुर्यविंशाक्षरो मनुः ॥४५॥

१-१ क ख च चैव सुरेश्वरी ग चैवामरीश्वरि

(३०) अथेच्छा-बीजोद्धारः^४वामकेश्वर^५—

इच्छा-बीजं स्पृहा काङ्क्षा लिप्ता बीजं चतुष्टयम् ।

झ-बीजान्य एवम् एतानि कृत्रिमाण्य अपराणि च ॥४६॥

१ क अथ बीजोद्धारणि ख अथेच्छाबीजोद्धारणि ग घ ङ तत्रेच्छाबीजनामानि २ घ नास्ति ।

ग ङ यदुक्तं वामकेश्वरे ३ ग ङ बीज- ४ घ झां° च ह्रीं° ५-५ ग एव चैशानि

घ एवमीशानि ङ एवमेशानि

(३१) अथ नर्तकी-बीजोद्धारः^६छिन्नारहस्य^७—

नर्तकी-बीजम् अत्युग्रं वेद्यापि गणिका तथा ।

पण्यस्त्री पञ्च बीजानि स्त्री-बीजस्यानृतं परम् ॥४७॥

१ क ख °बीजोद्धारणि ग ङ °बीजनामानि घ °बीजनाम २ घ नास्ति । ग ङ

यदुक्तं छिन्नारहस्ये ३ ग घ ङ भूतानि ४ ? ख द्रं ग खं घ ख ङ स्त्री

अम्बुजाम्भोजयोर् ऐक्यम् ईति न दोषः ॥

१ क अंगुजाम्भोजयोर् घ अङ्गजाम्भोजयेर् च छ अथाङ्गजाम्भोजयोर् २-२ क ख न दोषः

ग घ इति दोषः ङ इत्यदोषः

प्रकाशम्

ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं ह्रीं ह्रीं

क्षप-हस्ते कुलवागीश्वरि

ऐं ठः ह्रीं ठः खीं ठः स्वाहा ॥

१ ख घ ह्रीं २ क ह्रीं घ हुं ३ घ नास्ति । च हं ४ ख कुलवागेश्वरी ५ घ छ नास्ति । ग ऐं च हं ६ घ छ नास्ति । ङ जं ७ ? ख रंवी ग छ खीं च रंवी

८ च नास्ति । अधिपाठः ख इति कुलवागेश्वरीमूलं अन्यत्र इति मूलं

एता मया महेशानि सप्त विद्याः प्रकीर्तिताः ।

अद्याहं तव भक्त्या ते हृदि यद् रोचते प्रिये ।

वद मे सत्त्वरं देवि तद् वक्ष्यामि सु-विस्तरम् ॥४८॥

१ ग ङ स्वविस्तरं छ सविस्तरं

श्रीदेव्य उवाच

पञ्चानां बालकानां च कीदृशास् ते मनूत्तमाः ।

कृपयापि पुरा मद्यं सूचिता न प्रकाशिताः ॥४९॥

१ ख घ च छ देव्य

मुनय ऊचुः

ब्रह्मर्षे सर्व-शास्त्र-ज्ञ त्वन्-मुखात् सकलं श्रुतम् ।

मनून् पञ्च कुमाराणाम् अस्माकं वक्तुम् अर्हसि ॥५०॥

दक्षिणामूर्तिर् मुनीन् ब्रवीति

ईश्वरः पार्वतीं ब्रवीति

शृणु पार्वति देवेशि महर्षीणां पुरा शिवे ।

दक्षिणामूर्तिनोक्तं यत् तत् ते वक्ष्यामि तत्त्वतः ॥५१॥

१-१ क नास्ति २ ग घ ङ दक्षिणामूर्तिमुनिर् ३ ख नास्ति ४ घ नास्ति

५ घ नास्ति । ग प्रतिब्रवीति । अधिपाठः ख ग ङ च छ ईश्वर उवाच(ङ नास्ति)

हैरम्ब-शर-जन्मानौ कार्तवीर्यार्जुनसौ तथा ।

हनुमद्-भैरवाच् एते भाषिताः पञ्च बालकाः ॥५२॥

१ प्राक्पाठः च [उ]वाच छ ईश्वर उवाच २ क ख छ हेरंभं ३ ख कार्तिकीयार्जुनस
घ च कार्तिकीयार्जुनस छ वीर्याज्वनस छ कार्ति

उक्तं च भैरवे तन्त्रे वामकेशवरे चै—

हेरम्बै-शर-जन्मानौ महामृत्युञ्जयस तथा ।

कार्तिकीयार्जुनश्चैव हनुमद्-भैरवौ तथा ।

स्वयं मया च तन्त्रोक्तौ भाषिताः षट् कुमारकाः ॥५३॥

१-१ ग घ छ च छ नास्ति २ क नास्ति ३ क छ हेरंभं ४ घ कार्तिकीयार्जुनश्
छ वीर्याज्वनश् च कार्तिकीयार्जुनश् छ कार्ति ५ च छ चेति ६ ग तन्त्रे च घ तं
प्रोक्ता

रुद्रयामले ऽपि—

गणेशो वटुकश्चैव स्कन्दो मृत्युञ्जयस तथा ।

कार्तिकीयार्जुनो ऽप्य एवं सुग्रीवो हनुमांस तथा ।

यामले रुद्रै-शब्दादौ भाषिताः सप्त बालकाः ॥५४॥

१ ख ग घ छ नास्ति २ क कार्तिकीयार्जुनो ख च छ कार्तिकीयार्जुनो(ख ०नुनो च ०शुनो)
घ कार्तिकीयार्जुनो छ कार्तिकीयार्ज्वनो ३ ग तन्त्रे

६४

तत्रादौ गणेश-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च रुद्रयामले—

प्रणवं कमलां लज्जां कन्दर्पं मठ-बीजकम् ।

शंकरं षट्-शिरो मन्त्रं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ॥५५॥

१ क अथ च छ अथादौ

गणपतये ततः पश्चाद् वैरं वर-दम् एव च ।

सर्वं जनं ततः पश्चान् मे वशम् आनयेति च ।

अन्ते ऽपि ठ-द्वयं ज्ञेयम् अष्टाविंशाक्षरो मनुः ॥५६॥

१ क ख च गणपते २ ग छ नमः ३-३ क वरं च वदम् ग वरदम् छ वरदवरदम्
च छ वरवरदम् ४ ग घ छ सर्व-

प्रकाशम्

ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं

गणपतये वरं वर-दं

सर्वं जनं मे वशम् आनय स्वाहा ॥६॥

१ क गणपते २ क घ वरद ३ छ वर ४ ख ग घ छ सर्व- ५ ख आनये
घ आनय आनय ६ अधिपाठः क ख इति गणेशमूलं ग छ च छ इति मूलं

६५

अथ कुमारस्य

उक्तं चै कुलचूडामणौ—

प्रणवं छवि-बीजं च मन्त्रं तु द्वि-शिरः स्मृतम् ।

मध्ये कुमाराय नमो ह्य् अन्ते नीरम् उदाहृतम् ॥५७॥

१ क ख कुमारमन्त्रोद्धारः २ च छ नास्ति ३ ग मन्त्रो ४ ग घ छ च ५ घ स्मृतः

(३२) अथ छवि-बीजोद्धारः

उक्तं चै सिद्धसारस्वते—

छवि-बीजं कान्ति-बीजं शोभापि सुषर्मा तथा ।

हां-बीजानि च चत्वारि कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥५८॥

१ क ख बीजोद्धारणि २-२ घ नास्ति ३ च नास्ति ४ घ सुषुमा

प्रकाशम्

ओं हां कुमाराय नमः स्वाहा ॥^१

१ क हां ख हं २ अधिपाठः ग छ च छ इति मूलं

६६

अथ कार्तवीर्यार्जुनस्य

उक्तं चोड्डामरे तन्त्रे—

प्रणवं वायु-पूज्यापि चारुकं मन्मथस् तथा ।

शुक्र-बीजं तैथा शून्यं कमला रसनौ तथा ॥५९॥

१ क ख कार्त(ख कार्ति)वीर्यार्जुनमन्त्रोद्धारः घ छ छ कार्ति(छ कार्ति)वीर्यार्जुनस्य च कार्ति-
बीजार्जनस्य २-२ ग घ छ च शून्यं च ३ ग छ च कमलां ४ ग रमणां छ छ रसनां

चन्द्रं डिम्बं च कूर्चं च तुरगं च सुरेश्वरि ।

मध्ये तन्-नाम विज्ञेयं कार्तवीर्यार्जुनार्यं च ।

अन्ते पयो मनुः प्रोक्त एक्विंशाक्षरः शिवे ॥६०॥

१ क डिवं ख डिभं ग डिडिवं २ क च छ कूलं ख घ कूर्मं ३ क तुरंगं
४ ख कार्तिवीर्यजुनाय च छ कार्तिवीर्याजुनाय घ कार्तिबीजाजुनाय

(३३) अर्थ शुक्र-बीजोद्धारः

उक्तं च छिन्नाशिरोमणौ—

शुक्र-बीजं तथा काव्यो भार्गवः कवि-बीजकम् ।

दैत्यमान्यो महेशानि सुरासुर-नमस्कृते ।

ब्रौ-बीजानि तु पञ्चैव कृत्रिमाण्य अपराणि च ॥६१॥

शुक्र-बीजौ द्वौ ब्रौ लं च ॥

१ ग घ ङ तत्र २ क ख बीजोद्धारणि घ बीजनाम ३-३ घ नास्ति ४ क ख नास्ति
५ क च छ दैत्यामात्यो ख दैत्यामान्यो ग दैत्यामात्यो ६ घ छ नास्ति । ग ङ च
७ क छ पंचैव घ पंचैते ८ च छ तु ९-९ क ख च छ मन्त्रात् परम् १० क ब्रौ
घ जूं ङ ब्रौ ११ ग लं ङ लं च लं छ लं

प्रकाशम्

ओं प्रौ छौ क्रीं ब्रौ औ श्रीं क्रीं ऐं ह्रीं हूं फट्

कार्तिवीर्याजुनाय स्वाहा ॥

१ क छ प्रौ ख प्रौ प्री २ ग हौ घ व्जो ङ ब्रौ ३ ख त्रां आं ४ क छ क्रीं
ख छीं क्रीं ५ ख हौ ग हौ घ ङ च हौ छ ह्रीं ६ ख कार्तिवीर्याजुनाय घ कार्ति-
बीर्जाजुनाय ७ अधिपाठः च छ इति मूलं । अस्मात् मन्त्रात् परं (न तु पूर्व) क ख च छ
शुक्रबीजौ द्वौ ब्रौ (क ब्रौ) लं (च लं) च ॥

६७

अथ हनुमन्-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च कुलचूडामणौ—

प्रणवम् ऊर्ध्वबीजं च विभूतिसु तद्-अनन्तरम् ।

हनुमते ततः पश्चाद् राम-दूताय वै पुनः ॥६२॥

१ ग घ ङ च छ हनुमतः २-२ ग घ ङ च छ नास्ति ३ क च छ नमः

लङ्का-विध्वंसनायैवम् अञ्जनी-गर्भ-सं- ततः ।

-भूतायै शाकिनी- चैव डाकिनी- तद्-अनन्तरम् ॥६३॥

१ क घ भवः ख युतः २ च सूताय ३ ख डाकिनीस् ङ डाकिनी

-विध्वंसनाय किलि-द्वौ बु-बु-कारेण वै पुनः ।

विभीषणाय हनुमद्देवाय तद्-अनन्तरम् ॥६४॥

१ च विध्वंसनाथेव च छ ^०सनाथ च २ ग घ ङ किल^० ३ ग घ व छ तु बु

४-४ छ नास्ति

त्र्यक्षं मायां^३ हरिणाक्षीं^३ व्योषं स्कन्दं^३ तथैव च ।

हरम् आपस् तथान्ते ऽपि सप्तषट्पद-अक्षरो मनुः ॥६५॥

१-१ छ नास्ति २ च मायां ३ क ख च हरिणाक्षीं ४ क ग च स्कंधं

प्रकाशम्

ओं ऐं ह्रीं

हनुमते राम-दूताय लङ्का-विध्वंसनाय अञ्जनी-गर्भ-संभूताय

शाकिनी-डाकिनी-विध्वंसनाय

किलि-किलि-बु-बु-कारेण विभीषणाय

हनुमद्देवाय

(ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं ह्रीं फट् स्वाहा ॥^१)

१-१ क नास्ति २ ग ङ ^०बुकारेण च ^०बुकारेण ३ क हौ ख ग छ हौ च हौ

४ ख हां छ हौ ५ अधिपाठः ख ग ङ छ इति मूलं घ च मूलं

६८

अथ भैरवस्य^१

प्रणवं मन्मथं चैवम् अभ्र-बीज-समन्वितम् ।

अब्धि-बीजं कल्प-बीजं शतघ्नी-बीज-संयुतम् ॥६६॥

१ क ख भैरवमंत्रोद्धारः घ भैरवतंत्रः

मायां मध्ये ऽपि वटुकं^३ भैरवायाइमरी तथा ।

अन्ते ऽपो भैरवस्यायं मनुर् अष्टादशाक्षरः ॥६७॥

इति रुद्रयामल-तन्त्रोक्तम् ॥

१ क घ च छ मायां २ ग ङ वटुका च वटुकं छ बहुकं ३-३ घ च छ नास्ति ।

ग ङ इति रुद्रयामलोक्तं

(३४) अथाभ्र-बीजोद्धारः

उक्तं च वामकेश्वरे—

अभ्र-बीजं च जीमूतम् अम्बु-भृद् अवलं घनम् ।

वीं^३ बीजानि च पञ्चैवम् अनृतान्य अपराणि च ॥६८॥

१-१ छ नास्ति । च कामेश्वरे अन्नबीजोद्धारः २ क ख °बीजोद्धारणि ग तत्र तु बीजोद्धारः
घ तत्रान्नबीजनाम ङ तत्रान्नबीजोद्धारः ३-३ छ नास्ति ४-४ ग मन्वाद्दकला घ
मन्व्यादवलं च अन्वुदलं ५ क ख च वनं ६ ख वं घ धं च बीं

(३५) अध्याब्धि-बीजोद्धारः

उक्तं चै त्रिपुरातिलके—

अब्धि-बीजं तथा सिन्धुः साम्भवं सागरस्य तथा ।

हं-बीजानि च चत्वारि कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥६९॥

रु-कार-र-कारयोर् भेदे अग्नि-बीजं रं अब्धि-बीजं हं ।

अग्न्य-अवध्योर् अन्तराद् अन्तरम् इति न दोषः ॥

१-१ क नास्ति २ ख °बीजोद्धारणि ३-३ ग घ ङ च छ नास्ति ४ घ नास्ति

(३६) अथ कल्प-बीजोद्धारः

उक्तं चागमालंकारे—

कल्प-बीजं च संवर्तं प्रलयं क्षय-बीजकम् ।

क्षामिकं क्षुरकं क्षौद्रं तथा कल्पान्त-बीजकम् ।

धुं-बीजान्य एवम् अष्टौ च कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥७०॥

१ क ख °बीजोद्धारणि च कुलबीजोद्धारः २ ख छ चागमालंकरणे ग घ च °कारणे ३ ग
सेवते घ ङ सेवते ४-४ क नास्ति ५ ख क्षामिकं ग क्षापिकं ६ ग क्षुद्रकं

(३७) अथ शतघ्नी-बीजोद्धारः

उक्तं चागमलहर्षाम्—

शतघ्नी शालिका श्यामा शाद्वला शुष्कला तथा ।

घ्नी-बीजानि तु पञ्चैवम् असत्यान्य् अपराणि च ॥७१॥

१ क ख °बीजोद्धारणि २ ग घ ङ च छ नास्ति ३ ग घ ङ च छ आ°

प्रकाशम्

ओं ह्रीं वीं हं धुं घ्नीं ह्रीं

वटुक भैरवाय नमः स्वाहा ॥^१

१ अधिपाठः ग घ ङ मूलं

६९

अथ महामृत्युंजयस्य

उक्तं चागमलहर्षाम्—

न्यक्षं हृजं शक्ति-शोभे ऽपि शङ्का माँ तस्माद् वै पालय-द्वौ तथैव ।

तस्माच्च छक्तिः खं शरद् धृज-त्रासौ मन्त्रोद्धारो देवि मृत्युञ्जयस्य ॥७२॥

१ ख मृत्युञ्जय । अधिपाठः क ख मन्त्रोद्धारः २ क-वर्जम् अन्यत्र नास्ति ३ ख नास्ति । ग घ ङ च छ आगमलहर्षा ४ ग घ नास्ति । च मा ५ अधिपाठः घ च छ च ६-६ ग शंखरद्भजितासौ छ शंखरद्भजत्रासौ ७ क घ 'द्धारौ च छ 'द्धार' ८ क घ देव ग त्वेव

प्रकाशम्

ओं जुं सः हं सः

मां पालय पालय

सैः हं सः जुं ओं ॥

१ ग घ ङ नास्ति २ ? सर्वत्र सो

७०

अथ सुग्रीवस्य

उक्तं चाँगमशिरोमणौ—

तारं मायां वाग्भवं मन्मथं च शक्तिर् मध्ये नाम त्यक्त्वा तथान्ते ।

काली-पद्मौ कूर्च-पद्मौ समस्ता-पद्मौ नीरम् एष सुग्रीव-मन्त्रः ॥७३॥^१

१ क ख सुग्रीवमन्त्रोद्धारः २ ग घ ङ च छ नास्ति ३ ग घ ङ च छ आ^२

४ ख ग छ मायां ५ अधिपाठः ग घ ङ च छ इत्युद्धारः

प्रकाशम्

ओं ह्रीं ऐं ह्रीं सैः

सुग्रीवदेवायै

क्रीं ठः ह्रूं ठैः ह्रीं ठैः स्वाहा ॥^३

१ क ङ सौ ख सौ २ ख ग सुग्रीवाय ३-३ ग ङ नास्ति ४-४ क ख घ नास्ति

५ अधिपाठः ग मूलं ङ छ इति मूलं

मया ख्याताः सुरेशानि ह्यै एते वै सप्त बालकाः ॥७४॥

१ च छ नास्ति

दैक्षिणामूर्तिर् उवाचै

शृणुध्वम् ऋषयः किञ्चिद् युष्माकम् अस्ति यद् धृदि ।

ब्रवीमि भवतां प्रीत्या आज्ञापयितुम् अर्हय ॥७५॥

१-१ ङ नास्ति २ क नास्ति ३ ख सर्वे

इति श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचित उद्धारकोशे
सकलागमसारे सैल-कुमार-कोशाख्यानं नाम

तृतीयः कल्पः ॥

१-१ घ इत्युद्धारकोशसप्तवटुनिर्णयं नामाध्यायः २ छ छ श्रीदक्षिणामूर्तिमुनि° ३-३ ग
नास्ति ४ ख च छ सकलागमसागरे छ सप्तविद्या- ५ प्राक्पाठः च सप्तविद्या-

मुनय ऊचुः

ब्रह्मर्षे सर्व-तत्त्व-ज्ञ शास्त्राम्भो-निधि-पार-ग ।

नव-ग्रहाणाम् अस्माकं मनूस् त्वं वक्तुम् अर्हसि ॥१॥

१-१ च नास्ति । ग घ ङ रूपय ऊचुः

ईश्वर उवाच

तस्मिन् काले महर्षीणां यद् उक्तं धार्तृ-सूनुना ।

नव-ग्रहाणां मन्त्राश् च तान् वक्ष्यामि समासतः ॥२॥

१ घ दक्षिणामूर्तिर् २ ङ नास्ति ३-३ घ नास्ति ४ ग धर्मं

आदित्येन्दुर्ज-शुक्राश् च गुर्व-इन्दू परमेश्वरि ।

एते पञ्च महेशानि पञ्चेषोर वाण-देवताः ॥३॥

१ क आदित्येवश्च घ आदित्यकुजं २-२ क पंचेषोथोनं ख ग पंचेषो(गं शो)वाणं

घ पंचमोवाणं ङ पंचशोवाणं छ पंचषावाणं

भौमार्किर् आहवश् चैव त्रय एते मुनीश्वराः ।

देवस्य खण्ड-परशोर लोचन-त्रय-देवताः ॥४॥

१ ख घ परशो २ घ भूषितः

केतुश् च परमेशानि भूमेर् देवाः प्रकीर्तिताः ।

एते नव-ग्रहाः प्रोक्ताः शंभुना रुद्रयामले ॥५॥

अथादौ पञ्च-ग्रह-मन्त्रोद्धारः

७१

। तत्रादाव् आदित्यस्यै

उक्तं च विश्वनाथसरोद्वारे—

प्रणवं चाम्बरं लक्ष्मीर् व्योम-बीजं तथैव च ।

बीजं तुर्य-शिरो ज्ञेयं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ॥६॥

१-१ क ख अथ पंच(ख नास्ति)ग्रहमन्त्रोद्धारणि घ तत्र नवग्रहमन्त्राः २ च छ आदाव्

३ अधिपाठः क ख मन्त्रोद्धारः ४-४ ग घ ङ च छ नास्ति ५ ङ-वर्जम् अन्यत्र लक्ष्मी

ग्रहाधिराजाय तत आदित्याय तथैव च ।

अन्ते पयस् तु विज्ञेयं मनुर् द्वय-अष्टाक्षरः स्मृतः ॥७॥

१-१ क नास्ति

(३८) अथाम्बर-बीजोद्धारः

अम्बरं वस्त्र-बीजं च शून्यं शक्तिरिति द्वयम् ।

हरितं हरिणी-बीजं च हरिद्र-बीजम् एव च ।

ह्रौः-बीजानि षड् देवि कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥८॥

अम्बर-बीजौ द्वौ ओं ह्रौः ॥

१ क नास्ति । ख अथांवरमंत्रोद्धारणि ग घ ङ °बीजोद्धारनामानि घ °बीजोद्धारमंत्राणि

२ क ह्रौः ख ह्रौः ३-३ ग नास्ति । क ओं ह्रौः ख ओं ह्रौः ङ ओं ह्रौः

प्रकाशम्

ओं ह्रौः श्रीं ओं

ग्रहाधिराजाय आदित्याय स्वाहा ॥

१ ख ग ङ नास्ति २ ङ नास्ति । क ह्रौः ख ह्रौः ग ह्रौः

७२

१ अथ बुधस्य

उक्तं चैव स्व-तन्त्रे—

प्रणवं च तथा स्कन्दं रसज्ञा च षडाननः ।

मध्ये ऽपि ग्रह-नाथाय बुधायान्ते च ठ-द्वयम् ।

बुधस्य ग्रह-नाथस्य मनुश्च चतुर्दशाक्षरः ॥९॥

१ क ख बुधमंत्रोद्धारः २-२ ग घ ङ च छ नास्ति

(३९) अथ षडानन-बीजोद्धारः

उक्तं चैव कुब्जिकासर्वस्वे—

षडाननः शरै-जन्मा स्कन्दः कुमार-बीजकम् ।

शाम्भवः शालिनी-बीजं तथा षण्मुख-बीजकम् ।

ह्रौः-बीजानि च सप्तैवम् असत्यान्य् अपराणि च ॥१०॥

१ क ग घ ङ °बीजोद्धारणि ख शुक्रबीजोद्धारणि २-२ क ग घ ङ नास्ति ३ ङ च

शरज् ४ च °बीजवान् छ °बीजवां ५ ग ङ शालिनी ६ ग ङ जं घ गं ७ ग घ

ङ अनृतान्य् च छ कृत्रिमाण्य्

प्रकाशम्

ओं ह्रां क्रीं हं

ग्रह-नाथाय बुधाय स्वाहा ॥^१

१ क ख क्रौं ङं कां छ क्रौं २ ग टं घं गं ङं ठं ३ अधिपाठः ग ङ मूलं

७३

२ अथ शुक्रस्य

उक्तं चैवमशिरोमणौ—

प्रणवम् ऊर्ध्वबीजं च स्तन-बीज-समन्वितम् ।

शिव-बीजं ततो मध्ये ग्रहेश्वराय वै ततः ।

शुक्रायान्ते ऽश्मरी चैव वालश् चतुर्दशाक्षरः ॥११॥

१ क शुक्रमंत्रोद्धारः ख शुक्रमंत्रोद्धारणि २ ग घ ङ च छ नास्ति ३ ग घ ङ च छ
आ° ४ ग घ ङ नमः च छ पुनः

प्रकाशम्

ओं ऐं जं गौं

ग्रहेश्वराय शुक्राय नमः ॥^१

१ ग ङ गं २-२ छ (व्यत्यासेन) शुक्राय ग्रहेश्वराय ३ अधिपाठः ग घ ङ मूलं

७४

१ अथ बृहस्पतेः

उक्तं च त्रिपुरातिलके—

त्र्यक्षं मायापि सौभाग्या सुरासुर-नमस्कृते ।

तरङ्ग-वेश्ये संयोज्ये चार्वाङ्गी हिङ्गु-बीजकम् ॥१२॥

१ क ख बृहस्पतिमंत्रोद्धारः २-२ ग घ ङ च छ नास्ति ३ क °वेश्ये ग °वीचि
च °वासने छ °वेश्ये ४ च योज्य ५ ख चार्वाङ्गी ग घ चार्वाङ्गी

ऊर्ध्वं च षट्-शिरो बीजं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ।

ततो ग्रहाधिपतये बृहस्पतये एव च ॥१३॥

पुनर् वारि-वहश् चैव पद्मं लक्ष्मीर्षं तु नीरजम् ।

वासना पङ्कजं चैवम् अन्ते प्रोक्तं वनं शिवे ॥१४॥^१

१ ख ग ङ लक्ष्मीं २ क बीजकं घ बीरजम् ३ क छ चैव ४ क तत्रे छ मंत्रे
५ अधिपाठः क-वर्जम् अन्यत्र इत्युद्धारः

सौभाग्येति दोषः ॥

दक्षिणामूर्तिर उवाच

तस्य धिग् अस्तु मुनयः स्वयं यस्य नै धीर् भवेत् ।

क रुक्मिणी क सौभाग्यं द्यौ-भुवोर् अन्तरं महत् ॥१५॥

१ क ङ नास्ति २ क ग तस्य ३-३ क घ च निधिर् ४ क ख च छ सौभाग्या
५ क द्यौर् ख योर् ङ योर् च छ ये

इति दोषः ॥

उक्तं च स्व-कृतौ सुन्दरीसर्वस्वे—

प्रणवं सकला चैव देवेशि रुक्मिणी तथा ॥१६॥

१-१ घ नास्ति

ततो वारि-वह इति दोषः ॥

उक्तं च वामकेश्वरे—

प्रणवं च परां लक्ष्मीं वीचि-वेश्येऽपि योजयेत् ।

चन्द्रो मठं ततः पश्चाद् ग्रहाधिपतये तर्तः ॥१७॥

१-१ ग घ ङ च छ नास्ति २ ख परं ग परा ३ ख ग घ ङ लक्ष्मी ४ क विविवेश्ये
ख वीखीचिवेश्ये ग वीदिवद्यो घ खीवेश्ये ङ वीचिवेश्ये ५ ग घ ततो ङ(ग्रान्ते)
ततो, चन्द्रो, द्विः ६ क ग घ ङ छ नमः

ततो बृहस्पतयेऽपि ततो जीमूत-बीजकम् ।

पञ्च लक्ष्मीं नीरजं च वासना पङ्कजं तथा ।

अन्ते नीरं समाख्यातं पञ्चविंशाक्षरो मनुः ॥१८॥

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं ङ्ख्रीं ऐं ग्लौं

ग्रहाधिपतये बृहस्पतये

वीं ठः श्रीं ठः ऐं ठः स्वाहा ॥

१ क ङ छ्रीं ख वंस्त्रीं ग खवीं घ स्त्रीं च वं छ वीं २ क ङ ग्लौं घ ग्लौं
३ ख घ व्रीं ङ व्रीं ४-४ ग घ ङ (व्यत्यासेन) ऐं ठः श्रीं ठः

७५

अथ चन्द्रस्य

उक्तं च कालीपटले—

व्यक्षं च हरिणाक्षी च कुन्ती-बीज-समन्वितम् ।

ह-रेति शब्दं संयोज्य शून्यानुस्वार-संयुतम् ।

नाट्य-बीजं ततो मध्ये चन्द्रायान्ते ऽश्मरी स्मृता ॥१९॥

१ क ख चंद्रमंत्रोद्धारः २-२ ग घ ङ च छ नास्ति

(४०) अथ नाट्य-बीजोद्धारः

उक्तं च^३ भैरवे तन्त्रे—

नाट्य-बीजं च नटनं ताण्डवं नृत्त-बीजकम् ।

च-बीजानि च चत्वारि कृत्रिमाण्य् अपराणि च ॥२०॥

१ क ख^१ बीजोद्धारानि घ^१ बीजं २-२ ग घ ङ च छ नास्ति ३-३ ग घ नास्ति ।

ख भैरवीतन्त्रे च भैरवतन्त्रे ४ घ च नृत्य^१

प्रकाशम्

ओं श्रीं क्रीं हां चं

चन्द्राय नमः ॥

१-१ ग क्रीं जं चं ङ ह्रीं हां चं च क्रीं हं रं चं अन्यत्र क्रीं चं

एते वै पञ्च-वाणानां ग्रहाः पञ्च प्रकीर्तिताः ॥२१॥

अथ त्रि-ग्रह-मन्त्रोद्धारः

७६

तत्रादौ^३ भौमस्य^१

उक्तं च^३ शारदा-टीकायाम्—

चारणं हरिणी-बीजं रुक्मिणी शर्वरी-पतिः ।

वेधो-बीजं ततो मध्ये ग्रहाधिपतये तर्तः ।

भौमायान्ते पर्यः प्रोक्तो मनुः पञ्चदशाक्षरः ॥२२॥

१ क ख ततस् २ ग ङ मन्त्रोद्धारानि ३ च छ आदौ ४ क ख भौममन्त्रोद्धारः

५-५ ग घ ङ च छ नास्ति ६ ख ग घ ङ नमः ७ ख ग घ ङ मया ८ क ग

च छ प्रोक्तं

(४१) अथ वेधो-बीजोद्धारः

वेधो-बीजं विधिर ब्रह्मा स्वयंभू-बीजम् एव च^३ ।

क-बीजान्य् अपि चत्वारि कृत्रिमाण्य् अपराणि च^३ ॥२३॥

१ ख ग घ ङ तत्र २ क बीजोद्धारानि ख घ वेधबीजोद्धारः ग वैबीजोद्धारः ३-३ घ

अन्यथं ४ घ छ तु

प्रकाशम्

ऐं ह्रौः श्रीं द्रां कै

ग्रहाधिपतये भौमाय स्वाहा ॥^४

१-१ घ नास्ति २ क ह्रौ ख हसौ ग ह्रौ ३-३ क आं छ आं छ हां
(प्रान्ते द्रां आं आं) ४ अधिपाठः ग ङ च छ मूलं

७७

अथ शनैश्वरस्य^३

उक्तं चाँगमलहर्याम्—

तारं लज्जां श्रियं चैव बीजं तु त्रि-शिरः स्मृतम् ।

ग्रह-चक्रवर्तिने ऽपि शनैश्वरार्यं वै तर्तः^१ ॥२४॥

१-१ घ नास्ति । प्राक्पाठः क अथ शग्रहचक्रवर्तिने पि शनिश्चराय वै ततः २ क ख
शनैश्वरमंत्रोद्धारः ३ ग ङ च छ नास्ति ४ ग ङ च छ आं ५ क श्रितं ६ ग ङ
च छ नास्ति ७-७ ग ङ विशुल ऊर्ध्वगः च छ त्रिशू ऊर्ध्वतः ८ क चक्रं ९ क
शनैश्वराय १० ग ङ नमः

मैदनं वासना शक्तिर् अन्ते नीरम् उदाहृतम् ।

शनैश्वरस्य देवेशि मनुर् विंशाक्षरः स्मृतः ॥२५॥

१-१ घ नास्ति

प्रकाशम्

ओं ह्रीं श्रीं

ग्रह-चक्रवर्तिने शनैश्वराय

ह्रौं ऐं सः स्वाहा ॥^३

१-१ घ नास्ति २ क छ छि ३ अधिपाठः ग घ ङ मूलं

७८

अथ राहोः^१

अस्याम् एव—

प्रणवं रसना-युग्मं तट-युग्मं च गर्जितम् ।

ततष् टङ्क-धारिणे चै राहवे हव्यवाहनः ॥२६॥

१-१ क ख ततो राहुमंत्रोद्धारः २-२ घ नास्ति ३-३ क टंकधारण्येव ख ग

टं(ख ठं)कधारिणे च घ टंकधारिणी

लज्जा लक्ष्मीस तथा भीमा ह्य अन्ते वनम् उदाहृतम् ।

राहोर् विंशाक्षरो वालो यथाभीष्ट-फल-प्रदः ॥२७॥^५

१ क लंका घ लज्यां २ क मानं ख भीमां ३ क भवम् ४ ^१द ग ^२प्रदा

५ अधिपाठः ग घ ङ छ इत्युद्धारः

(४२) अर्थ गर्जित-बीजोद्धारः

उक्तं चै स्व-तन्त्रे—

गर्जितं स्वन-बीजं च स्तनितं रसितं तथा ।

टं-बीजानि च चत्वारि कृत्रिमाण्य अपराणि च ॥२८॥

१ ग घ ङ तत्र २ क ख ^१बीजोद्धारणि ३-३ ग घ ङ च छ नास्ति ४ घ नास्ति

प्रकाशम्

ओं क्रीं क्रीं ^१हूं ^१हूं ^२टं

टङ्क-धारिणे राहवे

रं ह्रीं श्रीं मै ^३स्वाहा ॥^४

१-१ ख हुं हुं २ ग टं टं ३ क मैरिव्यौ ४ अधिपाठः क-वर्जम् अन्यत्र मूलं ।

अतः परं ग २४, २५ श्लोकयोर् मन्त्रस्य च द्विरुक्तिः

शंभोर् नेत्र-त्रयाणां च देवता भाषिता मया ।

सुदिने^१ साधको मन्त्रान् ग्रहाणां साधयेच्च छिर्वै^३ ॥२९॥

१ क स्वनिते ख ङ स्वदिने ग सुदिनो च सुचिने २ क ख साधयो ३ छ प्रिये

७९

अथ केतोः

उक्तं चै तन्त्रमुक्तावलौ^३—

प्रणवं सकला वृष्टिस् ततो ऽपि क्रूर-रूपिणे ।

केतवे ऽपि ततः पश्चाच्च चन्द्रः शङ्का पयस् तथा ।

केतोर् अयं महो-मन्त्रो देवि पञ्चदशाक्षरः ॥३०॥

१ क ख ग केतुमंत्रोद्धारः २-२ घ ङ च छ नास्ति ३ ख तन्त्रमुक्तावले घ मंत्रवल्यां

ङ मंत्रमुक्तावल्यां । अतः परं ग द्विरुक्तिः अथ केतोः मंत्रमुक्तावल्यां ४ क घ नास्ति

५ ग ङ नास्ति

(४३) अर्थ वृष्टि-बीजोद्धारः

वृष्टि-बीजं च करकं वर्षोपलस तु वार्षिकः ।

क्रू^३-बीजानि च चत्वारि कृत्रिमाण्य अपराणि च ॥३१॥

इति मुण्डमाला-तन्त्रे ॥

१ ग घ ङ तत्र २ क ख °बीजोद्धारणि ग ङ °बीजोद्धारनामानि ३ छ कुं

४-४ घ नास्ति

प्रकाशम्

ओं ह्रीं क्रूं

क्रूर-रूपिणे केतवे

ऐं सौः स्वाहा ॥^२

१ क सौ ख सौ ङ स्वौ २ अधिपाठः ग घ ङ मूलं

एषां नव-ग्रहाणां च मनवो भाषिता मया ।

अद्याहं तव देवेशि वर्णानां वचिम वै मनूर्^१ ॥३२॥

१ ग घ ङ एतेषां २ क ख घ च हनूर्

कोशं लोकोपकारार्थं गोप्याद् गोप्यतमं कुरु ।

येन विज्ञान-मात्रेण मान्त्रिकः साधको भवेत् ॥३३॥^३

१ ख छ गोप्यतरं घ गुह्यतमं २ च छ साधकी ३ अधिपाठः ग अथ यंत्रं प्रवक्ष्यामि
मालामंत्रभाषिणि सहस्रनामताम्रोवासवैपापहरक्ष्य च सार्दायां विलिष्यनादं विदुं च पुनर्विदु-
विभामिनि पुनर्नादं पुनर्विदुपुनर्विदुसनोतनं देवं विलिख्यं संमंत्रपुजये द्रवनायकेलरद्वषक्त्वोणके
यंत्रे विदुनादप्रप्नु

इति श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचितं उद्धारकोशे

सर्वागम-सारं नव-ग्रह-मन्त्रोद्धार-कोशाख्यानं नाम

चतुर्थः कल्पः ॥

१ घ नास्ति । ङ श्रीदक्षिणामूर्तिमुनिवरचितायां २ क घ नास्ति । ख सकलागमसागरे
च छ शेषागमसागरे ३ क °कोशख्यं ग ङ कोशख्यं घ नवग्रहमन्त्रोद्धारणि छ नवग्रहा-
मन्त्रोद्धारं कोशाख्यानं ४ घ नास्ति ५ क च पटलः घ ध्यायः

ऋषय ऊचुः

ब्रह्मर्षे ब्रह्म-पुत्रस्य त्वम् आगमार्णव-पार-गः ।

प्रसन्नो ऽसि महा-भागिन् अस्मासु कृपया प्रभो ॥१॥

१ प्राक्पाठः ग ओ २ क घ च छ पुन ३ ख तु ४ ख ग ङ पारग

नाना-शास्त्राणि ह्य अस्माभिः श्रुतानि त्वन्-मुखाम्बुजात् ।

वर्णानां श्रोतुम् इच्छामो मन्त्र-कोशानि वै वयम् ॥२॥

१-१ क नास्ति २ ख ग घ इच्छामि ३ च छ मन्त्रकोशास्तु

दक्षिणामूर्तिर उवाच

शृणुध्वम् ऋषयः सर्वे मत्तो यूयं यथा-विधि ।

वर्णानां मन्त्र-कोशं च निस्सृतं त्रिपुरा-मुखात् ॥३॥

१ ङ नास्ति २ क घ मंत्रो ग मूर्तो ३ क ग घ ङ विधिः ४ ग ङ निस्सृतं च सुश्रुतं

ईश्वर उवाच

श्रेणु देवि प्रवक्ष्यामि मन्त्र-कोशं सु-विस्तरम् ।

मुनीनां सूचितं यच्च दक्षिणामूर्तिना पुरा ॥४॥

१ ङ नास्ति २-२ ग घ ङ शृणुध्वमृषयः सर्वे

उक्तं च त्रिपुरातिलके—

आत्म-बीजम् अकारं च स्वान्तं हृद्-बीजम् एव च ।

मानसं च मनो-बीजं पैतामहम् इति स्मृतम् ।

अपरम् अनृतं ज्ञेयम् अकारस्य सुरेश्वरि ॥५॥ ॥अ॥

१-१ च नास्ति २ प्राक्पाठः ग घ ईश्वर उवाच ङ ईश्वरः ३ ङ अस्मिन् पटले सर्वत्र

अं, ओं इत्यादिः सानुस्वारः पाठः । क नास्ति । च अः छ अं

शून्यं खम् अम्बरं व्योम वैष्णवं चेति भाषितम् ।

आकारस्यानृतम् अन्यद् उक्तं भैरव-तन्त्रके ॥६॥ ॥आ॥

१ प्राक्पाठः च भैरवतन्त्रे २ च कथितं ३ च भैरवेण च

हृन्द्-बीजं तथा जिष्णुर् मरुवान् मधवा हरिः ।

शैवम् इकार-वर्णस्य कृत्रिमम् अपरं वदेत् ।

मया प्रोक्तं सुरेशानि ग्रन्थे भैरव-तन्त्रके ॥७॥ ॥ई॥

१ ख इद्रं ग छ इद्रो घ इद्रो २ क छ च छ विष्णुर् ३-३ ? क ख नाम चेकारं
घ सैमचेकं च नाप्रचेत्कारं ४ ख घ महेशानि ५-५ क तत्रे भैरवसंज्ञके ख घ

त्रिपुरातिलके शिवे ६ क ख घ च नास्ति

बुद्धि-बीजं तथा मेधा धी-बीजं च मतिस् तथा ।

ऐन्द्रं तथैव विज्ञेयम् ईकारस्यानृतं परम् ।

मैया प्रोक्तं सुरेशानि त्रिपुरातिलके शिवे ॥८॥ ॥ई॥

ऐन्द्र-बीजौ द्वौ इ ई ॥

१-१ ख घ नास्ति २-२ ख ग घ नास्ति ३-३ ख ग घ च नास्ति ४ क महेशानि

५ ग च नास्ति ६ क ग च छ ऐद्रीं

रुति-बीजं तथा नन्दा वामनं वान्त-बीजकम् ।

सौर्यम् उकार-बीजानि कृत्रिमाण्य अपराणि च ।

मया खयातानि सर्वस्वे कुब्जिकायाः सुरेश्वरि ॥९॥ ॥उ॥

१ ? घ उबीजं छ हतिबीजं २ क वार्तं ग वीतुं घ पीतुं छ वातं ३ छ सौरम्

च इमान् छ सौर्यम्

कच-बीजं तथा केशं शिरोरुहं च मूर्धजम् ।

ऐन्द्रवम् अनृतम् अन्यद् उकारस्य सुरेश्वरि ।

शिरोमणौ मया प्रोक्तं सुन्दर्याः परमेश्वरि ॥१०॥ ॥ऊ॥

१ ख घ प्रोक्तः ग च छ प्रोक्ताः २ घ च सुरेश्वरि

पाप्मा-बीजं तथा पापं किल्बिषं कलमषं तथा ।

किंकिरी-बीजम् एव च माङ्गलम् अनृतं परम् ।

ऋकारस्य रहस्ये ऽस्मिन् काल्याः प्रोक्तं मया शिवे ॥११॥ ॥ऋ॥

१ क याथा ख पाह्वं ग पाग्मा २ ख किंकिरि ३ घ तद् ४ घ धि

५ ग घ छ च मंगलम्

कृपा-बीजं दया-बीजं करुणा कार्षिकं तथा ।

ऋकारस्यानृतम् अन्यद् भाषितं विश्वयामले ॥१२॥ ॥ऋ॥

१ च विष्णुयामले

विश्व-बीज-द्वयं ज्ञेयं लृकारं च नम इति ।

व्यक्त-बीजं जगद्-बीजं गौर्वं प्रोक्तं मया शिवे ।

लृकारस्यानृतम् अन्यद् उक्तं च रुद्रयामले ॥१३॥ ॥लृ॥

१ ख गंगाबीजं घ विश्वबीजं द्वयं च छ विश्वं बीजद्वयं २ च प्रोक्तं ३ क गौर्वं

ग गौचयै घ गौयै छ गौर्षं ४ विष्णुयामले

गङ्गा-बीजं स्वर्धुनी च नाकवापी चै स्वर्नदी ।

शौक्रम् अन्यद् असत्यं च लृकारस्य मया स्मृतम् ।

ग्रन्थे च स्व-कृतौ देवि मन्त्रसागर-तन्त्रके ॥१४॥ ॥लृ॥

१ क ख ग ङ स्वर्ध्वनी घ सुध्वनी च स्वर्ध्वनी २-२ ग स्वकीर्णदी ङ च स्वर्ध्वनी

३ ग घ ङ अनृतं ४ च स्वकृते ५ क मंत्रसारं च

एकादशी-मातृकं च लता-बीजं तथैव च ।

अल्ली-बीजं च वाराकी चान्यद् अनृतम् आवदेत् ॥१५॥

१ ग एकादशे च एकादशी च २ ख मतर्कं ङ ङ मातृकां च मातृका

अपरं च मया ख्यातम् एकारस्य सुरेश्वरि ।

कुलचूडामणौ ग्रन्थे रचिते मान्त्रिकोत्तमैः ॥१६॥ ॥ए॥

१ क तांत्रिको ग घ मात्रिको

वाग्भवम् ऊर्ध्वबीजं च चारणं चण्डिकेश्वरः ।

चन्द्रो ऽपि चर्मवसनं वासना चै तथैव च ॥१७॥

१ ख चन्द्र २ क च ङ -पि

चार्वङ्ग्यं अपि चै चर्माणं मात्रां द्वादशकाम् अथ ।

राहं ख्यातं मया देवि एकारस्यानृतं परम् ।

त्रिपुरासर्वस्वे ग्रन्थे दक्षिणामूर्तिना कृते ॥१८॥ ॥ऐ॥

१ ख ग घ चार्वाङ्ग्य २ क नास्ति । ख त घ तु ३ क राहु ख एहे ग घ राहं

४ घ तथा ङ महा- ५ क ख ङ ऐ ६-६ क घ नास्ति ७ क ख ङ ऐ

प्रणवं च तथै तारं त्र्यक्षं तोत्रापि त्र्यम्बकः ।

त्रासस् तारवै देवेशि कैतवं च मया स्मृतम् ।

छिन्नाशिरोमणौ ग्रन्थे रचिते ऽपि मया स्वयम् ॥१९॥ ॥औ॥

१ क ख ग ङ ततः २ ख च ङ त्र्यक्षः ३ ङ तारक च तारं च ङ तारं वै

४-४ क ग देवे विकौतुवं (ग तवं) ख देवेशि कौतवं ङ दिवेशि कैतवं ५ क ङ च ङ ओ

मोक्ष-बीजं तथा मुक्तिर् ज्ञानं निर्वाण-बीजकम् ।

आगस्थं च मया ख्यातं ग्रन्थे भैरव-तन्त्रके ॥२०॥ ॥औ॥

१ क ग ङ मुक्ति- २-२ च ङ अनृतमपरं वदेत्

अं-बीजं वृक्ष-बीजं च पादपं चै धरारुहम् ।

भूरुहं च मया ख्यातम् अनृतम् अपरं वदेत् ।

सिद्धसारस्वते ग्रन्थे ब्रह्मणैव प्रकाशिते ॥२१॥ ॥अं॥

१ ग घ ङ नास्ति २ ग घ ङ धरणीरुहम् ३ च ङ स्मृतं

४ क ग घ ङ प्रकाशितं च प्रकाशते

नाग-बीजं भूधरं च भाग्य-बीजं च भावनम् ।

ध्रौवं ख्यातं मया देवि अः-शब्दस्यानृतं परम् ।

ग्रन्थे त्रिपुरसुन्दर्याः सर्वस्वे विश्व-दुर्लभे ॥२२॥ ॥अः॥

१-१ ग द्विरुक्तिः २ ग भार्ग्यं ३ ग छ भानवं छ मानभावतम्, भावतम् ४ क द्यौषं
घ प्रौवं छ प्रौवं

ककारं च शिरो-बीजं मूर्ध-बीजं च वारुणम् ।

वेधो-बीजं विधिर् ब्रह्मा स्वयंभू-बीजम् एव च ॥२३॥

१ ग घ च मूर्ध्वं छ मूर्ध्नां २ क दारुणं ग चारुणं ३ क ग भूरं

ककारस्य मया ख्यातम् अनृतम् अपरं वदेत् ।

ग्रन्थे छिन्नारहस्ये ऽस्मिन् पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥२४॥ ॥क॥

१-१ घ (व्यत्यासेन) अपरमनृतं

नमो-बीजं पुष्करं च द्यौ-बीजं चक्रवालुकम् ।

वैष्टरश्रव-बीजं चै प्रोक्तं त्रिपुरया स्वयम् ।

आगमामृतमक्षर्या दुर्लभायां ममापि चै ॥२५॥ ॥ख॥

१ क द्यौर् छ द्यौर् च छ द्यौ २ क चक्रवाललं च छ चक्रवालकं ३-३ क खण्डितम्

४ ख वैष्टरश्रवं घ छ वैष्टरं श्रवं ५ घ त्रिपुरा ६ क घ श्रुतं ७-७ क नास्ति

८ ग छ मायापि

शिव-बीजं च शंभुश् च शर्वः शंकर एव च ।

गकारस्यानृतम् अन्यद् भाषितं च मया प्रिये ।

कुलचूडामणौ ग्रन्थे दुर्लभे त्रि-दिवे ऽपि चै ॥२६॥ ॥ग॥

१ घ शिवे च छ नवे २-२ ग घ छ प्रिये

जिन-बीजं षडभिज्ञं मारजिद्-बीजम् एव च ।

मायात्मजो ऽर्कबन्धुश् च गौतमम् अनृतं परम् ।

घकारस्य मया ख्यातं ग्रन्थे वै रुद्रयामले ॥२७॥ ॥घ॥

१ क च मायात्मको छ मायात्मजो

षडाननः शर-जन्मा स्कन्दः कुमार-बीजकम् ।

शाम्भवः शालिगी-बीजम् अनृतम् अपरं स्मृतम् ।

कुब्जिकासर्वस्वे ख्यातं मया त्रैलोक्य-पूजिते ॥२८॥ ॥ङ॥

१ च शरजं २ क ग शालिगीं ख शामो ३-३ च छ ग्रंथे कथितं (छ ख्यातं) भैरवतन्त्रके

नाट्य-बीजं च नटनं ताण्डवं नृत्त-बीजकम् ।

चकारस्य मया ख्यातं ग्रन्थे भैरव-तन्त्रके ॥२९॥ ॥च॥

१ घ च छ नृत्यं २ क तन्त्रे ३ क ख भैरवसंशके च छ त्रैलोक्यपूजिते

शनि-बीजम् अर्कजं च पङ्क-बीजं तथैव च ।

कालं च सौर-बीजं च सूतिः सुन्दर-बीजकम् ।

छँ-बीजं च मया प्रोक्तं ग्रन्थे वामकेश्वरे शिवे ॥३०॥ ॥छँ॥

शनि-बीजौ द्वौ छँ जं ॥

१ ग अक्षजं २ छ कीलं ३ ख घ छ सृति ग छ मूर्ति ४ क ग छ च छ छं
५ ख ख्यातं ६ क छ च छ छं ७-७ क नास्ति । घ (व्यत्यासेन) छ ज द्वौ शनिबीजौ
८ छ छं ९ ख च छ ए छ जं

स्तन-बीजं कुचं चैवम् उरोजो हृजम् एव च ।

जकारस्य मया ख्यातम् अन्यद् अनृतम् आवदेत् ।

आगमालंकरणेऽपि ग्रन्थे भैरव-निर्मिते ॥३१॥ ॥ज॥

१-१ घ अपरं च मया ख्यातं मेकारस्या सुरेश्वरि कुलचूडामणौ ग्रंथे रचिते मांत्रिकोत्तमैः

२ क कारेण ग छ कारे घ कारे ३ च छ नास्ति । ग छ च

४ च छ भैरवेण विनिर्मिते

इच्छा-बीजं स्पृहा काङ्क्षा लिप्सा-बीजं चतुष्टयम् ।

झकारस्य मया ख्यातम् असत्यम् अपरं स्मृतम् ।

त्रैलोक्य-प्रथिते ग्रन्थे देवि वै वामकेश्वरे ॥३२॥ ॥झ॥

१ क ख ग घ लिशां २ च छ पूजिते ३-३ घ नास्ति

यम-बीजं काल-बीजं कृतान्तं समवर्तिनम् ।

कीनाशं मृत्यु-बीजं च नकारस्य मया स्मृतम् ।

त्रिपुरासर्वस्वे ग्रन्थे त्रि-जगद्-दुर्लभे प्रिये ॥३३॥ ॥ज॥

काल-बीजौ द्वौ जं छं च ॥

१-१ घ नास्ति २ क ग छ कृतांत छ कृतांत ३ ख समवर्तितं ग समवर्तितं ४ ख
ग केनाशं अन्यत्र कीनाशं ५ च त्रिपुरातिलके ६-६ च छ नास्ति ७ घ नास्ति ८ क ख नास्ति

गर्जितं स्वन-बीजं च स्तनितं रसितं तथा ।

टकारस्य मया ख्यातं स्व-तन्त्रे देव-वन्दिते ॥३४॥ ॥ट॥

पद्मं पङ्कज-पयोजौ नीरजम् अम्बुजं तथा ।

पञ्च ठकार-बीजानि कृत्रिमाण्य अपराणि च ।

मया ख्यातानि देवेशि तन्त्रे वै वामकेश्वरे ॥३५॥ ॥ठ॥

१ अधिपाठः क ठ २ घ सर्वथे ३-३ क तत्रैव ख तत्रैवं ग छ तत्रैव घ तत्रैवा

च तत्रैव छ तत्रे वै ४ क नास्ति

सिंहिका सरसी-बीजं रेणुका-बीजम् एव च ।

अञ्जनी-बीजकं ख्यातम् अनृतम् अपरं स्मृतम् ।

डकारस्य मया देवि ग्रन्थे वै रुद्रयामले ॥३६॥ ॥ड॥

१ घ बीजका च बीजम् आ-

वायु-बीजम् अनिलं च समीरणं मरुत् तथा ।

समीरं चाशुगं ज्ञेयं वातं श्वसन-बीजकम् ।

ढकारस्य मया ख्यातम् अन्यद् अनृतम् आवदेत् ॥३७॥ ॥द॥

वायु-बीजौ द्वौ ढं यं भैरव-तन्त्रे ॥

आशुग-बीजौ द्वौ णं ढं ॥

१-१ च (व्यत्यासेन) अनिलं वायुबीजं २ क ग घ ङ च समीरण- ३-३ क ख
समीरश्चाशुगं ४-४ च छ अनृतमपरं स्मृतं ५ क नास्ति ६ क ख ग च ठ ध वृं छ ट
७ च छ नास्ति ८-८ क ३८ श्लोकात् परम् ९ क ख ग च छ नास्ति

वाण-बीजं मार्गणं च पत्रिणम् आशुगं तथा ।

णकारस्यानृतम् अन्यद् ग्रन्थे भैरव-तन्त्रके ॥३८॥ ॥ण॥

१ क यत्रिणम् च छ पत्रिणम्

रात्रि-बीजं तमो-बीजं तामसी-बीजम् एव च ।

क्षपा च क्षणदा-बीजम् अन्यद् अनृतम् आवदेत् ।

कुब्जिकासर्वस्वे ग्रन्थे तं-बीजं च मया स्मृतम् ॥३९॥ ॥त॥

१-१ क ख घ ङ तामसी(कं शी) च निशा तमः(क ततः ङ मतः) २ ग वीयाम्

ङ वीयाद् च वीचम् ३ घ तथा च कुब्जिका-

विल-बीजं च विदरं सुषिरं नाग-लोककम् ।

थकारस्य मया ख्यातं तन्त्रे वै कुलिकार्णवे ॥४०॥ ॥थ॥

चक्रि-बीजं व्याल-बीजं सर्पः काकोदरोरगौ ।

भोगि-बीजं भुजङ्गं च भुजङ्गमम् इति स्मृतम् ॥४१॥

१ ग घ ङ व्यालिं २ क भुजगमाम् च भुजगाताम्

ढकारस्य मया ख्यातम् अनृतम् अपरं स्मृतम् ।

स्व-तन्त्रे देव-देवेशि दक्षिणामूर्तिना कृते ॥४२॥ ॥द॥

पुष्प-बीजं प्रसूनं च प्रसूतिः सुप्रजा तथा ।

धकारस्यानृतम् अन्यत् त्रिपुरातिलकं स्मृतम् ॥४३॥ ॥ध॥

१ घ-वर्जम् अन्यत्र प्रसूति २-२ च छ मया ख्यातं सुरेश्वरि

क्षार-बीजं च लवणं सैन्धवं सूकरं वृकम् ।

वाराहम् अनृतम् अन्यन् मया ख्यातं सुरेश्वरि ।

त्रैलोक्य-प्रथिते ग्रन्थे त्रिपुरायाः शिरोमणौ ॥४४॥ ॥न॥

१-१ क ग घ क्षारबीजाति(गं ति) छ क्षीरबीजं च २ ख वृकं ङ च छ तथा

३-३ च छ त्रिपुरातिलके स्मृतं ४-४ च छ नास्ति ५ क घ च ४६ श्लोकम् अत्र
पठन्ति

मत्स्यं च मीन-बीजं च शफरी-बीजम् एव च ।

झष-बीजं मया ख्यातं ग्रन्थे छिन्नाशिरोमणौ ॥४५॥

१ प्राक्पाठः ग दक्षिणाकृतब्रह्मस्थं स्वच्छंदं देवताकृतं ङ दक्षिणाकृतमस्थं सुच्छंदं देवताकृतं

२-२ छ नास्ति । च तन्ने त्रिपुरभैरववे

कूर्म-मीन-पद-व्याप्तौ बीजाणं सदृशं शिवे ।

फकारस्य पकारस्य भेदो नास्ति परस्परम् ।

भाषणोद्धार-विषये लिखने प्रकृतिः पृथक् ॥४६॥ ॥प॥

१-१ ङ छ नास्ति । क घ च ४४ श्लोकात् परम् २ ? क बीजाणं घ बीजाणं

३ घ छ नास्ति

कूर्म-बीजं च कमठं कर्कटौ ऽपि कुलीरकम् ।

कच्छपम् अनृतम् अन्यन् मया ख्यातं च भामिनि ।

शारदापटले ग्रन्थे त्रैलोक्य-प्रथिते शिवे ॥४७॥ ॥फ॥

१-१ च छ नास्ति २ ग घ ङ कमलं ३ क घ ककरो ४-४ च नास्ति

ऊर्मिर् बीचिस् तथा चैव तरङ्गस्य त्रितयं स्मृतम् ।

असत्यम् अपरं ज्ञेयं मया ख्यातं सुरेश्वरि ।

कालिकासर्वस्वे ग्रन्थे ब्रह्मणैव प्रकाशिते ॥४८॥ ॥ब॥

१ क ङ च छ ऊर्मि- घ ऊर्मी- २ ख छ चैव ३ ख-वर्जम् अन्यत्र तरंगात्

४ ग घ ङ ज्ञानं ५-५ घ नास्ति

भद्रिका भास्वती भीमा भकारस्यानृतं परम् ।

तन्त्रे वै मुण्डमालायां मया ख्यातं सुरेश्वरि ॥४९॥ ॥भ॥

१ क ख हि पार्वति(क ती)

दुलि-बीजं शिली-बीजं मण्डूकं दुर्दुरं तथा ।

भेकी-बीजं मया ख्यातम् असत्यम् अपरं स्मृतम् ।

आगमासृतमञ्जर्यां पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥५०॥ ॥म॥

१ ? ख डलिं ग दूलिं घ डुलिं च दलिं २ ख शिलिं ग शिरो घ शिलं

३ ख छ मंडकं ४ क छ ददुरं च ददुरी ५ क भेकिं ख बीकीं ग भीके

६ ख पर्वतीश्वरं ग पार्वतीश्वरं

वायु-बीजं तर्था वाग्मि-वाचालं वैश्य-बीजकम् ।

वीरा शार्णं तथा वापी मया ख्यातं स्व-तन्त्रके ॥५१॥ ॥य॥

१ क वशा ग वणा घ चशा २-२ ? ख च छ वीरबीजं

अग्नी रेफश् च वह्निश् च हुतभुग् हव्यवाहनः ।

रकारस्य मया ख्यातं श्यामा-तन्त्रे सुरेश्वरि ॥५२॥ ॥र॥

तमो-बीजं तथा ध्वान्तं मोहं तिमिरम् एव च ।

लकारस्य मया ख्यातं स्व-तन्त्रे मुनि-निर्मिते ॥५३॥ ॥लं॥

१-१ घ ग्रन्थे भैरवतन्त्रके २ ख ग ङ नास्ति । घ लं

अंभ्र-बीजं च जीमूतम् अम्बुशृङ्गं अवलं घनम् ।

वकारस्य मया ख्यातं तन्त्रे वै वामकेश्वरे १ ।

भू-बीजं धरणी-बीजं वकारं भाषितं मयौ ॥५४॥ ॥र्वं॥

१-१ ङ नास्ति २ क घ अंभ्रं मेघं ३-३ घ स्वतन्त्रे मुनिनिर्मिते । अधिपाठः क ङ च छ ॥व॥ ४-४ घ नास्ति । ग ५३ श्लोकात् परम् ५ ग ङ लकारं ६ घ नास्ति ।

ङ ल व

कल्याणं चैव शर्मापि शं शुभं च चतुष्टयम् ।

शकारस्य मया ख्यातं ग्रन्थे भैरव-तन्त्रके ॥५५॥ ॥श॥

१-१ घ नास्ति २ ख ङ नास्ति । क ग व ३-३ घ नास्ति । ख ६० श्लोकात् परम् तन्त्रे भैरवसंज्ञके

शम्पा-बीजं तडिद्-बीजं विद्युच्च छत्तहृदा रतिः ।

हादिनी-बीजकं चैवम् असत्यम् अपरं स्मृतम् ।

मया ख्यातं सुरेशानि ग्रन्थे वै रुद्रयामले ॥५६॥ ॥र्वं॥

१-१ ख ६० श्लोकात् परम् २ क चंपां ख शयां घ शम्पां ३ ङ ततः च छ तथा ४ ङ च षं

शक्तिः शर्मापि विज्ञेये शरच्च-छङ्गे तैथैव च ।

सकारस्य मया ख्यातं ग्रन्थे छिन्नाशिरोमणौ ॥५७॥ ॥सं॥

१ ख ग घ ङ शक्ति- २-२ ख ६० श्लोकात् परम्

छंवि-बीजं कान्ति-बीजं शोभापि सुषमा तथा ।

आकाशं च हकारस्यानृतम् अन्यन् मया स्मृतम् ।

सिद्धसारस्वते ग्रन्थे नित्यं मान्त्रिकं पूजिते ॥५८॥ ॥ह॥

१-१ ख ६० श्लोकात् परम् २ क ख ग ङ शोभा भा घ सोभा भा ३ क श्रितं ग घ ङ श्रुतं ४ घ छ सिद्धसारस्वते ङ सिद्धसारस्वते ५ क मातृकं ख ग मात्रिकं

देव-बीजं निर्जरं च त्रिदिशं त्रिदिवेशकम् ।

सुर-बीजं च गीर्वाणं लेखम् अमर-बीजकम् ।

क्षकारस्य मया प्रोक्तं कुलचूडामणौ प्रिये ॥५९॥ ॥क्षं॥

१ क विदिशं ख ग त्रिदिवं(ख द्विरुक्तिः) ङ च छ त्रिदशं २ च त्रिदिवेशकं ३ च छ ६० श्लोकात् परम्

वर्णानां देव-देवेशि कोशं प्रोक्तं मया शिवे ।

नाना-मन्त्र-युतं देवि सर्वागम-विनिश्चितम् ॥६०॥

१-१ च छ कोशः प्रोक्तो

इति श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचित उद्धारकोशे

सर्वागम-मन्त्र-सारे सर्व-वर्ण-कोशाख्यानं नाम

पञ्चमः कल्पः १ ॥

१-१ ख नास्ति । घ इति श्रीउद्धारकोशे मात्रिकाकेशो नामाध्यायः २ छ श्रीदक्षिणामूर्तिमुनि°

३ ङ छ °सागरे

द्वयक्षराणां पृथङ् नाम क्रीं प्रीं श्रीं ह्रौः तथा ।

पृथङ् नाम सुरेशानि सकलागम-निश्चितम् ॥१॥

१ सर्वं एवायं कल्पः ख नास्ति । प्राक्पाठः क घ च ओ २ क ग ङ अक्षराणां

३ ग ङ मं क्रीं ४ क हसौ घ हौ छ हसौख

अद्य वक्ष्यामि ते देवि तिस्रो भुवन-देवताः ।

दक्षिणामूर्तिना पूर्वम् ऋषीणां भाषिताः स्वयम् ॥२॥

१-१ च नास्ति

भवानी देव-देवेशि द्वितीया बगला^१मुखी ।

इन्द्राक्ष्य अपि तृतीया च तिस्रो भुवन-देवताः ॥३॥

१ क ग घ भगला^१ २ ग घ सा

आसाम् अहं ते मन्त्राणि वक्ष्यामि शृणु पार्वति ।

यस्य कस्य न वक्तव्यं न वक्तव्यं वरानने ॥४॥

१-१ क (व्यत्यासेन) वक्ष्यामि मन्त्राणि २-२ च यस्मै कस्मै

८०

तत्रादौ भवानी-मन्त्रोद्धारः

उक्तं च मुण्डमाला-तन्त्रे^३—

प्रणवं चैव द्वे पद्मे व्यक्ष-युग्मं परौ पुनैः ।

हरिणाक्षी-द्वयं कूर्चं हरं ठ-द्वय-संयुतम् ॥५॥

१ क छ आदौ च अथ २-२ ग घ ङ च छ नास्ति ३ च मुण्डमालायां ४ क ग

घ ङ पुरा ५ ङ मुतः च मनुः

प्रकाशम्

ओं श्रीं श्रीं ओं ओं ह्रीं श्रीं श्रीं हूं फट् स्वाहा ॥^१

१-१ क नास्ति । ग छ ह्रीं ह्रीं श्रीं २ अधिपाठः ग घ ङ मूलं

८१

अर्थ बगलामुख्याः

उक्तं^३ चाँगमलहर्याम्—तारव^५ चैव मृद्-बीजं द्वयक्षरं समुदाहृतम् ।

मन्त्रं च द्वि-शिरो ज्ञेयं ततः पल्लवम् उद्धरेत् ॥६॥

१ क नास्ति २ क वगलामुखीमन्त्रोद्धारः ग भगलामुख्या ३ क-वर्जम् अन्यत्र नास्ति

४ ग घ ङ च छ आ^० ५ च प्रणवं ६ ङ च छ द्वयक्षरोभगवति बगला^१- च -मुखि देवि ततः पुनः ।

तथापि सर्व-दुष्टानां वाचं मुखं पदं तथा ॥७॥

१ क ग भगला

स्तम्भय-द्विस तथा जिह्वां कीलय-द्विर् बुद्धिं तथा ।

विनाशय-द्वि-वारं च मृत्तिका-बीजकं तथा ।

व्यक्षम् अन्ते पयो ज्ञेयं द्विपञ्चाशाक्षरो मनुः ॥८॥

१ अधिपाठः ग स्तम्भयद्विस्तथा जिह्वां २ क हनुः

(४४) अर्थ मृद्-बीजोद्धारः

उक्तं^३ चै भैरव-तन्त्रे—

मृद्-बीजं मृत्तिका-बीजं मृत्स्ना-बीजं प्रशस्तिका ।

मृत्स्नानृतं परं ज्ञेयं पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥९॥

१ ग ङ तत्र घ तत च छ तथा २ क^० बीजोद्धारणि घ मृद्धिबीजः ३ घ च नास्ति

४ ग घ ङ च छ नास्ति ५ घ नास्ति । क ग भैरवे तन्त्रे

प्रकाशम्

ओं ह्रीं भगवति बगलामुखिं देवि

सर्व-दुष्टानां वाचं मुखं पदं स्तम्भय स्तम्भय

जिह्वां कीलय कीलय बुद्धिं विनाशय विनाशय

ह्रीं ओं स्वाहा ॥^०

१ क ह्रीं ग ङ छ ह्रीं २ क भगलमुखि घ वगलमुखी ३ क ह्रीं ग ङ छ ह्रीं छ स्त्री

४ अधिपाठः ग घ ङ छ मूलं

८२

अथेन्द्राक्ष्याः

उक्तं चै रुद्रयामले—

व्यक्षं कुन्ती-द्वयं देवि कूर्च-युग्मं तथैव च ।

प्रस्थ-बीजं परां पद्मां चर्माणं च ततो ऽभिधर्म ॥१०॥

१ क अथेन्द्राक्षीमंत्रोद्धारः ग अथेन्द्राख्या च अथेन्द्राक्षा २-२ क-वर्जम् अन्यत्र नास्ति

३ ग ङ पञ्च ४ घ भियां च छ भियां

इन्द्राक्षि वज्र-हस्ते ऽन्ते लक्ष्मीं लज्जां च पुष्करम् ।

तीर-युग्मं द्वे रसने त्रासश्च चन्द्रो हरं वनम् ।

इन्द्राक्ष्या देव-देव्याश्च च ङ् अष्टाविंशाक्षरो मनुः ॥११॥

१-१ ग घ ङ (व्यत्यासेन) रसने द्वे

(४५) अथ प्रस्थ-बीजोद्धारः

उक्तं चै शारदापटले—

प्रस्थ-बीजं सानु-बीजं शिखरं पुष्करं तथा ।

म्लौ-बीजोद्धारम् एतद् धि चान्यद् अनृतम् आवदेत् ॥१२॥

१ च नास्ति । ग ङ तत्र घ ततो २ क बीजोद्धारानि ३-३ क-वर्जम्

अन्यत्र नास्ति ४ क ग घ ङ म्लौ

प्रकाशम्

ओं क्रीं क्रीं हूं हूं म्लौं ह्रीं श्रीं

ऐं इन्द्राक्षि वज्र-हस्ते

श्रीं ह्रीं म्लौं हूं हूं क्रीं क्रीं ओं

ऐं फेद स्वाहा ॥

१ घ म्लौ ङ म्लौ २ क घ म्लौ ङ म्लौ ३-३ ग ङ छीं छीं ४-४ ङ (व्यत्यासेन)

स्वाहा फट् । अधिपाठः ग घ ङ म्लौ

तिस्र एता मया ख्याता देवि भुवन-देवताः ।

दक्षिणामूर्तिना भक्त्या संसारे ऽस्मिन् प्रकाशिताः ॥१३॥

८३

[अथ खेचर्याः]

अथाहं देव-देवेशि खेचर्या वच्मि वै मनुम् ।

याम् आश्रित्य लभेद् योगी खेचरीं सिद्धि-दां कलाम् ॥१४॥

उक्तं च विश्वयामले—

गीर्वाणाद् दशमं वर्णं चोद्धरेत् प्रतिलोमतः ।

तमो-बीजं ततो दद्यान् माया-बीजं ततः परम् ॥१५॥

१-१ क-वर्जम् अन्यत्र नास्ति २-२ घ नास्ति (दृष्टि-प्लुतिः)

ततो दद्याच् छरद्-बीजं कूटोऽयं परिकीर्तितः ।

मन्त्रं तुर्य-शिरो ज्ञेयं योगी दद्यात् ततोऽभिधाम् ।

खेचर्यै च ततो दद्याद् अन्ते सौष्मकम् एव चै ॥१६॥

१-१ घ नास्ति (दृष्टि-प्लुतिः) २ च कूपो ३-३ क मायाबीजं ततः स्मृतं ४ ? क

ह्यश्मकं ग घ ह्योश्मकम् च ह्यौश्मकम् छ ह्यौश्मकम् ५ अधिपाठः क ततो

दद्याकरद्वीजं कूपेयं परिकीर्तितः

प्रकाशम्

मं ल ह्रीं सौः खेचर्यै नमः ॥

१-१ क म्लीं ग घ ङ मं (घ म) ल ह र (ङ रं) सौ (घ सौः) । ङ पाठान्तरत्वेन मं ल

म्लीं म्लीं च छ म्लीं सौः (च सौ) २ अधिपाठः ग घ ङ च छ नमः

अथ वक्ष्यामि देवेशि ध्यानान् आगम-निश्चितान् ।

एतासां देवतानां च ग्रहाणां देवै-वन्दितै ॥१७॥

१ ग घ ते देव ङ त देवि २-२ घ नास्ति ३ घ छ चापि च वीरं

तथा सप्त-कुमाराणां ध्यानं तत्रै विनिश्चितम् ।

तथा भेद-विहीनानां शृणु पार्वति तत्त्वतः ॥१८॥

१-१ ग नास्ति २ क ध्यानांस् ३ ङ तत्र- ४ क विनिश्चितान्

इति श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचितं उद्धारकोशे

त्रि-देवी-खेचरीणां कोशाख्यानं नाम

षष्ठः कल्पः ॥

१ घ ङ नास्ति २ ग नास्ति ३ क खेचरसर्वागमतंत्रसारे घ त्रिपुरदेवतादेवीखेचरी-
च मृदेवीखेचराणां छ तिसृदेवीखेचरीणां ४ क कोशाख्यं घ उद्धारकोशो ५ क नास्ति ।

घ ध्यायः ङ पटलः । अधिपाठः क श्रीगणपतिसूर्याभ्यां नमः ॥ घ श्रीगुरवे नमः ॥

अथादौ दश-विद्यानां ध्यानं वक्ष्यामि त्वं शृणु ।

वामकेश्वर-तन्त्रोक्तं त्रिपुरायाः सुरेश्वरि ॥१॥

१ क ख ग तं च छ त

दिव्याम्बराङ्कित-तनुं मिहिराभि-चन्द्र-नेत्राम् ।

सुधांशु-सुकुटां हिम-संनिभाभाम् ॥२॥

१ ग च मिहिराभिं घ मिहरां कराडनेत्रां २ च सुकुटकां छ सुकुटां

३ घ सन्निभं च च सन्निभां

सिंहासनां परशु-खड्ग-धरां भुजाभ्याम् ।

ब्रह्मेन्द्र-विष्णु-नमितां त्रिपुरां भजे ऽहम् ॥३॥

अथ वक्ष्ये श्रियो ध्यानं भाषितं रुद्रयामले ।

मुनि-साधक-गीर्वाण-विप्र-वर्गैः सुपूजिते ॥४॥

लक्ष्मीं पद्मासन-गत-कटिं सूर्य-शीतांशु-नेत्राम् ।

उद्यद्-भास्वत्-कनकै-रुचिं पद्म-शङ्खासि-पाणिम् ॥५॥

१ प्राक्पाठः घ ओं २ क कटी ३ क ख करचं घ करकं च छ करचयं

नाना-मुक्ता-मणि-सुशकलाभूषिताङ्गीं द्वि-बाहुम् ।

नित्यं लोक-त्रितय-फल-दां नौम्य अहं भक्ति-पूर्वम् ॥६॥

१ ? ग नानामुक्तिस्वकलशां घ सकलां छ सुशकलशां च सुकलशां छ सुशविलां

२ क च छ भूषितांगां ख भूषितांगि ३ च छ नित्य-

अथ वक्ष्यामि वाग्देव्या ध्यानं विद्या-प्रदं शिवे ।

तन्त्रमुक्तावलौ ग्रन्थे दुर्लभे त्रि-दिवे ऽपि च ॥७॥

१-१ च त्रिदिवैरपि

वार्णीं पूर्ण-निशाकरोज्ज्वल-मुखीं कर्पूर-कुन्द-प्रभाम् ।

चन्द्रार्धाङ्कित-मस्तकां निज-करैः संबिभ्रतीम् आदरात् ॥८॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं २-२ ख घ संबिभ्रतीं सादरात्

वीणाम् अक्ष-गुणं सुधाढ्य-कलशं विद्यां च तुङ्ग-स्तनीम् ।

दिव्यैर् आभरणैर् विभूषित-तनुं सिंहाधिरूढां भजे ॥९॥

१-१ क विद्याच्च तुरंगस्तनीं ख विद्या च तुंगस्तनी २ घ छ हंसाधिरूढां (छ ंढा)

३ क ग घ भजेत्

अथ वक्ष्यामि ताराया ध्यानं भैरव-तन्त्रके ।

देव्या भेद-विहीनाया मुनि-साधक-पूजिते ॥१०॥

देवीं पद्मगं-भूषितां हिम-रुचिं शीतांशु-शङ्ख-प्रभाम् ।

मुक्ता-रत्न-परीत-कण्ठ-बलयां रक्ताम्बरां विभ्रतीम् ॥११॥

१ ख पत्रां ग पत्रगां छ पत्रागं २ ख भूषितं च भूषणं छ भूषणां

शूलाब्जासि-गदा-धरां सुर-गणैर् वैकुण्ठ-मुख्यैः स्तुताम् ।

नित्यं लोक-त्रयैक-रक्षण-परां तारां त्रि-नेत्रां भजे ॥१२॥

१ घ भजेत्

अथाहं भुवनेश्वर्या ध्यानं वक्ष्यामि तर्चं कृणु ।

साधकेष्ट-प्रदे ग्रन्थे निःस्मृतं रुद्रयामले ॥१३॥

१ क तं २ क ग निःसृतं ख निःसृते घ निःसृते

उद्यद्-भानु-सहस्र-संनिभ-मुखीं पीन-स्तनीं पद्म-गाम् ।

दोभिर् अङ्कुश-पाश-पुस्तक-जयान् संविभ्रतीं सादरात् ॥१४॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ च पद्मनी ३ ? क ख छ च जयात् घ जयां

४ क ग संविभ्रति ख ँति च ती ५ क छ सादरं ग मादरं

ब्रह्म-विष्णु-महेश्वरेन्द्र-मुनिभिर् नित्यं स्तुतां वन्दनैः ।

स्तोत्राद्यैर् भुवनेश्वरीं त्रि-नयनां हृत्-पङ्कजे ऽहं भजे ॥१५॥

१ क ख घ छ ब्रह्मां छ ब्रह्मो २ छ पेंद्रं

अथ वक्ष्यामि मातङ्ग-या ध्यानं पर्वत-नन्दिनि ।

कुब्जिकासर्वस्वे ग्रन्थे ममाप्य अत्यन्त-दुर्लभे ॥१६॥

१ घ छ तत्रे

चन्द्रार्धाङ्कित-शेखरां त्रि-नयनां कोटीन्दु-सूर्य-प्रभाम् ।

नाना-रत्न-सहस्र-बद्ध-रसनां प्रेतासने संस्थिताम् ॥१७॥

१ प्राक्पाठः ख ओ २ क ग छ ंर्धाङ्कितं ३ ग नानावद्धसहस्रचंद्ररशनां छ च रशनां

शङ्खं तोमर-पट्टिसाब्ज-युगलां दोभिर् वहन्तीं मुदा ।

ध्याये ऽहं हृदये सदा भगवतीं मातङ्गिनीं हारिणीम् ॥१८॥

१ क ंपट्टिसाचं ख ंपटीसौगिजं ग घ ंपदसब्जिं २ क युगमं ग युगलान्

३ ग सदा घ मुदा ४ क ग घ हारणीं

अथ वक्ष्ये महेशानि शारिका-ध्यानम् उत्तमम् ।

आगमामृतमञ्जर्या निःस्मृतं दुर्लभं जनैः ॥१९॥

१ ङ निस्मृतं अन्यत्र निःसृतं

श्री-शङ्ख-चक्र-मुसलाम्बुजै-युग्म-हस्ताम् ।

नागेन्द्र-हार-वलयाङ्कित-कण्ठ-मालाम् ॥२०॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं २ ख श्रीं ३ क च 'मुसलांबुजं' ख 'मुसलांबुजं' ग 'मुसलांबुजं'
ङ 'मुसलांबुजं' ४ च 'वालां'

सिन्दूर-कुङ्कुम-सहस्र-मरीचि-दीप्तिम् ।

श्रीशारिकां त्रि-नयनां हृदये स्मरामि ॥२१॥

१ ख 'सां' घ 'प्री' च 'प्ति'

अथ वक्ष्यामि देवेशि राज्ञी-ध्यानम् अनुत्तमम् ।

वामकेश्वर-तन्त्रोक्तं पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥२२॥

१ ङ उत्तमम्

शीतांशु-वालार्क-कृशानु-नेत्राम् ।

चतुर-भुजाम् एण-स्वर्ग-आसन-स्थाम् ॥२३॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं २ क शीतांशुभ्रशुभालकं कृशां ख शीतांशुभ्रशुवां ग 'कृषाणं'
ङ 'कृशानुं' ३ क त्रिनेत्रां ख नेत्रो

शङ्खाब्ज-शूलसि-धरां महेशीम् ।

राज्ञीं भजे ऽहं तुहिनाद्रि-रूपाम् ॥२४॥

१ ख घ 'शूलसिधरां' छ 'शूलाधिधरां' २ ख महेशि ङ महेशी ३ क ग च राजी
घ राज्ञी

अथ वक्ष्यामि भेडार्या ध्यानम् इच्छां-फल-प्रदम् ।

निःस्मृतम् आगमोद्द्योते मया विरचिते स्वयम् ॥२५॥

१ क ङ भीडार्या २ क घ इक्ष्यां ३ क निःसृतम् ख घ निस्त्य ग निस्मृतम्
ङ निःसृतस्या- ४ क आगमंद्योते ख अगममेकल्पे घ अगममंकल्पे ङ गमोद्योते

उद्यच्छीतांशु-रश्मि-द्युति-चय-सदृशीम् ।

कुल-पद्मोपविष्टां वीणा-नागेन्द्र-शङ्खाम् ॥२६॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं

युध-परशु-धरां दोर्भिर् इज्यैश्च चतुर्भिः ।

मुक्ता-हारांशु-नाना-मणि-युत-हृदयाम् ॥२७॥

१ क ग घ छ 'धरा' २ क इज्यैश्च ख इज्यैश्च घ इडे ३ ख घ 'हारांशु'

सीधुं-पात्रं वहन्ती वन्दे भेडा-भवानीम् ।

प्रहसितं-वदनां साधकेष्ट-प्रदात्रीम् ॥२८॥

१ क ग घ ङ सिधुं ख शिधुं च छ शीधुं २ ख वदंति च वदंती ३ क ङ भीष्ठां च भेडां
४ क ग प्रहसितं घ प्रहसति ५ क सादकोष्ठं ख शापकेष्ठं ग कापकेष्ठं

अथ वक्ष्यामि देवेशि ज्वालामुख्या अनुत्तमम् ।

ध्यानं मया विरचिते ग्रन्थे ज्वालाशिरोमणौ ॥२९॥

१ क ख च ज्वालामुख्याम्

ज्वाला-परीतास्यै-शिरोरूपां तां सरोज-शङ्खासि-गदा-धरां च ।

सिंहासनं स्थापित-पाद-युग्मां ज्वालामुखीं सु-हृदयै स्मरामि ॥३०॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ क 'परीतासि' च 'परीतस्य' ३ क ग च छ 'सरो'

४ ख 'संख्यासि' घ 'संखासि' च 'शंखासि' छ 'शंखस्य' ५ ख ग 'धरं'

६ ग ङ सिंहासन- ७ क ङ 'पद्मां' छ 'पाणियुग्मां' ८ क सुहृदयं ग हृदये

घ सहृदये ङ सदृदये च छ मदृदये

अथाहं भद्रकाल्याश्च च ध्यानं वक्ष्यामि निःस्मृतम् ।

स्वयं मया विरचिते तन्त्रे वै वामकेश्वरे ॥३१॥

१ क च छ ते २-२ ग नास्ति ३ क निःसृतं ङ निःसृतं

४ अतः परम् आवसानं छ नास्ति

मुण्डं विश्वस्य कर्तुः कर-कमल-तले धारयन्ती हसन्तीम् ।

नाहं तृप्ता वदन्ती सकल-जन-चर्यं भक्षयन्ती सदैव ॥३२॥

१-१ ग नास्ति । प्राक्पाठः ख घ ओ २ ङ (पठान्तरम्) विश्वस्य द्विः ३ क च धारयन्ती

ख धारयन्ति ४ ख सहन्ति ङ च हसन्ती ५ ख वदन्ती च वदन्ती ६-६ ग ङ 'जनभिदं'

७ ङ च भक्षयन्ती

श्यामां विष्णुं गिरीशम् अरि-कुल-मथुनं दोर्भिर ईड्यैर धृतासिम् ।

ध्यायेऽहं भद्रकालीं नव-जल-विषदां प्रेत-मध्यासन-स्थाम् ॥३३॥

१ ? क च ईज्यै ख ईशैर् ग ईज्यैर् घ ईहै ङ रावा २ ख धृतास्यं ग धृतास्यां घ धृतास्यं

ङ हयन्ती च धृतासि ३ ङ प्रहसिनवजलदनिभां च 'दपिभां'

तुरी-ध्यानम् अहं वक्ष्ये निःस्मृतम् आगमामृते ।

अस्मिन् चराचरे ख्याते ब्रह्मणैव प्रकाशिते ॥३४॥

१ घ च निःसृतम् २ क ङ ब्रह्मणा वै

नाना-रत्न-निबद्ध-चन्द्र-शकलां मौलौ जटाभिर वृते ।

पाशाभोज-धरां हिमांशु-धवलां दोर्भ्यां द्वि-बाहुं शिवाम् ॥३५॥

सूर्येन्द्र-अग्नि-विलोचनां सित-मुखीं प्रेतासने संस्थिताम् ।

ब्रह्मा-विष्णु-महेश्वरैश्च च नमितां देवीं भजेऽहं तुरीम् ॥३६॥

१ ग ङ स्मितं २ ङ 'पद्मं' ३ अधिपाठः ङ इत्युद्धारकोशे षष्ठः कल्पः ६

अथादौ^१ छिन्नमस्ताया ध्यानं वक्ष्यामि निःस्मृतम् ।

स्व-कृत^२ त्रिपुरायाश् च ग्रन्थे देवि शिरोमणौ ॥३७॥

१ क च अथाहं ख तथादौ २ क ख छ च निःसृतं ३ ख ग सुकृतं च स्वकृतं

ऐणाङ्गांशु-परीत-भाल-फलकां बालार्क-कोटि-प्रभाम् ।

ज्वाला-बद्ध^३-महार्घ-रत्न-निचयां कन्दर्प-दर्पोज्ज्वलाम् ॥३८॥

१ प्राक्पाठः ख व ओ २ घ 'मध्य'

शूलास्य-अङ्कुश-पाश-वेणु-मुसलाम्भोजान् भयान् विभ्रतीम् ।

भैक्तेष्टां छिन्नमस्तकां भगवतीं ध्याये हृद्-अब्जे सदा ॥३९॥

१ क सुसुं ख मुशुलाम्भोजान् ग भोज्या घ मुशलाम्भोजान् छ भोज्या च मुशलाम्भोजान्

२-२ छ भक्तैः पूजितपादपद्मयुगलां श्रीछिन्नमस्तकां भजे

दक्षिणाकालिकायाश् च ध्यानं वक्ष्यामि निःस्मृतम् ।

ग्रन्थे कालीरहस्ये ऽस्मिन् पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥४०॥

१ क छ निःसृतम् २ क ग च काले

ब्रह्मा-विष्णु-शिवास्थि-मुण्डै-रसनां ताम्बूल-रक्ताधराम् ।

वर्षा-मेघ-निभां त्रिशूल-मुसलौ पद्मासि-पाशाङ्कुशान् ॥४१॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ छ 'पेद्र' ३ ख ग घ 'मंड' ४ ख ग छ रशनां

५ क ख घ मुसलौ ग मखला छ मुसले च मुशलौ ६ क शां

शङ्खं साहियुगं धृतं दक्ष-भुजां प्रेतासने संस्थिताम् ।

देवीं दक्षिणाकालिकां भगवतीं रक्ताम्बरां तां स्मरे ॥४२॥

१ क शंखां २ क साहियुगां ख घ साहियुगं ३ घ धृतो छ वरं ४ क भुजा

छ भुजैः ५-५ छ संबिभ्रतीं प्रेतगां ६ घ स्मरेत्

अथ वक्ष्यामि श्यामाया ध्यानं पर्वत-नन्दिनि ।

श्यामा-तन्त्रे मया ख्यातं सकलागम-सागरे ॥४३॥

त्रैलोक्य-पूजित-पदाम्बुह-द्वयां ताम् ।

कृष्णाम्बुभृत्-सदृश-रूप-धरां त्रिनेत्राम् ॥४४॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ ख वृणां वृभृत्

शूलासि-शङ्ख-महतीं स्व-भुजैर् वहन्तीम् ।

श्यामां भजे शव-शरीर-कृतासन-स्थाम् ॥४५॥

१ ख त्यं ग खं घ सं छ च २ घ वहति छ च ती ३ क च स्मरे

अथाहं कालरात्र्यास् ते ध्यानं वक्ष्यामि निःस्मृतम् ।

मया विरचिते देवि तन्त्रे वै वामकेश्वरे ॥४६॥

१ क ग ङ निःसृतं २ ख घ ग्रंथे

शूलाब्ज-पाशाङ्कुश-पैत्र-हस्ता^१ चैतुर-भुजां धूम-निर्भा^२ त्रि-नेत्राम् ।

सिंहासन-स्थां घृत-पीत-वस्त्रा^३ ध्याये महेशीं हृदि कालरात्रीम् ॥४७॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २-२ क च (व्यत्यासेन) ^१हस्तपद्मां ३-३ घ नास्ति

(दृष्टि-प्लुतिः) ४ ख धूमनिर्भां ङ सूर्यनिधां च धूमनिमां

नानाभरण-संयुक्ते देवि वक्ष्यामि त्वं शृणु ।

श्रीवज्रयोगिनी-ध्यानं निःस्मृतं^१ कुलिकार्णवे^२ ॥४८॥

१ क घ ङ निःसृतं २ ङ कालिकार्णवे च कलकार्णवे

इन्द्र-अग्नि-सूर्य-नयनां पाशाङ्कुश-धरां शिवाम् ।

द्वि-भुजां सिंहम् अध्यस्थां भजे ऽहं वज्रयोगिनीम् ॥४९॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ ग इन्द्राग्निं ३ घ शुभां

अथ वक्ष्यामि वाराह्या ध्यानं तन्त्र-विनिश्चितम् ।

यथाभीष्ट-प्रदं देवि कुलचूडामणौ प्रिये ॥५०॥

१ ग घ ङ च तत्र

चन्द्रार्ध-चूडां द्वि-भुजां भुजाभ्यां शूलाङ्कुशौ श्याम-मुखीं वहन्तीम् ।

सूर्याग्नि-चन्द्री-कृत-दृष्टि-पातां^१ ध्याये हृद्-अब्जे विमलां वराहीम् ॥५१॥

१-१ ङ नेत्रपद्मां २ क ङ विमला ३ क वराही ग वहतीं

अथ वक्ष्यामि देवेशि शारदा-ध्यानम् उत्तमम् ।

शारदापटले ग्रन्थे रचिते ऽपि मया स्वयम् ॥५२॥

षेड्-भुजां त्रि-नयनां स्मिताननां शाण्डिल्यर्षि-स्तुतै-पाद-पङ्कजाम् ।

पर्वतै^१ स्थितवतीं घृत-शूलां शारदां भगवतीं हृदि ध्याये^२ ॥५३॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ ख ग शाण्डिल्येनस्तुतं घ शाण्डिल्येनस्तुतिं च शाण्डिल्यर्षिनुतं

३ ग घ पर्वत- ङ च पर्व- ४ क घ स्थितवती ५ ख सरदा ग शारदा । च द्विरुक्तिः

६ घ ध्यायेत्

अथ वक्ष्यामि देवेशि त्वं शृणु ध्यानम् उत्तमम् ।

कामेश्वर्यास त्रिपुरायाः सर्वस्वे तन्त्रकोत्तमे ॥५४॥

१-१ ङ (व्यत्यासेन) शृणु त्वं

त्रि-लोचनां सूर्य-सहस्र-शोभां सिंहासन-स्थां द्वि-भुजां घृतासिम् ।

पीताम्बरां विष्णु-महेश-सेव्यां कामेश्वरीं तां हृदये स्मरामि ॥५५॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ

अथ वक्ष्यामि गौर्यास ते ध्यानं भैरव-तन्त्रके ।

ग्रन्थे मया विरचिते पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥५६॥

गौराङ्गी^१ धृत-पङ्कजां त्रि-नयनां श्वेताम्बरां सिंह-गाम् ।

चन्द्रोद्भासित-शेखरां स्मित-मुखीं दोभ्यां वहन्तीं गदाम् ॥५७॥

१ प्राक्पाठः घ ओं २ घ च गौराङ्गी ३ क मुखी ४ घ च वहती

विष्णु-इन्द्रांशुज-योनि-शंभु-त्रिदशैः संपूजितां त्रि-द्वयाम् ।

गौरीं मानस-पङ्कजां भगवतीं भक्तेष्ट-दां तां भजे ॥५८॥

१ क विस्वद्रां ख वन्दिद्रां ग विष्ण्वेद्रां घ विस्लिद्रां च किल्विद्रां २ क द्वयीं
ख द्वयं ३ क घ च गौरी ४ क छ च पंकजे ग पंकजे ५ क घ भगवती
६ घ भजेत्

अथाहम् अक्षपूर्णाया ध्यानं वक्ष्यामि त्वं शृणु ।

निःस्मृतं भैरवे तन्त्रे मया देवि प्रकाशिते ॥५९॥

१ क घ तं २ ख निःसृतं घ छ निःसृतं अन्यत्र निःसृतं ३ क ग भैरवी-

चन्द्रार्ध-मौलिं द्वि-भुजां त्रि-नेत्रां शूलक्ष-माले द्वि-भुजैर वहन्तीम् ।

एणासन-स्थां भुजगोपवीतां ताम् अक्षपूर्णां हृदये स्मरामि ॥६०॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं

कुलवागीश्वरी-ध्यानं वक्ष्यामि त्वं शृणु प्रिये ।

आगमाश्रुतमङ्ग्यां दुर्लभायां ममापि च ॥६१॥

त्रिशूलसि-धरां दोभ्यां रक्तास्यां वह्नि-संनिभाम् ।

न्य-अक्षां सिंहासन-गतां कुलवागीश्वरीं भजे ॥६२॥

१ प्राक्पाठः घ ओं २ ख घ त्रिशूलस्थ ३ ख संनिभा च प्रभां ४ घ भजेत्

अथ वक्ष्ये गणेशस्य ध्यानं गीर्वाण-पूजिते ।

आगमार्णवपीपूषे दुर्लभे भुवने ऽम्बिके ॥६३॥

१ क ख गीर्वाणं ग घ गीर्वाणं २ क आगमार्णवपीपूषे ख आमार्णवं च पीपूषे

द्वि-चतुर्दश-वर्ण-भू-चित्तं मुसलाम्भोज-धरम् अद्भु-उपवीतम् ।

द्वि-मृगाधिप-गामिनं त्रि-नेत्रं शिव-पुत्रं द्वि-रदानं भजे ऽहम् ॥६४॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं २ ? घ वर्णविभूषितं ३ क गंसुसलांभोजं ख सुसलांभोजं
ग सुसलांभोजं घ मुशं छ गंसुसलांभोजं च गंसुसलांभोजं ४ क धरां छ धरो
५ ? क अहोपवीतं ख घ अहोपीतं छ रगोपवीतं च अहोपवीतं ६ च मृगाधिपवाहनं
७ ख पुत्रं च पुतं ८ क रदानं ख वरदानं

अथ ध्यानं कुमारस्य वक्ष्यामि शृणु पार्वति ।

निःस्मृतम् आगमोद्घोते मया विरचिते शिवे ॥६५॥

१ क ख ङ च निःसृतम् ग घ निःसृतम् २ क च आगमोद्योते ख अगमोद्योत
ग घ आगमोद्योते(घ^१त) ३ ङ च स्वयं

हिमाद्रि-श्वेतं द्वि-भुजं भुजङ्गैः परीत-गात्रं शिखि-विष्टर-स्थम् ।

नागेन्द्र-कन्या-प्रिय-पुत्रम् आद्यं हृदि स्मरे ऽभीष्ट-प्रदं कुमारम् ॥६६॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं २ ग घ हेमा^१ ङ हिमाद्रिगौरं ३ ख घ नगेन्द्र^१

हैहयस्य^१ ब्रवीम्य^१ एवं^१ ध्यानं तव कुतूहलात् ।

यथाभीष्ट-प्रदं नृणाम् उडुमार-विनिश्चितम् ॥६७॥

१ क हैहयस्य ख मस्य घ हैयग्रीवस्य २ क च अहं ३ क यथाभि^१ ख घ यथाभिष्ट^१

सहस्र-भुज-मण्डली-जिततमीचरेशाधिपम् ? ।

हिमांशु-सहशाननं धृत-सहस्र-तूणीरकम् ॥६८॥

सिताम्बर-धरं सदा तुरग-राज-मध्य-स्थितम् ।

स्मरामि भुवनाधिपं हृदि तु कार्तवीर्यार्जुनम् ॥६९॥

अथ वक्ष्यामि देवेशि ध्यानं तस्य विनिःस्मृतम् ।

मृत्युंजयस्य देवस्य ग्रन्थे कुब्जाशिरोमणौ ॥७०॥

१ क च निःसृतं घ निश्चितं

चन्द्रोद्भासित-सूर्ध्वजं सुर-पतिं पीयूष-पात्रं वहन् ।

हस्ताब्जेन सुधांशु-कोटि-विमलं हैस्यस्य^१ पङ्केरुहम् ॥७१॥

१ प्राक्पाठः घ ओं २-२ ङ चंद्राप्रताम्लावितम् ३ क च हास्यास्य ग हासस्य

सूर्याग्नीन्दु-विलोचनं कर-तलैः पाशाक्ष-सूत्राङ्कुशा- ।

-म्भोजान् बिभ्रतम् अक्षयं पशु-पतिं मृत्युंजयं तं स्मरे ॥७२॥

१ ख करतले २ क स्मरेत्

सुग्रीवस्याथ वक्ष्ये ऽहं ध्यानं पर्वत-नन्दिनि ।

कुलचूडामणौ ग्रन्थे निर्मिते मन्त्र-सागरे ॥७३॥

१ क च निःसृतं घ निर्मितं

बालं षोडश-हायनं कपि-पतिं वैद्वि-प्रभा-भास्वरम् ।

दोर्भिर् वृक्ष-गदा-धनुः-शर-चयान् संविभ्रतं सादरात् ॥७४॥

१ प्राक्पाठः घ ओं २-२ ख नास्ति (दृष्टि-प्लुतिः)

वैन्द्यं^१ देव-स्वरूपिणं^१ रघु-पतिं चाराधयन्तम्^१ मुदा^१ ।

ध्याये ऽहं भगवन्तम् अर्क-तनयं सुग्रीवदेवं हृदि ॥७५॥

१ १ ङ सीतामार्गणसक्रवानखलैराराध्यमानं भजे काकुत्स्थं भजमानमर्कजनयं २,३ ग नास्ति
२,३,४ ख नास्ति (दृष्टि-प्लुतिः) ५ ग घ चाधारयंतं ६ घ सुग्रीवं

अथाहं ते हनुमतो ध्यानं वक्ष्यामि निःस्मृतम् ।

कुलचूडामणौ ग्रन्थे पर्वतेश्वर-नन्दिनि ॥७६॥

१ क ङ च निःसृतं ख ग घ विस्मृतं

रामेष्ट-मित्रं जगद्-एकै-वीरं लवङ्ग-राजेन्द्र-कृत-प्रणामम् ।

सुमेरु-शृङ्गाभम् अचिन्त्यम् आद्यं हृदि स्मरे ऽहं हनुमन्तम् ईड्यम् ॥७७॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ ख गदेकं ग रजगदेकं ङ जगदेव ३ ग ईद्यं घ ईड्यं

अथ ते भैरवस्याहं ध्यानं वक्ष्यामि पार्वति ।

निःस्मृतं भैरवे तन्त्रे यथाभीष्ट-फल-प्रदम् ॥७८॥

१ क च निःसृतं ख ग ङ निस्मृतं घ निस्मृतं २ क ग भैरवी- ३ ख यथाभिष्टं

कपाल-हस्तं भुजगोपवीतं कृष्ण-ऊर्वि दण्ड-धरं त्रि-नेत्रम् ।

अचिन्त्यम् आद्यं मधु-पान-सक्तं हृदि स्मरे भैरवम् इष्ट-दं तम् ॥७९॥

१ प्राक्पाठः घ ओ २ क भजे घ स्मरेद

अथ वक्ष्यामि सूर्यस्य ध्यानं तन्त्र-विनिश्चितम् ।

त्रिपुरासर्वस्वे ग्रन्थे दक्षिणामूर्तिना कृते ॥८०॥

१ ख ग ङ च तत्र

प्रत्यक्ष-देवं विषदं सहस्रै-मरीचिभिः शोभित-भूमि-देशम् ।

सप्ताश्व-गं सद्ध्वजै-हस्तम् आद्यं देवं भजे ऽहं मिहिरं हृद्-अब्जे ॥८१॥

१ प्राक्पाठः घ ओ २ ख राहसं घ सहस्रैर् च सहस्रं ३ ? क ध्वजं ख सद्गुजं

ग दध्वजं घ सद्धं ४ क सहस्रम् घ ङ सहस्रम् ५ क मिहदं घ मिहिरं ङ मिहिरं

६ अधिपाठः ख सु

अथ वक्ष्यामि सौम्यस्य ध्यानं भैरव-तन्त्रके ।

यथाभीष्ट-प्रदं सत्यं सुरासुर-नमस्कृतं ॥८२॥

१ ग ङ सोमस्य २ ख घ यथाभिष्टं च यथाभीष्टफलं ३ च नास्ति

४ ग च नमस्कृतं

सोमात्म-जं हंस-गतं द्वि-बाहुं शङ्खेन्दु-रूपं ह्यं असि-पाश-हस्तम् ।

दया-निधिं भूषणै-भूषिताङ्गं बुधं स्मरे मानस-पङ्कजे ऽहम् ॥८३॥

१ प्राक्पाठः घ ओ २ ग सोमात्मजमिति ३-३ ग नास्ति ४ ख घ हस्तगतं

च हंसगतिं ५ क च नास्ति ६ ङ पाणिम् ७ ख भूषिते ८ ख स्मरेन्

९ अधिपाठः ख बु

अथ वक्ष्यामि शुक्रस्य ध्यानं तन्त्र-विनिश्चितम् ।

कुब्जिकासर्वस्वे ग्रन्थे ब्रह्मणैव प्रकाशितं ॥८४॥

१-१ च ८७ श्लोकात् परम् २ ख ग घ ङ च तत्र ३-३ घ कुब्जिकापि च सर्वस्वे

४ क घ प्रकाशितं ख ० तो

संतस-काञ्चन-निभं द्वि-भुजं दयालुं पीताम्बरं धृत-सरोरुह-द्वन्द्व-शूलम् ।

क्रौंचासनं च सुरै-सेवित-पाद-पद्मं शुक्रं स्मरे द्वि-जयनं हृदयाम्बुजं ऽहम् ॥८५॥

१-१ च ८४ श्लोकेन सह ८७ श्लोकात् परम् । प्राक्पाठः ख घ ओ २-२ ग इत्यादि
३ क शिरो घ सशे च सरी ४ क शुक्रौ ख शूलं ५ क चासनं छ क्रौंचासनं
६-६ क सुरं ख च शुरं छ हसुरं च असुरं ७ क च त्रि ८ क हृदयं बुजे
ख हृदयं कुजे घ हृदयं बुजे छ हृदयं कजे

अथ वक्ष्यामि जीवस्य शृणु पार्वति तत्त्वतः ।

ध्यानं भैरव-तन्त्रोक्तं सकलार्थ-प्रदं नृणाम् ॥८६॥

तेजो-मयं शक्ति-त्रिशूल-हस्तं सुरेन्द्र-ज्येष्ठ-स्तुत-पाद-पद्मम् ।

मेधा-निधिं मत्स्य-गतं ? द्वि-बाहुं गुरुं स्मरे मानस-पङ्कजे ऽहम् ॥८७॥

१-१ ग शक्तिमित्यादि २ ख घ पंकजा (घ जं) ३ ख नीधिं च निधिर्
अन्यत्र निधि- ४ क छ च स्मरेत्सदा ५ अधिपाठः ख जी

अथ वक्ष्यामि चन्द्रस्य ध्यानं देवि शृणु प्रिये ।

निःस्मृतम् आगमोद्घोते नाना-ध्यान-सरित्पतौ ॥८८॥

१ ख निस्मृतम् ग निस्मृताम् घ निस्मृताम् २ क च आगमोद्घोते ख ग घ आगमोद्घोते
छ चागमोद्घोते

शैङ्ख-प्रभम् एण-प्रियं शैशाङ्कम् ईशान-मौलि-स्थितम् ईर्द्ध्य-रूपम् ।

तमी-पतिम् अम्बुज-युग्म-हस्तं ध्याये हृद्-अब्जे शशिनं ग्रहेशम् ॥८९॥

१ प्राक्पाठः घ ओ २ ख मेणप्रिये ग पेणप्रियं ३-३ ग इत्यादि ४ ख ईर्द्ध्यं घ ईर्द्ध्यं
५ घ तमापति ६ ख घ नीरजं ७ क ग्रहेशं ख गृहेशं घ ग्रहेशं
८ अधिपाठः ख चं

अथ वक्ष्यामि भौमस्य ध्यानं तन्त्र-विनिश्चितम् ।

आगमामृतमञ्जया शृणुष्वैक-मनाः प्रिये ॥९०॥

१ छ देवेशि २ क ख ग छ च तत्र ३-३ छ भौमस्यैकमनाः शृणु
४ ख घ मनः ग मनः

प्रतप्त-गाङ्गेय-निभं ग्रहेशं सिंहासन-स्थं कमलासि-हस्तम् ।

सुरासुरैः पूजित-पाद-पद्मं भौमं दयालुं हृदये स्मरामि ॥९१॥

१ प्राक्पाठः घ ओ २ ख ग गृहेशं ३ ख स्थां ४ क छ युग्मं ५ क घ दयालं
६ अधिपाठः ख भौ

अथ वक्ष्ये शनैर् ध्यानं यथाभीष्ट-फल-प्रदम् ।

निःस्मृतं च महेशानि शुभ-दम् आगमामृतं ॥९२॥

१ क च शनैर् घ शने २ ख यथाभिष्टं ३ क ख ङ च निःसृतं ग निःसृतं घ निःसृतं
४-४ घ शुभदमालयाद्युते ङ शुभदं चागमाद्युते च शुभदसृतसागरे

नीलाञ्जनाभं मिहिरेष्ट-पुत्रं ग्रहेश्वरं पाश-भुजङ्ग-पाणिम् ।

सुरासुराणां भय-दं द्वि-बाहुं स्मरे शनिं मानस-पङ्कजे ऽहम् ॥९३॥

१-१ ग नीलाञ्जनाभमित्यादि । प्राक्पाठः ख घ ओ २ घ मानं ३-३ ङ (व्यत्यासेन)
शनिं स्मरे ४ ख नामसु ५ अधिपाठः ख श

अथाहं सैहिकेयस्य ध्यानं वक्ष्यामि त्वं शृणु ।

निःस्मृतं फल-दं नृणां तन्त्रे वै वामकेश्वरे ॥९४॥

१ घ अथ २ क च सैहिकेयस्य ख सौहिकीयस्य घ सैहिकेयस्य ३ क तं
४ क ङ च निःसृतं ख घ निःसृतं ग निःसृतं

शीतांशु-मित्रान्तकम् ईड्यै-रूपं घोरं च वैडूर्य-निभं द्वि-बाहुम् ।

त्रैलोक्य-रक्षा-परम् इष्ट-दं च राहुं ग्रहेन्द्रं हृदये भजे ऽहम् ॥९५॥

१ प्राक्पाठः घ ओ २ घ ईड्यं ३ क ग चोरं च घोरं ४ घ बाहुं ५ क घ रक्ष्यां
६ ङ प्रदम् ७ घ राहुं ८-८ ग ङ स्मरामि ९ अधिपाठः ख रा

अथ वक्ष्यामि केतोश् च ध्यानम् आगम-निश्चितम् ।

निःस्मृतं आगमोद्द्योते ग्रन्थे वै मन्त्र-सागरे ॥९६॥

१ ख विनिश्चितं २ क ख ङ च निःसृतं ग निःसृतम् घ निःसृतम्
३ ख ग घ आगमद्योते ४ ङ तंत्रं

लाङ्गूल-युक्तं भय-दं जनानां कृष्णाम्बुसृत्-संनिभम् एक-वीरम् ।

कृष्णाम्बरं शक्ति-त्रिशूल-हस्तं केतुं भजे मानस-पङ्कजे ऽहम् ॥९७॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ अधिपाठः ख के

अथ वक्ष्यामि देवेशि भवानी-ध्यानम् उत्तमम् ।

कुलचूडामणौ ग्रन्थे निःस्मृतं भुवनेश्वरि ॥९८॥

१ क ङ च निःसृतं ख घ निःसृतं ग निःसृतं

अरि-शङ्ख-कृपाण-खेट-वाणान् स्व-धनुः शूलक-तर्जनीं दधानाम् ।

भय-दां महिषोत्तमाङ्ग-संस्थां नव-दूर्वा-सदृशीं भजे भवानीम् ॥९९॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ ख अरीशंखं ३ घ वाणां ङ च वाणान् ४ क ग ङ
सुधनुः ख स्वधनु च स्वधनः ५ ग च दधानं ६ क भयदां ग भवतां ७ क दूर्वासदृशीं

ख दूर्वासदृशीं ग दूर्वासदृशीं घ दूर्गासदृशीं

अथाहं बगलामुख्या ध्यानं वक्ष्यामि निःस्मृतम् ।

आगमामृतमञ्जर्यां सुरासुर-नमस्कृते ॥१००॥

१ ग भगला° २ ग-वर्जम् अन्यत्र निःसृतं ग निस्सृतं

नाना-रत्न-निबद्ध-रम्यै-मुकुटैः पीताम्बरां भाग्य-दाम् ।

धर्माद्-अग्नि-शशाङ्क-रश्मि-नयनां सिंहासन-स्थां शिवाम् ॥१०१॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ ख ग °रस्य° ३ क नास्ति । च °रसनां ४ ख °दं

५ क घ धर्माद्-ख धर्माद्-६ ख °रश्मि°

सद्-गाङ्गेय-निभां महार्घ-मणिभिर् उद्भासिताङ्गीं सदा ।

देवीं श्री-बगलांमुखीं हृदि भजे भक्तेष्ट-दां मुक्ति-दाम् ॥१०२॥

१ क सङ्गागेयनिभां ख सच्चंजीयनीभां ग सश्वंजीयनिभां घ यच्चंजीयनिभां ङ पाठान्तरम्

सश्वंजीशरतां च सङ्गागेय- २ ख घ महर्घं ग महार्घं ३ ख °सितांगिं घ °सितांगी°

४ क देवी च देवे ५ ग श्रीभगलां ६ क भक्तेष्टिरा ख भक्तप्रदां घ भक्तेष्टिदां

७ क ङ च मुक्ति°

अथ वक्ष्ये शृणोषि त्वम् इन्द्राक्षी-ध्यानम् उत्तमम् ।

निःस्मृतं जगद्-ईशानि ग्रन्थे वै रुद्रयामले ॥१०३॥

१ ख इन्द्राक्षी° ग ङ इन्द्राक्षी° च इन्द्राक्ष्या २ क घ ङ निःसृतं ख च निःसृतं ग निःस्मृतं

३ क ख घ च °एशानि

मालास्य-अङ्गुशै-पद्म-युग्मक-धरां सौहृद-नेत्रां शिवाम् ।

मत्तैरावण-पृष्ठ-गां शशि-मुखीं त्रैलोक्य-रक्षा-पराम् ॥१०४॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओ २ क ख मालास्यंकुशं ग मालासिंकुशं च मालास्वंकुशं

३-३ ङ चक्षुःसहस्राङ्कितां ४ ग मत्तैरावणपृष्ठगां घ मत्तैरावतपृष्ठगां

दोभिर् गान-रतां स्फुटाम्बुज-निभां ब्रह्मादि-देवैः स्तुताम् ।

इन्द्राक्षीं जन-मातरं हृदि भजे कारुण्य-रूपां पराम् ॥ १०५ ॥

१ क सरोरुहमुखीं च फुलांबुजनिभां २ ख इन्द्राक्ष्यं च इन्द्राक्षी

३ क च हरि ४ घ भजे

अथ वक्ष्ये महेशानि खेचरी-ध्यानम् उत्तमम् ।

यां ध्यात्वा खेचरीं योगी जीवन्-मुक्तो भवेत् कलौ ।

ग्रन्थे भैरव-तन्त्राख्ये निःस्मृतं त्रिदशार्चितं ॥१०६॥

१ क च महादेवि २ क ग यं ३ क ख ग खेचरी ४ क देवि ५ ख कालौ

६-६ घ नास्ति ७ ख °तन्त्राख्या ८ क ख घ च निःसृतं(ख °ते) ग ङ निःस्मृतं (ग °ते)

विनिद्र-कमलोत्पलैर् मुनिभिर् अर्चिताग्नि-द्वयाम् ।

सितासित-कराननां सित-करोज्ज्वलै-शेखराम् ॥१०७॥

१ प्राक्पाठः ख घ ओं २ ङ 'करांबुजां ३ क शितकरांज्वलं ख सितकरोज्वलं अन्यत्र
सितकरोज्वलं ४ क घ ङ च 'छेखरां ख 'छखरं

रवीन्दु-शिखि-लोचनाम् अभय-पुस्तकौ विभ्रतीम् ।

स्मरामि हृदि खेचरीं भुवन-मातरं सिद्धि-दाम् ॥ १०८॥

१ क रवीन्द्रं २ ग च 'शशि' ३ ग 'पुस्तको ङ 'पुस्तको

एतासां देव-देवेशि मन्त्र-ध्यान-चर्ये स्मृतम् ।

यस्य कस्य न दातव्यं ग्रन्थम् उद्धारकोशकम् ॥ १०९॥

१ घ मंत्रां च तंत्रं २ ङ 'चयः ३ ङ स्मृतः ४-४ च यस्मै कस्मै ५ घ मंत्रम्

कृपय ऊचुः

धन्यः स यस्य पुत्रस्य त्वं सकलागम-पार-गः ।

जय त्वं स्व-गृहं गन्तुम् आज्ञापयितुम् अर्हसि ॥ ११०॥

श्रीदक्षिणामूर्तिर् उवाच

गच्छध्वं मुनयः सर्वे क्षमध्वं कृपया मम ।

इत्यु उक्ता मुनयो जग्मुः स्व-गृहं मन्त्र-लालसाः ॥ १११॥

१ ग घ च नास्ति

ईश्वर उवाच

दक्षिणामूर्तिना तेन दृष्ट्वा तन्त्रान् मनो-रमान् ।

कृतम् उद्धारकोशाख्यं ग्रन्थं गोप्यतमं कुरु ॥ ११२॥

देव्य उवाच

क्रीतास्मि भवतानेन ग्रन्थेनाहं सुरेश्वर ।

इत्यु उक्त्वा सु-महा-कुञ्जं कैलासाद्रेश च जग्मतुः ।

उभौ ताव् अम्बिकां देवी देवश च चन्द्र-शेखरः ॥ ११३॥

१ क श्रीदेव्य २ क सहमाकुञ्जं ख स महाकुञ्जं ग ममहाकुञ्जं घ सासनुकुञ्जं च हसाकुञ्जं

३-३ क ताशुभामंविता ख ओभौताविंवका

इति श्रीदक्षिणामूर्ति-विरचित उद्धारकोशे

सकलागम-सारं षोडश-देवी-सप्त-देवी-सप्त-कुमार-नव-ग्रह

-चतस्र-देवी-कोश-ध्यान-निर्णयो नाम

सप्तमः कल्पः ॥ १

१ ख श्रीदक्षिणामूर्तिमुनिं २ ङ उद्धारकोशाख्ये ३ क च 'सागरे घ 'शरि ४ क देविसप्त-
कुमारनवग्रहचतस्रिदेवीध्यानविर्णयो ख षोडसदीपनामंत्रध्यानश्रीविशालवर्णनं

प्रथमं परिशिष्टम्

१

घ प्रथमे कल्पे ५६ श्लोकात् परं ज्वालामुखी-मन्त्रावसानं पाठान्तरम्

आगमलहर्षा तारं परपिकमलाकामं विश्वं ततो वरेत्
 भगवती माहेश्वर्यै चान्नपूर्णं पि ठद्वय अभेदः
 कामं परापि कमला तारं विश्वं ततो वदेत्
 तंत्रसारे पसारिकपै
 तारं कुर्वं श्रियं मायां शून्यं सिंधुरमेव च
 नाम श्मरी मनोरंते मंत्रो यं भुवि दलभे हत्युद्धार
 ओं नमः शारदायै
 तारं रमाशक्तिमायारश्मरी
 नाम संवदेत् भगवत्यै शारदायै मनोरंते पराचनम् मंत्रोद्धार
 प्रणवं माया च कमला शक्तिवाग्भवन्नमथौ
 इन्द्राक्षीवज्रहस्ते च हरमंतेभिर्वल्लभा
 ओं नमो बगलामुख्यै
 मृत्स्नां तारं च देवेशि बगलामुखी सर्वदा
 दुष्टानां वा च मुखकं पदं स्तंभपयुग्मकं
 युग्मं च कीलयं जिह्वा मनुठंद्वयमुत्तमं
 ओं नमो महतर्यायै
 तारकाज्योति प्रणवं मध्ये ताराभिधं न्यसेत्
 अंते श्मरी महादेवि मंत्रो यं शत्रुसूदनः
 त्रुं त्रां त्रों महातुर्यायै नमः ॥

२

घ द्वितीये कल्पे कालरात्री-मन्त्रात् परम् आ विंश-श्लोकं पाठान्तरम्

भैवागमतन्त्रे

ओं नमो कुलवागीश्वर्यै

तारं लक्ष्मी कामद्रिभकुर्चकाक्षाभिधं ततः

चंद्रः पद्मास्पृहापद्मो वेश्यायद्यो वर्नं मनुः

ओं नमो पद्मावत्यै

तारं रमापराकामपद्मा च तीविचीति च

मम वरं देहियुगं नीरमयं हरं मनुः

कुब्जिकातन्त्रे

ओं नमः पराशक्त्यै तारं कामपराशक्तेः

रमावस्त्रं ततो भिधम् वाग्भवं च द्वयं देवि मंत्रराजोयमीरितः

ज्ञानार्णवे

ओं नमो छिन्नमस्त्यै

लज्जां लक्ष्मीं तथा मायां द्वादशकामथामपि

नैरोचनीवज्रये द्वे फट् स्वाहा मायया युते

आगमलतिकायां

नमो महालक्ष्म्यै

तारं रमां परं कामं शक्तिवीजं च

वाग्भवं महालक्ष्मीप्रसीदेति युगं मायं कजत्रयं

तत्रोच्चये भैरवार्णवे

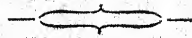
ओं नमो भवान्यै

तारं रमा रमा माया तारं

माया रमा रमा फटंतः हूं

समाख्यातं मंत्रः सर्वार्यसाधकः

ज्ञानसागरे

द्वितीयं परिशिष्टम्

पुरुष-नामानि

अक्षोभ्य	१. १६, २. २, ३, २२		४, १८, ४२, ६. २,
अक्षोभ्यक	३. २		१३, ७. ८०, १११,
उद्दालक	३. ४		११२
गालव	३. ४	मतङ्ग	२. २४
दक्षिणामूर्ति	१. ६, १६, १८, ६४,	मातङ्ग	३. ४
	२. ३, ३. २, ५, ६,	लोहित	३. ४
	११, १२, १४, ५१ ^२ ,	शङ्ख	३. ४
	७५, ४. १५, ५. ३,	शाण्डिल्य	३. ४, ७. ५३

तृतीयं परिशिष्टम्

नदी-पर्वत-नगर-नामानि

रेवा (नदी)	१. ४, ७	स्फाटिकोर्वीभृत्	१. १
श्रीगर्भा (पुरी)	१. ४		

चतुर्थं परिशिष्टम्

मन्त्र-नामानि

अनलप्रिया	२. ४३	कुमार	३. ५७
अन्नपूर्णा	३. ४१-४२	कुलवागीश्वरी	३. ४३-४५
अपर्णा	पृष्ठं ३२	केतु	४. ३०
अम्बिका	पृष्ठं ३३	खेचरी	६. १४-१६
आदित्य	४. ६-७	गणेश	३. ५५-५६
इन्द्राक्षी	६. १०-११	गौरी	३. ३९
उग्रतारा	पृष्ठं ३०	चक्रिणी	पृष्ठं ३१
एकजंटा	पृष्ठं ३०	चण्डिका	२. ३२
कामेश्वरी	३. ३३-३५	चन्द्र	४. १९
कार्तवीर्यार्जुन	३. ५९-६०	चामुण्डा	२. ३३
कालरात्री	२. १४-१५	छिन्नमस्तका	२. ९, पृष्ठं ३४
कुब्जिका	पृष्ठं ३२	ज्वालामुखी	१. ६२

तारा	१. ४०, पृष्ठ ३०	राज्ञी	१. ५७-५८
तारिणी	पृष्ठ ३०	राहु	४. २६-२७
तुरी	२. ७	रुक्मिणी	२. ३९
त्रिपुरा	१. २०-२३, २. ३२	लक्ष्मी	१. ३६
दक्षिणाकालिका	२. ४६	वज्रयोगिनी	३. १७
दक्षिणाकाली	२. ११-१२	वज्रवैरोचनी	पृष्ठ ३४
दुर्गा	२. ३४	वज्रवैरोचनीया	२. १०
नारसिंही	२. ३३	वाग्देवता	२. ४०
नीलसरस्वती	पृष्ठ ३०	वाणीभगवती	२. ४१
बगलामुखी	६. ६-८	वाराही	३. २७-२९
बुध	४. ९	वारुणी	२. ३४
बृहस्पति	४. १२-१८	शनैश्चर	४. २४-२५
भगरूपिणी	पृष्ठ ३३	शाम्बरी	पृष्ठ ३२
भद्रकाली	२. ५, ४६	शारदा	३. ३२
भवानी	६. ५	शारिका	१. ५३
भीमरूपा	पृष्ठ ३१	शुक्र	४. ११
भीमा	पृष्ठ ३१	श्यामा	२. १३
भुवनेश्वरी	१. ४५, पृष्ठ ३१	श्री	२. ३८
भेडा	१. ६०-६१	सरस्वती	१. ३८, २. ४२
भैरव	३. ६६-६७	सुग्रीव	३. ७३
भैरवी	२. ३२, पृष्ठ ३०	सुमुखी	पृष्ठ ३१
भौम	४. २२	हनुमत्	३. ६२-६५
[महात्रिपुरसुन्दरी]	२. ३५	हिङ्गुला	२. ३२
महामृत्युंजय	३. ७२	हैमवतीश्वरी	२. ३४, पृष्ठ ३२
मातङ्गी	१. ४७-४८, पृष्ठ ३१	ह्येन्द्री ?	२. ३३
[मृडानी]	२. ३४		

पञ्चमं परिशिष्टम्

बीज-नामानि

अग्नि	१. ५९	इच्छा	३. ४६
अब्धि	३. ६९	ऊर्मि	३. ३७
अन्न	३. ६८	ओंकार	१. ३०
अम्बर	४. ८	कल्प	३. ७०
आकाश	१. ५५	कल्याण	१. ५६

काली	१. ४९	मदन	१. २७
कूर्च	१. ४३	मन्त्र	१. ४६
गर्जित	४. २८	मृत	६. ९
चन्द्र	३. ३६	लक्ष्मी	१. २४-२५
चारुक	१. ५१	वायुरा	१. ५०
छवि	३. ५८	वाग्भव	१. २८
ज्योतिस्	२. ८	वाह्नीक	३. ३०
तमः	३. ३१	वृष्टि	४. ३१
तारका-ज्योतिस्-		वेधः	४. २३
तारा	२. ८	शक्ति	१. २९
तारा	२. ८	शतप्री	३. ७१
नमः	१. ३९	शिव	३. ४०
नर्तकी	३. ४७	शुक्र	३. ६१
नाट्य	४. २०	षडानन	४. १०
नीर	१. ३७	सिन्धुर	१. ५४
पद्म	१. ५२	स्तन	३. ३८
प्रस्थ	६. १२	स्त्री	१. ४२
फट्	१. ४४	हां	१. ४१
भद्रिका	२. ६	हीं	१. २६

षष्ठं परिशिष्टम्

ध्यान-नामानि

अन्नपूर्णा	७. ५९-६०	जीव	७. ८६-८७
इन्द्राक्षी	७. १०३-१०५	ज्वालामुखी	७. २९-३०
कामेश्वरी	७. ५४-५५	तारा	७. १०-१२
कालरात्री	७. ४६-४७	तुरी	७. ३४-३६
कुमार	७. ६५-६६	त्रिपुरा	७. १-३
कुलवागीश्वरी	७. ६१-६२	दक्षिणाकालिका	७. ४०-४२
केतु	७. ९६-९७	बगलामुखी	७. १००-१०२
खेचरी	७. १०६-१०८	भद्रकाली	७. ३१-३३
गणेश	७. ६३-६४	भवानी	७. ९८-९९
गौरी	७. ५६-५८	भुवनेश्वरी	७. १३-१५
चन्द्र	७. ८८-८९	भेडा	७. २५-२८
छिन्नमस्ता	७. ३७-३९	भैरव	७. ७८-७९

भौम	७. ९०-९१	शुक्र	७. ८४-८५
मातङ्गी	७. १६-१८	श्यामा	७. ४३-४५
मृत्युञ्जय	७. ७०-७२	श्री	७. ४-६
राज्ञी	७. २२-२४	सुग्रीव	७. ७३-७५
वज्रयोगिनी	७. ४८-४९	सूर्य	७. ८०-८१
वाग्देवी	७. ७-९	सैहिकेय	७. ९४-९५
वाराही	७. ५०-५१	सौम्य	७. ८२-८३
शनि	७. ९२-९३	हनुमत्	७. ७६-७७
शारदा	७. ५२-५३	हैहय	७. ६७-६९
शारिका	७. १९-२१		

सप्तमं परिशिष्टम्

तन्त्र-नामानि

वृत्तिस्थेष्व () अङ्केषु तन्त्रनामानि पूर्वस्माद् उद्धृतानि

आगमलहरी	१. ३२, २. १०, ३. ७१, ७२, ४. २४, (२६), ६. ६	कालिकासर्वस्व	५. ४८
आगमशिरोमणि	३. ७३, ४. ११	कालीपटल	४. १९
आगमसिन्धु	१. ४१	कालीरहस्य	५. ११, ७. ४०
आगमामृत	७. ३४, ९२	कालीसर्वस्व	३. ३६, (३७)
आगमामृतमञ्जरी	५. २५, ५०, ७. १९, ६१, ९०, १००	कुब्जाशिरोमणि	७. ७०
आगमार्णवपीयूष	७. ६३	कुब्जिकासर्वस्व	१. ४५, ४. १०, ५. ९, २८, ३९, ७. १६, ८४
आगमालंकार	१. २६, ३९, ३. ३८, ७०	कुलचूडामणि	१. ४९, ६०, ३. ४०, ५७, ६२, ५. १६, २६, ५९, ७. ५०, ७३, ७६, ९८
आगमालंकारण	५. ३१	कुलसिद्धसंतान	१. ४७
आगमोद्घोत	७. २५, ६५, ८८, ९६	कुलिकार्णव	२. २७, ५. ४०, ७. ४८
उड्डामर	१. २२, ३७, २. १८, ३. ५९, ७. ६७	छिन्नारहस्य	१. २४, ४३, (४४), ३. ४७, ५. २४
उद्धारकोश	१. ११, १२, १३, १५, ७. १०९, ११२	छिन्नाशिरोमणि	१. २९, २. ९, ३. ६१, ५. १९, ४५, ५७
कामिनीकल्प	२. २१	ज्वालाशिरोमणि	२. २८, ७. २९
कालरात्रीकल्प	२. १४		

तन्त्रमुक्तावलि	४.३०, ७.७		५. १३, २७, ३६,
त्रिपुरसुन्दरीसर्वस्व	३. ४२, ५.२२		५६, ६. १०, ७.
त्रिपुरा-टीका	१. ४६		४, १३, १०३
त्रिपुरातिलक	१. २५, २. ३०,	वामकेश्वर	१. २०, ३३, ४२
	३. २७, ६९, ४.		५२, ५४, २. ८,
	१२, ५.५, ८, ४३		२२, ३. ४१, ४६,
त्रिपुराशिरोमणि	१. ५३, २. १९,		५३, ६८, ४. १७,
	३. ३९, ५. ४४,		५. ३०, ३२, ३५,
	७. ३७		५४, ७. १, २२,
त्रिपुरासर्वस्व	१. २८, ५. १८,		३१, ४६, ९४
	३३, ७. ५४, ८०	विश्वनाथसारोद्धार	४. ६
भैरव-तन्त्र	१. २७, ५५, (५६),	विश्वयामल	५. १२, ६. १५
	२. २३, ३८, ३.	शारदा-टीका	४. २२
	५३, ४. २०, ५.	शारदातिलक-टीका	१. ६२
	६, ७, २०, २९, ३७,	शारदापटल	१. ३८, ३. ३२,
	३८, ५५, ६. ९,		५. ४७, ६. १२,
	७. १०, ५६, ५९,		७. ५२
	७८, ८२, ८६, १०६	श्यामा	२. ५, १३, ५. ५२,
भैरवसर्वस्व	१. ४०		७. ४३
मन्त्रसागर	५. १४	श्यामारहस्य	२. ११
मुण्डमाला	१. ५१, २. ६, १७,	सिद्धसारस्वत	३. ५८, ५. २१,
	३०, ३. ३०, ४३,		५८
	४. ३१, ५. ४९,	सुन्दरीशिरोमणि	५. १०
	६. ५	सुन्दरीसर्वस्व	४. १६
रुद्रयामल	१. २३, ३६, ५५,	स्व-तन्त्र	२. ७१, ३. १७,
	२. २४, ३. ५४,		३१, ४. ९, २८,
	५५, ६७, ४. ५,		५. ३४, ४२, ५१, ५३

अष्टमं परिशिष्टम्

मन्त्रोच्चारः

शब्दानाम् अर्था अपि सर्वत्र निवेशिताः

अ	आत्मन्, पैतामह, मनः, मानस, स्वान्त, हृद् ५.५		५. ६ शून्य ४. १९ (ह-रेति शब्दं संयोज्य शून्यानुस्वार- संयुतम्), ५. ६
अं	धराख, पादप, भूख, ५. २१	आं	पृष्ठं १६, ४६, ५२ अम्बर १. ५५, ४. ८ ख १. ५५ व्योम १. ५५, ४. ६ शून्य १. ५३, ५५, ३. ५९
अः	ध्रौव, नाग, भाग्य, भावन, भूधर ५. २२		ह ५. ५८
अग्नि	र ५. ५२ रं १. ५९, ६०, ३. ६९ रां १. ५७	आकाश	औ ५. २०
अजनी	ड ५. ३६	आगस्त्य	अ ५. ५
अत्युग्र	खीं ३. ४७	आत्मन्	ढ, ढं ५. ३७ ण ५. ३८
अनिल	ढ ५. ३७	आशुग	ण ५. ३७
अप्	स्वाहा १. ३७, ३. ६५, ६७		
अब्धि	रं ३. ६६, ६९	इ	इन्द्र ५. ७ ऐन्द्र ५. ८
अभ्र	व ५. ५४ वीं ३. ६६, ६८		जिष्णु, मघवन्, मरुत्वत्, शैव, हरि ५. ७
अमर	क्ष ५. ५९	इच्छा	झ ५. ३२ झं ३. ४३, ४६
अम्बर	आ ५. ६ आं १. ५५, ४. ८ ह १. ५५ ह्यौः ४. ६, ८	इन्दु	झां ३. ३६
अम्बुज	ठ ५. ३५ ठः १. ५२	इन्द्र	इ ५. ७
अम्बुभृत्	व ५. ५४ वीं ३. ६८		
अम्भोज	ठः ३. ४५	ई	पृष्ठं ८, २. ३४, [पृष्ठं २८] ऐन्द्र (द्विः), धी, बुद्धि, मति, मेधा ५. ८
अर्कज	छ ५. ३०		
अर्कवन्धु	व ५. २७	उ	नन्दा, रुति, वान्त, वामन, सौर्य ५. ९
अल्ली	ए ५. १५	उच्छून	छीं १. ५१, २. ९
अवल	व ५. ५४ वीं ३. ६८	उरग	द ५. ४१
अश्मरी	नमः १. ३९, ३. ६७, ४. ११, १९	उरोज	ज ५. ३१ जं ३. ३८
आ	अम्बर, ख, वैष्णव, व्योम		

ऊ	ऐन्दव, कच, केश, सूर्धज, शिरोरुह ५. १०	[२८ ^५], २९ ^१ , [३०], ३० ^६ , ३१ ^२ , ३४, ३८ ^२ , ३९, ४३, ४६, ४७, ४९, ५३, ५४ ^२ , ५६ ^२ , ५८, ७० ^२ ऊर्ध्व १. २८, २. ४१, ३. ६२, ४. ११
ऊर्ध्व	ऐ ५. १७ ऐं १. २८, २. ४१, ३. ६२, ४. ११	चण्डिकेश्वर १. २८ चन्द्र १. २८, [२. ३४], ३. ३५, ६०, ४. १७, ३०, ६. ११ चरण [२. ३५]
ऊर्मि	ब ३. ३३ (ऊर्मि-ध्वान्तौ द्वौ संयोज्य) ब ५. ४८ बं ३. ३७	चर्मन् १. २८, ६. १० चर्मवसन १. २८, [२. ३२] चारण १. २८, [२. ३३], ४. २२ चार्वङ्गी १. २८, ५१, [२. ४२], ४. १२ मात्रा द्वादशका २. १० वाग्भव १. २०, २२, २८, ३८, ४०, ६०, २. ४०, ४३, ३. २७, ७३ वासना १. २३, २८, ४८, २. १४, ३. २७, २८, ४४, ४. १४, १८, २५
ऊर्मि-ध्वान्तौ द्वौ संयोज्य	{ बलं ३. ३३	ऊ ५. १० इ, ई (द्विः) ५. ८
ऋ	कल्मष, किंकरी, किल्बिष, पाप, पाप्मा, माङ्गल ५. ११	
ऋक्ष	त्रुं, त्रों, त्रौं २. ८	
ऋ	करुणा, कार्षिक, कृपा, दया ५. १२	
ऌ	गौर्व, जगत्, विश्व, व्यक्त ५. १३	
ऌ	गङ्गा, नाकवापी, शौक्र, स्वर्धुनी, स्वनदी ५. १४	
ए	पृष्ठं ८, २. ३४ अल्ली, एकादशी-मातृक, लता, वाराकी ५. १५	ऐन्दव ऐन्द्र
एकादशी- मातृक	{ ए ५. १५	ओ
ऐ	ऊर्ध्व, चण्डिकेश्वर, चन्द्र, चर्मन्, चर्मवसन, चारण, चार्वङ्गी, मात्रा द्वादशका, राह, वाग्भव, वासना ५. १७	ओं
ऐं	पृष्ठं ८ ^१ , १०, १२, १४, १७, २१, २३, [२७],	पृष्ठं ८, १० ^३ , १२, १३, १४, १६ ^२ , १७ ^२ , २१ ^२ , २३, २. ३२, [पृष्ठं २७ ^२], [२८], २. ३८, ३९, पृष्ठं २९ ^७ , [३०], ३० ^८ , ३१ ^६ , ३२ ^५ , ३३ ^५ , ३४, ३७, ३९, ४१, ४२, ४३,

	४४, ४५, ४६, ४७ ^२ , ४८, ४९ ^३ ५२ ^३ , ५३, ५४, ५५, ५६, ५७, ५८, ६८ ^३ , ६९ ^३ , ७० ^३ तार १. २०, ३०, ३८, ४०, ५३, ५७, ६२, २. ३९, ४०, ४१, ४३, ३. ३२, ४१, ७३, ४. २४ तारव १. ३०, ६. ६ तोमा १. ३०, ४७, २. ४० त्रास १. ३०, ३. ७२, ६. ११ व्यक्ष १. २३, ३०, ३६, [२. ३२], [३५], ३८, ४२, ४३, ३. ४२, ६५, ७२, ४. १२, १९, ६. ५ ^२ , ८, १० व्यम्बक १, ३०, २. ९ प्रणव १. २२, ३०, ३८, ४५, ६०, २. ७, १४, ३. १७, ३९, ४३, ५५, ५७, ५९, ६२, ६६, ४. ६, ९, ११, १६, १७, २६, ३०, ६. ५	कन्दर्प कमठ कमला कमलाक्षी करक करुणा कर्कट कल्प कल्पान्त कल्मष कल्याण कवि काकोदर काङ्क्ष कान्ता कान्ति काम कामराज कार्षिक काल काली काव्य किंकरी किलि किल्बिष कीनाश कुच कुन्ती कुमार	ह्रीं १. २७, ३. ५५ फ ५. ४७ श्रीं १. २०, २४, २५, ४५, २. १४, ३. ३९, ४१, ५५, ५९ [श्रीं] २. ३२, ३४ ह्रीं १. ४२ कूं ४. ३१ ऋ ५. १२ फ ५. ४७ धुं ३. ६६, ७० धुं ३. ७० ऋ ५. ११ श ५. ५५ शां १. ५३, ५६ व्रों ३. ६१ द ५. ४१ झ ५. ३२ झं ३. ४४, ४६ ह्रीं १. ४०, ४२ ह ५. ५८ हां ३. ५८ ह्रीं १. २२, २७, ५७, ३. ४२ [ह्रीं] २. ३२, ३३ ह्रीं १. २३ ऋ ५. १२ छ ५. ३० छं, ज, जं ५. ३३ क्रीं १. ४७, ४९, २. ५ ^३ , ११ ^३ , १३, ३. ७३ व्रों ३. ६१ ऋ ५. ११ ३. ६४ ^२ , पृष्ठं ४७ ^३ ऋ ५. ११ ज ५. ३३ ज ५. ३१ जं ३. ३८ क्रीं १. ४९, २. ११ ^३ , ४. १९, ६. १० ^३ ड ५. २८ डं ४. १०
औ	आगस्त्य, ज्ञान, निर्वाण, मुक्ति, मोक्ष ५. २०		
क	पृष्ठं ८, २. ३४, [पृष्ठं २८] ब्रह्मन्, सूर्य, वारुण, विधि, वेधः, शिरः, स्वयंभू ५. २३		
कं	पृष्ठं ५६ ब्रह्मन्, विधि ४. २३ वेधः ४. २२, २३ स्वयंभू ४. २३		
कच	ऊ ५. १०		
कच्छप	फ ५. ४७		

कुलीरक

कूर्च

कूर्म

कूल

कृतान्त

कृपा

कृशा

केश

कैतव

क्रः

क्रां

क्रौ

क्रू

क्रै

क्रौ

क्रौ

फ ५. ४७

ह्रं १. ४०, ४३, ५३,

६२, २. ५१, १२३, ३.

६०, ७३, ६. ५, १०^३

प ५. ४६ फ ५. ४६,

४७

ह्रं १. ४३

ज ५. ३३

ऋ ५. १२

ह्रीं १. २६

ऊ ५. १०

ओ ५. १९

पृष्ठं २२ जिह्वा २. १३

पृष्ठं ३१

पृष्ठं १४^२, २०^६, २२^८,३१^२, ३२, ३३^६, ३४^३,४६, ४९, ५२, ५५, ५७^२,६. १, पृष्ठं ७०^५ काली

१. ४७, ४९, २. ५३,

११^१, १३, ३. ७३ कुन्ती१. ४९, २. ११^३, ४.१९, ६. १०^३ जिह्वा १.

४८, ४९, २. १३ रसज्ञा

१. ४९, ४. ९ रसना १.

४९, ३. ५९, ४. २६^५,६. ११^२

पृष्ठं ५८ करक, वर्षोपल,

वार्षिक ४. ३१ वृष्टि ४.

३०, ३१

पृष्ठं २२ जिह्वा २. १३

पृष्ठं २२ जिह्वा २. १३

पृष्ठं ८^२, १३, १६, १७,

२३, २. ३५, [पृष्ठं २७],

[२८^५], ३१, ३९, ४०,

४२, ४३, ४४, ४६, ४८,

४९, ५६ कन्दर्प १. २७,

३. ५५ काम १. २२,

२७, ५७, [२. ३२],

[३३], ३. ४२ कामराज

१. २३ पञ्चेषु, प्रद्युम्न १.

२७ मदन १. २०, २७,

६१, [२. ३३], ३. ३२,

३३, ४३, ४. २५ मन्मथ

१. २७, ४५, २. १४, [३४],

३. ५९, ६६, ७३ मार

१. २७ मीनकेतन ३. ४१

अमर, गीर्वाण, त्रिदिवे-

शक, त्रिदिश, देव, निर्जर,

लेख, सुर ५. ५९

त ५. ३९

त ५. ३९

ध्रुं ३. ७०

ह्रीं १. २३, २६, ३६,

२. ११^२, ४० [ह्रीं] २.

३२

ध्रुं ३. ७०

न ५. ४४

श्रीं १. २२

ध्रुं ३. ७०

ध्रुं ३. ७०

क्ष

क्षणदा

क्षपा

क्षय

क्षामा

क्षामिक

क्षार

क्षीरोद-

संभवा

क्षुरक

क्षौद्र

ख

खं

खीं

आ ५. ६ आं १. ५५

चक्रवालुक, द्यौ, नमः,

पुष्कर, वैष्टरश्रव ५. २५

ह १. ५५

हं ३. ७२

पृष्ठं ४३ अत्युग्र, गणिका

३. ४७ नर्तकी ३.

४५, ४७ पण्यस्त्री ३.

४७ वेद्या ३. ४७, ४.

१२, १७

ग	शंकर, शंभु, शर्व, शिव ५. २६	घणमुख, स्कन्द ४. १०
गं	पृष्ठं ४१ ^१ , ४४ शंकर ३. ४०, ५५ शंभु ३. ४० शर्व, शिव ३. ३९, ४०	च ताण्डव, नटन, नाट्य, नृत्त ५. २९ चं पृष्ठं ५५ ताण्डव, नटन ४. २० नाट्य ४. १९, २० नृत्त ४. २०
गङ्गा	ल ५. १४	चक्रवालुक ख ५. २५
गज	हां १. ५४	चक्रिन् द ५. ४१
गणिका	खी ३. ४७	चण्डिकेश्वर ऐ ५. १७ ऐं १. २८
गर्जित	ट ५. ३४ टं ४. २६, २८	चन्द्र ऐं ५. १७ ऐं १. २८, ३. ३५, ६०, ४. १७, ३०, ६. ११ [ऐं] २. ३४
गी	पृष्ठं ५३ शिव ४. ११	चर्म चरुण [ऐं] २. ३५
गीर्वाण	क्ष ५. ५९	चर्मन् ऐ ५. १८ ऐं १. २८, ६. १०
गीर्वाणाद्	म ६. १५	चर्मवसन ऐ ५. १७ ऐं १. २८ [ऐं] २. ३२
दशमो वर्णः)		चारण ऐ ५. १७ ऐं १. २८, ४. २२ [ऐं] २. ३३
गौतम	व ५. २७	चारुक छीं १. ४७, ५१, २. ९, ३. ५९
गौर्व	ल ५. १३	चारुता छीं १. ५१
ग्लौ	पृष्ठं ३८, ३९, ४१, ४४, ५४ मठ ३. २८, ३०, ५५, ४. १७ वाह्नीक ३. २७, ३०, ३९ हिङ्गु ३. ३०, ४. १२	चार्वङ्गी ऐ ५. १८ ऐं १. २८, ५१, ४. १२ [ऐं] २. ४२ छीं १. ५१ ^२
घ	अर्कबन्धु, गौतम, जिन, मायात्मज, मारजित्, षडभिज्ञ ५. २७	छ अर्कज, काल, पङ्क, शनि (द्विः), सुन्दर, सूति, सौर ५. ३०
घन	व ५. ५४ वीं ३. ६८	छं काल ५. ३३
घोणा	हां १. ५४	छवि ह ५. ५८ हां ३. ५७, ५८
घ्नी	पृष्ठं ४८ शतघ्नी ३. ६६, ७१ शाद्वला, शालिका, शुष्कला, श्यामा ३. ७१	छीं पृष्ठं १४, २१ ^२ , ३१ ^२ , ३४ ^२ , ४६ उच्छून १.
ङ	कुमार, शर-जन्मा, शा- म्भव, शालिगी, षडानन, स्कन्द ५. २८	
ङं	पृष्ठं ५२ कुमार, शर-जन्मा, शाम्भव, शालिगी ४. १० षडानन ४. ९, १०	

	५१, २. ९ चारुक् १.	ट	गर्जित, रसित, स्तनित,
	४७, ५१, २. ९, ३. ५९		स्वन ५. ३४
	चारुता १. ५१ चार्वङ्गी	टं	पृष्ठं ५७ गर्जित ४. २६,
	१. ५१ ^२		२८ रसित, स्तनित, स्वन
			४. २८
ज	उरोज, कुच ५. ३१ शनि		
	५. ३० स्तन, हज्ज ५. ३१	ठ	अम्बुज, नीरज, पङ्कज,
जं	पृष्ठं ४०, ५३ उरोज,		पद्म, पयोज ५. ३५
	कुच ३. ३८ स्तन ३.	ठः	पृष्ठं १४ ^१ , ३१ ^१ , ३२, ३९ ^१ ,
	३३, ३८, ४. ११ हज्ज		४३ ^१ , ४९ ^१ , ५४ ^१ अम्बुज
	३. ३८		१. ५२ अम्भोज ३. ४५
जगत्	ल ५. १३		नीरज १. ४८, ५२, ३.
जल	स्वाहा १. ३७		४४, ४. १४, १८ पङ्कज
जिन	व ५. २७		१. ४८, ५२, ३. २९,
जिष्णु	इ ५. ७		४. १४, १८ पद्म १. ४८,
जिह्वा	क्रः २. १३ क्रीं १. ४८,		५२, ३. ४४, ७३ ^१ , ४.
	४९, २. १३ कै, क्रौ २.		१४, १८ पयोज १. ५२,
	१३		३. २९
जीमूत	व ५. ५४ वीं ३. ६८,	ठ-द्वय	स्वाहा १. ३७, ४०,
	४. १८		५८, ६१, २. ५, ९, ३.
जुं	पृष्ठं ४९ ^१ हज्ज ३. ७२ ^१		३२, ३९, ४१, ५६, ४.
ज्ञान	औ ५. २०		९, ६. ५
ज्योतिस्	जुं, त्रौं २. ८ त्रौं २. ७,		
	८	ड	अञ्जनी, रेणुका, सरसी,
			सिंहिका, ५. ३६
झ	इच्छा, काङ्क्षा, लिप्सा,	डिम्ब	हां १. ४१, ३. ६०
	स्पृहा ५. ३२		
झं	पृष्ठं ४३ ^२ इच्छा ३. ४३,	ढ	अनिल, आशुग, मस्त,
	४६ काङ्क्षा ३. ४४, ४६		वात, वायु, इवसन,
	लिप्सा, स्पृहा ३. ४६		समीर, समीरण ५. ३७
झष	प ५. ४५	ढं	आशुग, वायु ५. ३७
ञ	काल, कीनाश, कृतान्त,	ण	आशुग, पत्रिन्, मार्गण,
	मृत्यु, यम, समवर्तिन्		वाण ५. ३८
	५. ३३	णं	आशुग ५. ३७
ञं	काल ५. ३३		

त	क्षणदा, क्षपा, तमः, जुं	तृष्ठं २१ ऋक्ष, ज्योतिस्
तट	तामसी, रात्रि ५. ३९	२. ८ तारका २. ७, ८
तडिद्	हुं १. ४३, ३. ४३, ४. २६ ^२	तारा, भं २. ८
तमः	ष ५. ५६	तृष्ठं २१ ऋक्ष, ज्योतिस्,
तरङ्ग	त ५. ३९ ल ५. ५३, ६. १५ लं ३. २७, ३१	तारका २. ८ तारा २. ७, ८ भं २. ८
तरङ्ग-वेश्ये संयोज्य	ब ४. ९२ (तरङ्ग-वेश्ये संयोज्य) ब ५. ४८ बं ३. ३७	तृष्ठं २१ ऋक्ष २. ८ ज्यो-तिस् २. ७, ८ तारका, तारा, भं २. ८
ताण्डव	च ५. २९ चं ४. २०	ओ ५. १९ ओं १. २३, ३०, ३६, २. ३८, ४३, ३. ४२, ६५, ७२, ४. १२, १९, ६. ५ ^३ , ८, १०
तामसी	त ५. ३९	[ओं] २. ३२, ३५, ४२
तार	ओ ५. १९ ओं १. २०, ३०, ३८, ४०, ५३, ५७, ६२, २. ३९, ४०, ४१, ४३, ३. ३२, ४१, ७३, ४. २४	ओ ५. १९ ओं १. ३०, २. ९
तारका	जुं २. ७, ८ त्रों, त्रों २. ८	नाग-लोकक, विल, विवर, सुषिर ५. ४०
तारव	ओ ५. १९ ओं १. ३०, ६. ६	द
तारा	जुं २. ८ त्रों २. ७, ८ त्रों २. ८	उरग, काकोदर, चक्रिन्, मुजङ्ग, मुजङ्गम, भोगिन्, व्याल, सर्प ५. ४१
ताराधिप	द्रां ३. ३६	ऋ ५. १२
तिमिर	ल ५. ५३ लं ३. ३१	म ५. ५०
तीर	हुं १. ४३, २. ११ ^३ , ६. ११ ^३	म ५. ५०
तुरग	फट् १. ४४, ३. ६०	क्ष ५. ५९
तोमा	ओ ५. १९ ओं १. ३०, ४७, २. ४०	त्रों ३. ६१
त्रास	ओ ५. १९ ओं १. ३०, ३. ७२, ६. ११	ख ५. २५
त्रिदिवेशक	क्ष ५. ५९	पृष्ठं ४०, ५६ इन्दु ३. ३६ चन्द्र ३. ३३, ३५, ३६ ताराधिप ३. ३६ शर्वरी-पति ३. ३६, ४. २२ शीतांशु, सुधारदिम ३. ३६
त्रिदिश	क्ष ५. ५९	पृष्ठं ४० शीतांशु ३. ३३ द्रां १. ५४
		द्रीं
		द्विरद

ध	पुष्प, प्रसूति, प्रसून, सु- प्रजा ५. ४३	नीरज	ठ ५. ३५ ठः १. ४८, ५२, ३. ४४, ४. १४, १८
धरणी	व ५. ५४	नृत्त	च ५. २९ चं ४. २०
धरारुह	अं ५. २१		
धी	ई ५. ८	प	कूर्म ५. ४६ ञष ५. ४५ बीजार्ण ५. ४६ मत्स्य ५. ४५ मीन ५. ४५, ४६ शफरी ५. ४५
धुं	पृष्ठं ४८ कल्प ३. ६६, ७० कल्पान्त, क्षय, क्षा- मिक, क्षुरक, क्षौद्र, प्रलय, संवर्त ३. ७०	पङ्कज	ठ ५. ३५ ठः १. ४८, ५२, ३. २९, ४. १४, १८
ध्रौव	अः ५. २२	पङ्कु	छ ५. ३०
ध्वान्त	ल ५. ५३ लं ३. ३१, ३३	पञ्चेषु	ह्रीं १. २७
न	क्षार, लवण, वाराह, वृक, सूकर, सैन्धव ५. ४४	पण्य-स्त्री	खीं ३. ४७
नटन	च ५. २९ चं ४. २०	पत्रिन्	ण ५. ३८
नन्दा	उ ५. ९	पद्म	ठ ५. ३५ ठः १. ४८, ५२, ३. ४४, ७३ ^१ , ४. १४, १८
नमः	अश्मरी १. ३९, ३. ६७, ४. ११, १९ ल ५. १३ ख ५. २५ विश्व १. ३९, ४५, २. १५, ४३, ३. ४१, ४२ सौष्मिक १. ३९, ३. २७, ३२, ६. १६ स्तम्भ १. ३९, ५३, २. ४१	पद्मा	श्रीं १. २४, २५, २. ९, ३. ४२, ६. ५ ^१ , १०
नर्तकी	खीं ३. ४५, ४७	पयः	स्वाहा १. ३७, ६२, २. १२, ३९, ३. ४५, ६०, ४. ७, २२, ३०, ६. ८
नाक-वापी	ल ५. १४	पयोज	ठ ५. ३५ ठः १. ५२, ३. २९
नाग	अः ५. २२	परमा	स्त्रीं १. ४२
नाग-लोकक	थ ५. ४०	परा	ह्रीं १. २०, २६, ३६, ३८, २. १२ ^१ , ४०, ३. ४१, ४. १७, ६. ५, १०
नाट्य	च ५. २९ चं ४. १९, २०		[ह्रीं] २. ३३, ३४, ३५
नारायण-	श्रीं १. २४, ३. ४३	पादप	अं ५. २१
प्रिया		पाप	क ५. ११
निर्जर	क्ष ५. ५९	पाप्मा	क ५. ११
निर्वाण	औ ५. २०	पुष्कर	ख ५. २५ म्लौं ६. ११, १२
नीर	स्वाहा १. ३६, ३७, २. १५, ३८, ३. १७, २९, ३५, ५७, ७३, ४. १८, २५	पुष्प	घ ५. ४३

पैतामह	अ ५. ५	व	ऊर्मि, तरङ्ग, वीचि ५.
प्रणव	ओ ५. १९ ओं १. २२, ३०, ३८, ४५, ६०, २. ७, १४, ३. १७, ३९, ४३, ५५, ५७, ५९, ६२, ६६, ४. ६, ९, ११, १६, १७, २६, ३०, ६. ५ ह्रीं १. २६ ह्रीं १. २७	वं	ऊर्मि, तरङ्ग, वीचि ३. ३७
प्रद्युम्न	भुं ३. ७०	वीजार्ण	प, फ ५. ४६
प्रलय	ध ५. ४३	बुद्धि	ई ५. ८
प्रसूति	ध ५. ४३	बर्खा	पृष्ठं ५४ तरङ्ग-वेश्ये सं- योज्य ४. १२ वीचि-वेश्ये योजयेत् ४. १७
प्रसून	म्लौं ६. १०, १२	ब्रह्मन्	क ५. २३ कं ४. २३
प्रस्थ	स्त्रीं १. ४२	ब्लं	पृष्ठं ४० ऊर्मि-ध्वान्तौ द्वौ संयोज्य ३. ३३
प्रिया	पृष्ठं १४ ^१ , ३१ ^१ , ३२ ^१ , ४६, ६. १ वायुरा १. ४७ ^१ , ५० वान्नुदास्य ? १. ५०	भ	भद्रिका, भास्वती, भीमा ५. ४९
प्रीं	वायुपूज्या १. ५०, ३. ५९ पृष्ठं ३२	भं	तुं, त्रों, त्रौं २. ८
फ	कच्छप, कमठ, कर्कट, कुलीरक ५. ४७ कूर्म ५. ४६, ४७ बीजार्ण, मीन ५. ४६	भद्रिका	म ५. ४९ मै २. ५, ६
फद	पृष्ठं १७, २१ ^२ , ३० ^५ , ३३ ^२ , ३४ ^२ , ३९, ४६, ४७, ६८, ७० तुरग १. ४४, ३. ६० हर १. ४४, ४६, ६२, ३. २९, ६५, ६. ५, ११	भाग्य	अः ५. २२
ब	ऊर्मि ३. ३३ (ऊर्मि-ध्वा- न्तौ द्वौ संयोज्य) तरङ्ग ४. १२ (तरङ्ग-वेश्ये सं- योज्य) वीचि ४. १७ (वीचि-वेश्ये योजयेत्)	भार्गव	त्रों ३. ६१
		भावन	अः ५. २२
		भास्वती	म ५. ४९ मै २. ६
		भीमा	म ५. ४९ मै २. ६, ४. २७
		भुजङ्ग	द ५. ४१
		भुजङ्गम	द ५. ४१
		भू	व ५. ५४
		भूति	ह्रीं १. २०, २२, २६
		भूधर	अः ५. २२
		भूरुह	अं ५. २१
		भेकी	म ५. ५०
		भै	पृष्ठं २० ^१ , ३३ ^१ , ५७ भद्रिका २. ५, ६ भास्व- ती २. ६ भीमा २. ६, ४. २७
		भोगिन्	द ५. ४१
		म	पृष्ठं ७१ गीर्वाणाद् दशमो

	वर्णः ६. १५ दुर्दुर, दुलि, भेकी, मण्डूक, शिली ५. ५०	मीनकेतन मुक्ति मूर्ध मूर्धज मृत् मृत्तिका मृत्यु मृत्स्ना मेघा मोक्ष मोह म्लौ	ह्रीं ३. ४१ औ ५. २० क ५. २३ ऊ ५. १० ह्रीं ६. ६, ९ ह्रीं ६. ८, ९ ज ५. ३३ ह्रीं ६. ९ ^१ ई ५. ८ औ ५. २० ल ५. ५३ लं ३. ३१ पृष्ठं ७७ ^१ पुष्कर ६. ११, १२ ग्रन्थ ६. १०, १२ शिखर, सानु ६. १२
मधवन्	इ ५. ७		
मठ	ग्लौं ३. २८, ३०, ५५, ४. १७		
मण्डूक	म ५. ५०		
मति	ई ५. ८		
मत्स्य	प ५. ४५		
मदन	ह्रीं १. २०, २७, ६१, ३. ३२, ३३, ४३, ४. २५ [ह्रीं] २. ३३		
मनः	अ ५. ५		
मनु	मन्त्र १. ४६		
मन्त्र	मनु, वाल, हनु, हर (द्विः) १. ४६	य	वाग्मिन्, वाचाल, वापी, वायु, वीरा, वैश्य, शार्ण ५. ५१
मन्मथ	ह्रीं १. २७, ४५, २. १४, ३. ५९, ६६, ७३ [ह्रीं] २. ३४	यं	वायु ५. ३७
मरुत्	ढ ५. ३७	यम	ज ५. ३३
मरुत्वत्	इ ५. ७		
माङ्गल	क ५. ११	र	अग्नि, रेफ, वह्नि, हव्य- वाहन, हुतभुक् ५. ५२
मात्रा	{ ऐ ५. १८ ऐं २. १०	रं	पृष्ठं ५७ अग्नि १. ५९, ६०, ३. ६९ रेफ, वह्नि १. ५९ हव्यवाहन १. ५९, ४. २६ हुतभुक् १. ५९
द्वादशका			
मानस	अ ५. ५		
माया	ह्रीं १. २३, २६, ४०, ४५, ५३, ५८, २. १० ^३ , १४, ३. ३२, ३३, ३९, ४२, ६५, ६७, ७३, ४. १२, ६. १५	रति	प ५. ५६
मायात्मज	घ ५. २७	रसज्ञा	क्रीं १. ४९, ४. ९
मार	ह्रीं १. २७	रसना	क्रीं १. ४९, ३. ५९, ४. २६ ^१ , ६. ११ ^२
मारजित्	व ५. २७	रसित	ट ५. ३४ टं ४. २८
मार्गण	ण ५. ३८	रां	पृष्ठं १६ अग्नि १. ५७
मीन	प ५. ४५, ४६ फ ५. ४६	रात्रि	त ५. ३९
		राह	ऐ ५. १८

हं	पृष्ठं ४८ अग्नि ३. ६६, ६९ ^२ सागर, साम्भव, सिन्धु ३. ६९	वन	वन, जीमूत, धरणी, भू ५. ५४
हकिमणी	श्रीं १. २४, ४. १६, २२ [श्रीं] २. ३३, ३५	वर्षोपल	स्वाहा १. ३७, ४८, ४. १४, २७, ६. ११
हति	उ ५. ९	वस्त्र	क्रं ४. ३१
रेणुका	ड ५. ३६	वह्नि	ह्यौः ४. ८
रेफ	र ५. ५२ रं १. ५९	वागुरा	र ५. ५२ रं १. ५९
ल	पृष्ठं ८, २. ३४, [पृष्ठं २८], ७१ तमः ५. ५३, ६. १५ तिमिर, ध्वान्त, मोह ५. ५३	वाग्भव	ग्रीं १. ४७ ^१ , ५० ऐ ५. १७ ऐं १. २०, २२, २८, ३८, ४०, ६०, २. ४०, ४३, ३. २७, ७३
लं	पृष्ठं ३८ तमः ३. २७, ३१ तिमिर ३. ३१ ध्वान्त ३. ३१, ३३ मोह ३. ३१	वाग्मिन्	य ५. ५१
लक्ष्मी	श्रीं १. २०, २२, २३, २४, ४७, २. १०, ३९, ४. ६, १४, १७, १८, २७, ६. ११	वाचाल	य ५. ५१
लज्जा	ह्रीं १. २२, २६, ३८, ४८, ५७, ६२, २. ५ ^२ , १०, १३, ४१, ४३, ३. ३२, ५५, ४. २४, २७, ६. ११ [ह्रीं] २. ३४	वाण	ण ५. ३८
लता	ए ५. १५	वात	ढ ५. ३७
लम्भा	स्त्रीं १. ४२	वान्त	उ ५. ९
ललना	स्त्रीं १. ४२	वान्तुदास्य ?	ग्रीं १. ५०
लवण	न ५. ४४	वापी	य ५. ५१
लाजा	स्त्रीं १. ४२	वामन	उ ५. ९
लिप्सा	झ ५. ३२ झं ३. ४६	वायु	ढ, ढं ५. ३७ य ५. ५१ यं ५. ३७
लं	शुक ३. ६१	वायुपूज्या	ग्रीं १. ५०, ३. ५९
लेख	क्ष ५. ५९	वारणार्ण	ह्रीं १. २६
व	अभ्र, अम्बुभृत्, अवल,	वाराकी	ए ५. १५
		वाराह	न ५. ४४
		वारिवह	वीं ४. १४
		वारुण	क ५. २३
		वार्षिक	क्रं ४. ३१
		वाल	मन्त्र १. ४६
		वासना	ऐ ५. १७ ऐं १. २३, २८, ४८, २. १४, ३. २७, २८, ४४, ४. १४, १८, २५
		वाहीक	ग्लौं ३. २७, ३०, ३९
		विद्युत्	ष ५. ५६

विधि	क ५. २३ कं ४. २३	व्योम	आ ५. ६ आं १. ५५, ४.
विभूति	हीं १. ६०, ३. ६२ [हीं] २. ४२	व्योष	६ ह १. ५५
वियच्-छक्त्य्- अग्नि-बीजानि	ह्रस्वं १. ६०	वों	हां १. ४०, ४१, ३. ६५ पृष्ठं ४६ कवि, काव्य, दैत्यमान्य, भार्गव ३. ६१ शुक ३. ५९, ६१ ^२
संयोज्य			
वियत्	ह १. ६० (वियच्-छक्त्य्- अग्नि-बीजानि संयोज्य)	श	कल्याण, शां, शर्मन्, शुभ ५. ५५
विल	थ ५. ४०	शं	श ५. ५५ शर्मन्, शां १. ५६
विचर	थ ५. ४०	शक्ति	स १. ६० (वियच्-छक्त्य्- अग्नि-बीजानि संयोज्य) स ५. ५७ सः २. ३८, ३. ७२ ^२ , ७३, ४. २५ सौः १. २०, २१, २२ ^२ , २३, २९, ५७ ह्रौः ४. ८
विश्व	नमः १. ३९, ४५, २. १५, ४३, ३. ४१, ४२, ५. १३ ल ५. १३	शंकर	ग ५. २६ गं ३. ४०, ५५
वीं	पृष्ठं ४८, ५४ अञ्ज ३. ६६, ६८ अम्बुभृत्, अवल, घन ३. ६८ जीमूत ३. ६८, ४. १८ वारिवह ४. १४	शङ्का	स ५. ५७ सः ३. ७२ सौः १. २९, ३६, ६१, ४. ३०
वीचि	ब ४. १७ (वीचि-वेश्ये योजयेत्) ब ५. ४८ बं ३. ३७	शतघ्नी	घ्नीं ३. ६६, ७१
वीचि-वेश्ये योजयेत्	वर्त्ती ४. १७	शतहृदा	ष ५. ५६
वीरक	हीं १. २६	शनि	छ ५. ३० ^२ ज ५. ३०
वीरा	य ५. ५१	शफरी	प ५. ४५
बु	पृष्ठं ४७ ^१ , ३. ६४ ^१	शम्पा	ष ५. ५६
वृक	न ५. ४४	शंभु	ग ५. २६ गं ३. ४०
वृक्ष	अं ५. २१	शर-जन्मा	ङ ५. २८ ङं ४. १०
वृष्टि	क्रं ४. ३०, ३१	शरत्	स ५. ५७ सः ३. ३२ ७२ सौः १. २३, २९, ६. १६ [सौः] २. ३२, ३५
वेधः	क ५. २३ कं ४. २२, २३	शर्मन्	श ५. ५५ शं, शां १. ५६ स ५. ५७ सौः १. २९, ५६
वेद्या	खीं ३. ४७, ४. १२, १७	शर्व	ग ५. २६ गं ३. ३९, ४०
वैश्य	य ५. ५१		
वैष्टरश्रव	ख ५. २५		
वैष्णव	आ ५. ६		
व्यक्त	ल ५. १३		
व्याल	द ५. ४१		

शर्वरी-पति	द्रां ३. ३६, ४. २२	३५, [पृष्ठं २७ ^१], [२८ ^१],
शां	पृष्ठं १६, ३२ कल्याण	२. ३८, पृष्ठं २९ ^२ , ३१ ^१ ,
	१. ५३, ५६ शां, शर्मन्,	३२ ^२ , ३३, ३४ ^२ , ४०,
	शुभ १. ५६	४१, ४२, ४३, ४४,
शाङ्गला	झीं ३. ७१	४६, ४७, ५२, ५४ ^२ ,
शाम्भव	ङ ५. २८ ङं ४. १०	५५, ५६ ^२ , ५७, ६. १,
शार्ण	य ५. ५१	पृष्ठं ६८ ^५ , ७० ^२ कमला
शालिका	झीं ३. ७१	१. २४, २५, ४५, २.
शालिगी	ङ ५. २८ ङं ४. १०	१४, [३२], [३४], ३.
शिखर	म्लौं ६. १२	३९, ४१, ५५, ५९
शिरः	क ५. २३	नारायण-प्रिया १. २४,
शिरोरुह	ऊ ५. १०	३. ४३ पद्मा १. २४,
शिली	म ५. ५०	२. ९, ३. ४२, ६. ५ ^२ ,
शिव	ग ५. २६ गं ३. ३९,	१० रुक्मिणी १. २४,
	४० गीं ४. ११	[२. ३३], [३५], ४.
शीतांशु	द्रां ३. ३६ द्रीं ३. ३३	१६, २२ लक्ष्मी १. २०,
शुक	लं ३. ६१ त्रीं ३. ५९,	२२, २३, २४, ४७, २.
	६१ ^२	१०, ३९, ४. ६, १४,
शुभ	श ५. ५५ शां १. ५६	१७, १८, २७, ६. ११
शुष्कला	झीं ३. ७१	क्षीरोद-संभव १. २२
शून्य	आ ४. १९ (ह-रेति शब्दं	सरोरुह-निवासिनी १. २४
	संयोज्य शून्यानुस्वार-	सौभाग्या ४. १२ हरि-
	संयुतम्), ५. ६ आं १.	कान्ता १. ६० हरिणाक्षी
	५३, ५५, ३. ५९ ह १.	१. २४, ३६, २. १३,
	५५ ह्यौः ४. ८	३. ३३, ६५, ४. १९,
शैव	इ ५. ७	६. ५ ^२
शोभा	ह ५. ५८ हं ३. ७२ हां	ड ५. ३७
	३. ५८	
शौक	ल ५. १४	ष तडित्, रति, विद्युत्,
श्यामा	झीं ३. ७१	शतहृदा, शम्पा, हादिनी
श्री	१. २५, ५३, ५७, ६२,	५. ५३
	४. २४ कमला, पद्मा,	घ ५. २७
	हरि-कान्ता १. २५	ङ ५. २८ ङं ४. ९, १०
श्रीं	पृष्ठं ८ ^१ , १०, १३, १४,	ङं ४ १०
	१६ ^२ , १७ ^२ , २१ ^२ , २२,	
	२३, २. ३२ ^१ , ३३,	स् शक्ति १. ६० (वियच्-

स	लक्ष्य-भग्नि-बीजानि सं- योज्य) शक्ति, शङ्का, शरत्, शर्मन् प. ५७	सैन्धव सौः	न प. ४४ पृष्ठं ८ ^२ , १०, १६, १७, २. ३२, [पृष्ठं २७ ^२], [२८], ५८, ७१ शक्ति १. २०, २१, २२ ^२ , २३, २९, ५७ शङ्का १. २९, ३६, ६१, ४. ३० शरत् १. २३, २९, [२. ३२], [३५], ६. १६ शर्मन् १. २९, ५६
संवर्त	ध्रुं ३. ७०		
सः	पृष्ठं २९, ३९, ४९ ^५ , ५६ शक्ति २. ३८, ३. ७२ ^१ , ७३, ४. २५ शङ्का ३. ७२ शरत् ३. ३२, ७२		
सकल	पृष्ठं ८ ^२ , २. ३३ ^२ , [पृष्ठं २७], [२८]	सौभाग्या	श्रीं ४. १२
सकला	हीं १. २६, २. ९, ३. १७, ४. १६, ३०	सौर	छ प. ३०
समवर्तिन्	ज प. ३३	सौर्य	उ प. ९
समस्ता	हीं १. २६, ३. ७३	सौष्मक	नमः १. ३९, ३. २७, ३२, ६. १६
समीर	ढ प. ३७	स्कन्द	ढ प. २८
समीरण	ढ प. ३७		छं ४. १० हां १. ४१, ३. ४३, ६५, ४. ९
सरसी	ढ प. ३६	स्तन	ज प. ३१ जं ३. ३३, ३८, ४. ११
सरोरुह- निवासिनी	श्रीं १. २४	स्तनित	ट प. ३४ टं ४. २८
सर्प	द प. ४१	स्तम्भ	नमः १. ३९, ५३, २. ४१
सागर	हं ३. ६९	स्त्री	पृष्ठं १२, ३० ^२ कान्ता १. ४०, ४२ कमलाक्षी, परमा, प्रिया, लम्भा, ललना, लाजा १. ४२
सानु	म्लौं ६. १२	स्पृहा	झ प. ३२ झं ३. ४६
साम्भव	हं ३. ६९	स्वन	ट प. ३४ टं ४. २८
सिंहिका	ढ प. ३६	स्वयंभू	क प. २३ कं ४. २३
सिन्धु	हं ३. ६९	स्वर्धुनी	ल प. १४
सिन्धुर	हां १. ५३, ५४	स्वर्नदी	ल प. १४
सुधा	हीं १. २६	स्वान्त	अ प. ५
सुधारश्मि	द्रां ३. ३६	स्वाहा	पृष्ठं १०, १२, १४, १६, १७ ^१ , २०, २. १०, पृष्ठं २१ ^१ , २२, २. १३, पृष्ठं
सुन्दर	छ प. ३०		
सुप्रजा	ध प. ४३		
सुर	क्ष प. ५९		
सुषमा	ह प. ५८ हां ३. ५८		
सुषिर	थ प. ४०		
सूकर	न प. ४४		
सूति	छ प. ३०		

	२३ ^२ , २९ ^२ , ३० ^५ , ३१ ^१ , ३२ ^२ , ३३ ^२ , ३४ ^२ , ३७, ३९ ^२ , ४०, ४१, ४२, ४३, ४४, ४५, ४६, ४७, ४८, ४९, ५२, ५३, ५४, ५६ ^२ , ५७, ५८, ६८, ६९, ७० अप् १. ३७, ३. ६५, ६७ जल १. ३७ ठ-द्वय १. ३७, ४०, ५८, ६१, २. ५, ९, ३. ३२, ३९, ४१, ५६, ४. ९, ६. ५ नीर १. ३६, ३७, २. १५, ३८, ३. १७, २९, ३५, ५७, ७३, ४. १८, २५ पयः १. ३७, ६२, २. १२, ३९, ३. ४५, ६०, ४. ७, २२, ३०, ६. ८ वन १. ३७, ४८, ४. १४, २७, ६. ११	ह-रं संयोज्य हां १. ४१ हरि इ ५. ७ हरि-कान्ता श्री १. २५ श्री १. ६८ हरिणाक्षी श्री १. २३, २४, ३६, २. १३, ३. ३३, ३. ६५, ४. १९, ६. ५ ^२ हरिणी ह्यौः ४. ८, २२ हरित ह्यौः ४. ८ हरिद्र ह्यौः ४. ८ ह-रेति शब्दं संयोज्य शून्यानु- स्वार- संयुतम् हव्यवाहन र ५. ५२ रं १. ५९, ४. २६ हस्तिन् हां १. ५४ हां पृष्ठं ४५ कान्ति ३. ५८ छवि ३. ५७, ५८ शोभा, सुषमा ३. ५८ हिङ्गु ग्लौं ३. ३०, ४. १२ हुतभुक् र ५. ५२ रं १. ५९ ह्रं पृष्ठं १२, १६, १७, २० ^२ , २२ ^५ , ३० ^५ , ३२, ३३ ^८ , ३४ ^२ , ४३, ४६, ४९, ५७ ^२ , ६८, ७० ^५ कूर्च १. ४०, ४३, ५३, ६२, २. ५ ^२ , १२ ^२ , ३. ६०, ७३, ६. ५, १० ^२ कूल १. ४३ तट १. ४३, ३. ४३, ४. २६ ^२ तीर १. ४३, २. ११ ^२ , ६. ११ ^२ ज ५. ३१ जं ३. ३८ जुं ३. ७२ ^२ अ ५. ५ पृष्ठं ५२, ५६, ६. १
ह्र	वियत् १. ६० (वियच्- छक्त्य-अग्नि-बीजानि सं- योज्य)	
ह्र	पृष्ठं ८, २. ३३, [पृष्ठं २७] अम्बर १. ५५ आकाश, कान्ति ५. ५८ ख १. ५५ छवि ५. ५८ व्योम, शून्य १. ५५ शोभा, सुषमा ५. ५८ पृष्ठं ४९ ^१ खं, शोभा ३. ७२	
हनु	मन्त्र १. ४२	हज्ज
हर	मन्त्र १. ४६ ^१ फट् १. ४४, ४६, ६२, ३. २९, ६५, ६. ५, ११	हृद् ह्यौः

हां

अम्बर ४. ६, ८^२ वस्त्र
 ४. ८, २२ शक्ति, शून्य
 ४. ८ हरिणी ४. ८, २२
 हरित, हरिद्र ४. ८
 पृष्ठं १२, १६, ३०, ४३,
 ४६, ४७^२, ५२, ५५
 गज, घोणा १. ५४ डिम्ब
 १. ४१, ३. ६० द्विद
 १. ५४ व्योष १. ४०,
 ४१, ३. ६५ सिन्धुर १.
 ५३, ५४ स्कन्द १. ४१,
 ३. ४३, ६५, ४. ९ ह-रं
 संयोज्य १. ४१ ह-रेति
 शब्दं संयोज्य शून्या-
 नुस्वार-संयुतम् ४. १९
 हस्तिन् १. ५४

ह्रादिनी
ह्रीं

ष ५. ५६
 पृष्ठं ८^१, १०^४, १२, १३,
 १४, १६^३, १७^३, २०^४,
 २१^४, २२^४, २३, २.
 ३२^३, ३३^३, ३५, [पृष्ठं
 २७^४], [२८^४], २.
 ३८^३, ३९, पृष्ठं २९^४,
 [३०], ३०^४, ३१^४, ३२^३,
 ३३^४, ३४^४, ३७, ३९^३,
 ४०, ४१, ४२, ४४,
 ४७^३, ४८, ४९^३, ५४,
 ५६, ५७, ५८, ६८,
 ७०^३, ७१ कृशा १. २६

ह्रीं

ह्रस्व

क्षामा १. २३, २६, ३६,
 २. ११^३, [३२], ४०
 परा १. २०, २६, ३६,
 ३८, २. १२^३, [३३],
 [३४], [३५], ४०, ३.
 ४१, ४. १७, ६. ५, १०
 प्रणव १. २६ भूति १.
 २०, २२, २६ माया १.
 २३, २६, ४०, ४५,
 ५३, ५८, २. १०^३, १४,
 ३. ३२, ३३, ३९, ४२,
 ६५, ६७, ७३, ४. १२,
 ६. १५ लज्जा १. २२,
 २६, ३८, ४८, ५७,
 ६२, २. ५^३, १०, १३,
 [३४], ४१, ४३, ३.
 ३२, ५५, ४. २४, २७,
 ६. ११ वारणार्ण १. २६
 विभूति १. ६०, [२. ४२],
 ३. ६२ वीरक १. २६
 सकला १. २६, २. ९, ३.
 १७, ४. १६, ३० समस्ता
 १. २६, ३. ७३ सुधा १. २६
 पृष्ठं ६९^३ मृत् ६. ६, ९
 मृत्तिका ६. ८, ९ मृत्ना
 ६. ९^३
 पृष्ठं १७ वियच्-छक्त्य-
 अग्नि-बीजानि संयोज्य
 १. ६०

GLOSSARY

Only uncommon and useful words are entered here. This list is subsidiary as well as supplementary to the Sanskrit Appendix VIII, where all references are registered.

a	heart, mind, soul the deity is Pitāmaha	Añjanī	female demon, ḍa
ā	sky, void the deity is Viṣṇu	Arkabandhu	Buddha, ghā
Agastya	the star Canopus, the deity of au	Arkaja	Saturn, cha
ah (visarga)	Vāsuki snake who sup- ports the earth, Bhāgya, Bhāvana, Bhūdhara, Nāga the deity is Dhruva (the Polar star)	arrow	ṇa, ṇam
ai	Śiva, Caṇḍikeśvara, Candra, Cāraṇa, Carman, Carmavasana, Cārvaṅgī (fem. !), Ūrdhvabija, Vāgbhava, Vāsanā (fem. !) the deity is Rāhu	asafoetida	glaup, maṭha
aiṃ	Śiva, and others as above, adding Carāṇa	aśmarī	namaḥ
air	ḍha, ḍham	āsuga	(i) arrow, ṇa, ṇam (ii) wind, ḍha, ḍham
Akṣobhya	a disciple of Dakṣiṇā-	atyugra	courtesan, dancing girl, khrīṃ
Akṣobhyaka	mūrti	au	knowledge, liberation, salvation
am (anu- svāra)	tree	ava	the deity is Agastya (the star Canopus)
ām	sky, void	avalā	cloud, va, vīm
Analapriyā	a form of Sarasvatī	b, ba	wave
		Bagalāmukhī	= Vagalāmukhī
		baṃ	wave
		bank (of a river)	hūṃ, kūṛca
		beautiful	chrīṃ, ha, haṃ, hām,
		beauty	cāruka, cārvaṅgī, ucchūna
		bha	(i) a form of Durgā, Bha- drikā, Bhāsvatī, Bhīmā
			(ii) star, traṃ, troṃ, truṃ
		Bhadrikā	a form of Durgā, bha,
			bhaṃ

Bhagarūpiṇī	a form of Jvālāmukhī	Cārvaṅgī	(i) Śiva, ai, aiṃ (ii) beautiful, beauty, chrīṃ
Bhāgya	Vāsuki snake who supports the earth, aḥ (visarga)	cha	Saturn, Arkaja, Kāla, Paṅgu, Śani, Saura, Sundara, Sūti
bhaiṃ	a form of Durgā, the same as bha (i)	chaṃ	Saturn, Kāla
Bhārgava	Śukra (the preceptor of the demons), vrom	chrīṃ	beautiful, beauty, cāruka, cārvaṅgī, ucchūna
Bhāsvatī	a form of Durgā, bha, bhaiṃ	clay	hlīṃ, praśastikā
Bhāvana	Vāsuki snake who supports the earth, aḥ (visarga)	cloud	va, vīṃ, avala
Bhedā (or Bhīdā)	a goddess	compassion	ṛ
Bhīmā	a form of Durgā, bha, bhaiṃ	courtesan	khriṃ, atyugra
Bhūdhara	Vāsuki snake who supports the earth, aḥ (visarga)	crab	pha
bhūti	hrīṃ	creeper	e, vārāki
bkhriṃ	combination of b "wave" and khriṃ "courtesan"	cruel	krūra, used for the manifested world
blam	combination of b "wave" and lam "darkness"	Cupid	klīṃ, Kāmarāja
bliss	śa, śaṃ, śām	da	serpent, snake
Brahman	ka, kaṃ	ḍa	female demon, Añjanī, Reṇukā, Sarasī, Simhikā
breast	ja, jaṃ, jum, hrīja	Daitya- mānya	Śukra (the preceptor of the demons), vrom
Buddha	gha, Māyātmaja	Dakṣiṇākālī	a goddess
		Dakṣiṇākālīkā	
ca	dance	dance	ca, caṃ
cakravāluka	sky, kha	dancing girl	khriṃ, atyugra
Cakriṇī	a form of Mātangi, the same as Mahācakriṇī	dardura	v. l. durdura
caṃ	dance	darduri	
Caṇḍikeśvara	ai, aiṃ	darkness	la, lam, ta
Candra	(i) Moon, drām (ii) Śiva, ai, aiṃ	demon (female)	ḍa, Añjanī, Reṇukā, Sarasī, Simhikā
Canopus	Agastya, the deity of au	desire	jha, jhaṃ
Carapa	Śiva, aiṃ	dha	(i) flower (ii) progeny, suprajā
Cārapa	Śiva, ai, aiṃ	ḍha, ḍhaṃ	air, wind
Carman	} Śiva, ai, aiṃ	dharāruha	tree, am (anusvāra)
Carmavasana		dhrum	dissolution of the world, kṣāmika, kṣaudra, kṣuraka
cāruka	beautiful, chrīṃ	Dhruva	the Polar star, the deity of aḥ (visarga)

Dimba	son of Śiva, hrām		(ii) beauty
dissolution of the world	dhrum, kṣāmika, kṣaudra, kṣuraka	hail-stone	krūṃ, vārṣika
drām } drīm }	Moon	Haimavati- śvarī	a form of Rājñi and Tripurā, the same as Khagagāminī
duli } durdura }	frog, ma	hair	ū
Durgā	bha, bhaim, ghnīm, Bha- drikā, Bhāsvatī, Śādvalā, Śālikā, Śuṣkalā, Śataghñī	ham	(i) sky, void (ii) beauty
e	creeper, vārākī	hām	beauty
earth	va	hanu	mantra
elephant	hrām, ghoṇā	hara	(i) mantra (ii) horse, phaṭ
fire	ra, ram, rām	Hari	Indra, i
fish	pa, pha	haridrā	sky, hmauḥ
flower	dha	Harikāntā } Harinākṣī }	Lakṣmī, śrīm
four	turya, e. g. turyākṣara "four-syllabled"	harinī } harita }	sky, hmauḥ
frog	ma, duli, durdura	head	ka
ga, gam	Śiva, Śambhu, Śaṃkara, Śarva	heart	a
Ganges	ī, Nākavāpī	Hiṅgulā	a form of Tripurā
Gautama	gha	hlīm	clay, praśastikā
gha	Buddha, Arkabandhu, Gautama, Jina, Mārajit, Māyātmaja, Śaḍabhijña	hmauḥ	sky, void, haridrā, harinī, harita, śakti, vastra
ghnīm	Durgā, Śādvalā, Śālikā, Śataghñī, Śuṣkalā, Śyāmā	hole	tha, nāgalokaka
ghoṇā	elephant, hrām	horse	phaṭ, hara
gīm	Śiva	hrām	(i) son of Śiva, Dimba, Skanda, Vyōṣa
glaum	asafoetida, maṭha		(ii) elephant, ghoṇā (iii) combination of h, r, sky (ā) and anusvāra
god	kṣa, tridiveśaka	hrīm	modesty, bhūti, kṣā, kṣāmā, māyā, parā, praṇava, sakalā, samastā, sudhā, vāraṇārṇa, vibhūti, viraka
goddess	vidyā, e. g. daśa-vidyāḥ "ten goddesses"	hrjja	breast, ja, jam, jum
Guru	Jupiter, the deity of ī	hsram	combination of h "sky", s "power" and ram "fire"
h	sky, void	hūṃ	bank (of a river), kūrca
ha	(i) sky, void	i	Indra, Hari, Jiṣṇu,

	Maghavan, Marutvat	Khagagāminī a form of Rājñī, the
	the deity is Indra or Śiva	same as Haimavatiśvari
i	intellect, wisdom	khriṃ courtesan, dancing girl,
	the deity is Indra	atyugra
Indra	i; the deity of i and ī	kilikili vuvu imitation of the mon-
Indrākṣī	a goddess	key's noise
inserting	tyaktvā	kiṃkarī sin, ṛ
intellect	ī	Kināśa Yama, ña
		kindness ṛ
ja	(i) breast, hrjja	klīm Cupid, Kāma, Kāmarāja,
	(ii) Saturn, Śani	Kandarpa, Madana,
jam	breast, hrjja	Manmatha, Māra, Mīna-
jha, jhaṃ	desire, wish	ketana, Pañceṣu, Pra-
Jina	Buddha, gha	dyumna
Jiṣṇu	Indra, i	knowledge au
Jṛmbanā	Kāmeśvari	kraḥ } tongue
jum	breast, hrjja	kraiṃ }
Jupiter	Guru, the deity of !	krauṃ }
Jvālāmukhī	Bhagarūpī	krīṃ tongue, kālī, kuntī
		kṛśā hrīṃ
ka	(i) Brahman, Svayaṃ-	Kṛtānta Yama, ña
	bhū, Vedhaḥ, Vidhi	krūṃ (i) hail-stone, vārṣika
	(ii) head	(ii) rain
	the deity is Varuṇa	krūra cruel, used for the mani-
Kāhneśvari	Prakrit form of Kṛṣṇe-	fested world
	śvari, said of Kālarātri	kṣa god, tridiveśaka
Kāla	(i) Saturn, cha, chaṃ	kṣāmā hrīṃ
	(ii) Yama, ña, ñaṃ	kṣāmika dissolution of the world,
kālī	tongue, krīṃ	dhrum
kaṃ	Brahman, the same as	kṣāra salt, na
	ka (i)	kṣaudra dissolution of the world,
Kāma	Cupid, klīm	dhrum
Kamalā	Lakṣmī, śrīṃ	Kṣīroda- } Lakṣmī, śrīṃ
kamalākṣī	lady, woman, strīṃ	sambhavā }
Kāmarāja	Cupid, klīm	kṣuraka dissolution of the world,
Kandarpa		dhrum
kāntā	strīṃ	Kulavāgī- } a goddess
		śvari }
Kavi	Śukra (the preceptor of	Kumāra son of Śiva, ña, ñaṃ
Kāvya	the demons), vrom	kuntī tongue, krīṃ
Ketu	the deity of o	kūrca bank (of a river), hūṃ
kha	sky, cakravāluka	
	the deity is Viṣṭaraśrava	l the manifested world

	vyakta	Mārajit	Buddha, gha
ī	the deity is Guru (Jupiter)	Mars	Maṅgala, the deity of r
	Gaṅgā, Nākavāpī, Svar-	Marutvat	Indra, i
	dhunī, Svarnadī	maṭha	asafoetida, glaup
	the deity is Śukra	mātrā	vowel, e. g. dvādaśakā
	(Venus)		mātrā = ai
la	darkness, physical or	māyā	hrīm
	mental	Māyātmaja	Buddha, gha
lady	strīṃ, kamalākṣī, lājā,	meaning	manu, e. g. varṇānām
	lambhā, paramā		vacmi vai manūn " I
lājā	strīṃ		shall declare the mean-
Lakṣmī	śrīṃ, Harinākṣī, Kṣīroda-		ings of letters "
	sambhavā, Saroruha-		
	nivāsini, Saubhāgyā	mental	
lam	darkness, physical or	darkness }	la, lam
	mental		
lambhā	strīṃ	Mīnaketana	Cupid, klīm
liberation	au	mind	a
lightning	ṣa, rati	mლაup	peak, puṣkara
lotus	ṭha, ṭhaḥ	modesty	lajjā, hrīm
lūm	Śukra (the preceptor of	Moon	drām, drīm ; the deity
	the demons)		of ū
		Mṛtyu	Yama, űa
		Mṛtyumjaya	son of the Goddess; the
			same as Mahāmṛtyum-
			jaya
ma	frog, duli, durdura	na	salt, sūkara, vārāha, vṛka
Madana	Cupid, klīm	ña	son of Śiva, Kumāra,
Maghavan	Indra, i		Ṣaḍānana, Śāligī (fem. !),
Mahācakriṇī	the same as Cakriṇī		Śāmbhava, Śarajanman,
Mahāmṛt-			Skanda
yumjaya }	the same as Mṛtyumjaya		
Mahātripu-			
rasundarī }	a form of Tripurā		
Mahāturi	the same as Turī	ña	Yama, Kāla, Kināśa,
Maṅgala	Mars, the deity of r		Kṛtānta, Mṛtyu,
manifested }			Samavartin
world }	ī, vyakta	ṇa	arrow
Manmatha	Cupid, klīm	Nāga	Vāsuki snake who sup-
mantra	hanu, hara, vāla		ports the earth, aḥ
manu	(i) mantra		(visarga)
	(ii) meaning, e. g. varṇā-	nāgalokaka	hole, tha
	nām vacmi vai manūn	Nākavāpī	the Ganges, ī
	" I shall declare the	ṇam	the same as űa, adding
	meanings of letters "		Ṣaṇmukha
Māra	Cupid, klīm	ṇam	Yama, Kāla

nam	arrow	prīm	vāgurā, vāntudāśya(?), vāyupūjyā
namaḥ	aśmarī, sauśmaka(?), stambha, viśva	priyā	strīm
nandā	u	progeny	dha, suprajā
Nārasimhī	a form of Tripurā	puṣkara	(i) sky, kha (ii) peak, mlaum
Nārāyaṇa- priyā	Lakṣmī, śrīm		
night	ta		
		ṛ	sin, kimpkarī the deity is Maṅgala (Mars)
o	see om the deity is Ketu	ṛ	compassion, kindness, pity
ocean	rum, sāmabhava	ra	fire
om	praṇava, tāra, tārava, tomā, trāsa, tryakṣa, tryambaka	Rāhu	the deity of ai
		rain	krūm
pa	fish, tortoise	Rājñī	a form of Tripurā
Padmā	Lakṣmī, śrīm	ram, rām	fire
pallava	it is used for the mani- fested word, usually the name of the deity and its adjuncts	rasa	six, e. g. rasa-bījāni " six synonyms "
Pañceṣu	Cupid, klīm	rati	lightning, ṣa
Paṅgu	Saturn, cha	Renukā	female demon, ḍa
parā	hrīm	Rukmiṇī	Lakṣmī, śrīm
paramā	lady, woman, strīm	rum	ocean, sea, sāmabhava
payoja	lotus, ṭha, ṭhaḥ	ruti	u
peace	śa, śam, sām	s	Śakti
peak	mlaum, puṣkara	sa	Śakti, Śaṅkā, Śarat, Śarman
pha	crab, fish, tortoise	śa	bliss, peace
phaṭ	horse, hara	ṣa	lightning, rati
Pitāmaha	the deity of a	Ṣaḍabhiṇṇa	Buddha, gha
pity	ṛ	Ṣaḍānana	son of Śiva, ṇa, ṇam
Polar star	Dhruva, the deity of aḥ (visarga)	Ṣadvalā	a form of Durgā, ghnīm
power	Śakti, s, sa, saḥ, sauḥ, Śaṅkā, Śarat, Śarman	saḥ	Śakti, Śaṅkā, Śarat
Pradyumna	Cupid, klīm	sakalā	hrīm
praṇava	(i) o, om (ii) hrīm	Śakti	(i) power, s, sa, saḥ, sauḥ (ii) sky, hmauḥ
praśastikā	clay, hlīm	Śaligi	ṇa, ṇam
preceptor of the demons	Śukra, lūm, vrom, Daityamānya	Śalikā	a form of Durgā, ghnīm
		salt	na, sūkara, vārāha, vṛka
		salvation	au

śam, śāṃ	bliss, peace	Skanda	son of Śiva, hrām, na, nām
samastā	hrīm		
Samavartin	Yama, ũa	sky	ā, āṃ, h, ha, haṃ, hmauḥ, kha, cakravāluka, haridrā, hariṇī, harita, śakti, vastra
Śāmbarī	a form of Mātangi		
sāmbhava	ocean, sea, ruṃ	snake	aḥ (visarga), da, Vāsuki
Śāmbhava	son of Śiva, na, nām		snake who supports the earth, Bhāgya, Bhāvana
Śāmbhu } Śāmkara }	Śiva, ga, gaṃ	son of Śiva	hrām, na, nām, Dīmba, Śāligī (fem. !), Vyoṣa
Śani	Saturn, cha, ja	soul	
Śāṅkā	Śakti, sa, saḥ, sauḥ	Śrī	śrīm
Śaṃmukha	son of Śiva, nām	Śrīgarbhā	name of a holy city, situated on the bank of the Revā river
Śarajanman	son of Śiva, na, nām		
Sarasi	female demon, ḍa		
Śarat	Śakti, sa, saḥ, sauḥ		
Śarman	(i) Śakti, sa, sauḥ (ii) bliss, śa, śaṃ, śāṃ		
śārṇa(?)	wind, ya	śrīm	Lakṣmī, Harikāntā, Hariṇākṣī, Kamalā, Kṣīrodasāmbhavā, Nārāyaṇapriyā, Padmā, Rukmiṇī, Saroruhani-vāsini, Saubhāgyā, Śrī namaḥ
Saroruha- } nivasini }	Lakṣmī, śrīm		
Śarva	Śiva, ga, gaṃ		
Śarvarīpati	Moon, drām		
Śataghnī	a form of Durgā, ghnīm		
Saturn	cha, chaṃ, ja, Sundara, Sūti	stambha	
		star	traum, trom, trum
Saubhāgyā	Lakṣmī, śrīm	striṃ	lady, woman, kamalākṣī, kāntā, lājā, lambhā, paramā, priyā
sauḥ	see sa		
Saura	Saturn, cha		
sausmaka(?)	namaḥ	sudhā	hrīm
sea	ruṃ, sāmbhava	sūkara	salt, na
serpent	ḍa	Śukra	(i) Venus, the deity of ! (ii) preceptor of the demons, lūṃ, vrom, Daityamānya
Simhikā	female demon, ḍa		
sin	ṛ, kimkari		
śiraḥ	syllable, e. g. pañca-śiraḥ "five-syllabled"	Sumukhā } Sumukhī }	the same as Mātangi
Śiva	ai, aiṃ, ga, gaṃ, gīm, Candra, Carāṇa, Cāraṇa, Carman, Cārvaṅgī (fem.!), Ūrdhvaḍīja, Vāgbhava, Vāsana (fem. !); the deity of i	Sun	the deity of u
		Sundara	Saturn, cha
		suprajā	progeny, dha
		Śuṣkalā	a form of Durgā, ghnīm
		Sūti	Saturn, cha
six	rasa, e. g. rasa-bījāni "six synonyms"	svāhā	water, ṭha-dvaya "two ṭhas"

Svardhuni Svarnadi	} the Ganges, ī	Urdhvabija	Siva, ai, aim	
Svayambhū		Brahman, ka, kaṃ	va	(i) cloud, avala
Śyāmā	a form of Durgā, ghnīm			(ii) earth
syllable	śiraḥ, e. g. pañca-śiraḥ " five-syllabled "	vācāla	wind, ya	
		Vāgbhava	Śiva, ai, aim	
		vāgmin	wind, ya	
ta	darkness, night	vāgurā	prīm	
ṭa, ṭaṃ	thunder	vaiśya	wind, ya	
Ṭaṅkadhārin	Rāhu	Vajravai- rocanī	} a form of Chinnamastakā	
tāra	} o, om	Vajravai- rocaniyā		
tāraka				
tārava				
tha	hole, nāgalokaka	vāla	mantra	
ṭha	lotus	vāmana	u	
ṭha-dvaya	water, svāhā	Vānadevatā	Kāmeśvari	
ṭhaḥ	lotus	vānta	u	
thunder	ṭa, ṭaṃ	vāntu- dāsyā(?)	} prīm	
tomā	o, om			
tongue	kraḥ, kraim, kraum, krīm, kālī, kuntī	vāpī	wind, ya	
tortoise	pa, pha	vārāha	salt, na	
trāsa	o, om	Varāhamukhi	Vārāhi	
traum	star	vārāki	creeper, e	
tree	aṃ (anusvāra)	vāraṇāra	hrīm	
tridiveśaka	god, kṣa	vārṣika	hail-stone, krum	
trom	} star	Vārtālī	Vārāhi	
trum			Varuṇa	the deity of ka
tryakṣa	} o, om	Vāsanā	ai, aim	
tryambaka			vastra	sky, hmauḥ
Turi	a form of Śakti; the same as Mahāturi	Vāsuki	the serpent who supports the earth, aḥ (visarga), Bhāgya, Bhāvana	
turya	four, e. g. turyākṣara " four-syllabled "	vāyupūjyā	prīm	
two ṭhas	ṭha-dvaya, water, svāhā	Vedhaḥ	Brahman, ka, kaṃ	
tyaktvā	inserting	Venus	Śukra, the deity of ī	
		vibhūti	hrīm	
u	nandā, ruti, vāmana, vānta	Vidhi	Brahman, ka, kaṃ	
	the deity is Sun	vidyā	goddess, e. g. daśa-vidyāḥ "ten goddesses"	
ū	hair	vīṇ	cloud, avala	
	the deity is Moon	vīrā	wind, ya	
ucchūna	beautiful, chrīm	vīraka	hrīm	
		Viṣṇu	the deity of ā	

Vistaraśrava	the deity of kha	water	svāhā, ṭha-dvaya
viśva	(i) the manifested world, ṭ	wave	b, ba, baṃ
	(ii) namaḥ	wife	strīṃ
void	see sky	wind	ḍha, ḍhaṃ, ya, yaṃ,
vowel	mātrā, e. g. dvādaśakā mātrā=ai		śārṇa (?), vācāla,
vṛka	salt, na	wisdom	vāgmin, vaiśya, vāpī,
vrom	Śukra (the preceptor of the demons), Bhārgava, Daityamānya, Kavi, Kāvya	wish	vīrā
		woman	ī
		world	jha, jhaṃ
vuvu	kilikili vuvu, imitation of the monkey's noise		strīṃ, kamalākṣī, lājā,
vyakta	the manifested world, ṭ	ya	lambhā, paramā
Vyoṣa	son of Śiva, hrām	yaṃ	ṭ, vyakta
		Yama	wind, śārṇa (?), vācāla,
			vāgmin, vaiśya, vāpī, vīrā
			wind
			ña, ñaṃ